Biblioteca Bucureştilor

11
Noiembrie
2006

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • **BIBLIOTECA METROPOLITANĂ** • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

LAURENȚIU FULGA

1916 – 1984

90 de ani de la naştere

„… Nu suporți chiar atît de uşor să te trezeşti deodată, mai ales pe pragul morții, că spațiul de gîndire ți-este invadat de spiritele superioare ale propriei confrerii. E ca şi cum ți-ai apărea ție însuți multiplicat în mii şi mii de alte chipuri ale tale, dar fiecare cu alt nume şi reprezentînd altă valoare. Unii, prezenți în memoria omenirii şi nepieritori. Cei mai mulți, cu desăvîrşire necunoscuți. N-ai nici o măsură ca să te măsori cu ei, dar ai toate motivele să speri că s-ar fi putut să fii noul trup de întemnițare a pulberii unuia dintre cei mari şi deci, foarte simplu, ceva din veşnicia aceluia să-ți revină şi ție…“

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

„Povestea unei coroane de oțel"
Titu MAIORESCU – Primul minister P.P. Carp. 7 Iulie 1900 – 13 Fevruarie 1901 2

Bucureștii de altădată

D. BOLINTINEANU – În Bucureştiul istoric 5
Georgeta FILITTI – Arhive bucureştene – Istorie şi viață prezentă 8
Primăria Comunei Bucuresci – Ordonanța 12

Patrimoniu 13

Istoria cărții

BARBU BREZIANU – *Brâncuşi în România* 14

Autografe contemporane

Cornel UNGUREANU – Inocențiu Micu Klein şi paşii întâiului călător ardelean 16

Meridian biblioteconomic

Julieta ROTARU – A treia Conferință NAPLE 20
Apel către Comisia Europeană 21

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Horia FRUNZĂ – Centrul de Tineret – Târgul de Cultură Urbană KARTIER 24
Nina VASILE – Biblioteca şi cultura urbană 25

Liviu BUTUC – Slalom printre bibliotecile lumii de ieri şi de azi 26
– Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România (VI)
Presa scrisă între anii 1859 – 2000. Agențiile de presă 28

Orizonturi

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE – Samuil Micu – Biblia de la Blaj 32

Agenda culturală

Universitatea „Ştefan cel Mare" Suceava
Jean-Yves Conrad – *Doctor Honoris Causa* 34

Catalog 36

Repere

Nina VASILE – Virgil Ierunca pentru noile generații 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Povestea unei coroane de oțel"

Primul minister P.P. Carp
7 Iulie 1900 – 13 Fevruarie 1901

Titu MAIORESCU

Terminând aici expunerea noastră, toată situația politică în care se află astăzi Statul român ne îndeamnă să legăm sfârșitul cu una din ideile dominante ale acestei scrieri, cu evoluțiunea Statului dela vechea sa formă a unor Principate elective spre o monarhie ereditară consolidată sub forma constituțională. Astăzi această evoluțiune este așa de îndeplinită, încât nu mai există în toată România nici un singur om politic care să nu recunoască autoritatea monarhică a Regelui Carol și succesiunea dinastică la tron ca niște fapte de la sine înțelese, așa încât Regele Carol cu prilejul proectatei solemnități întru amintirea unei Domnii de 40 de ani poate constata cu adâncă mulțumire sufletească îndeplinirea misiunei pentru care l-a ales poporul român în zilele de 2 – 8 Aprilie 1866.

În adevăr marea misiune pe care puternicul instinct de conservare al neamului nostru a încredințat-o mult așteptatului dar necunoscutului principe străin a fost de a-l scăpa mai întâiu de primejdia competițiunilor la tron cu desele schimbări de Domnii și cu imensa corupțiune întru efectuarea lor, de a duce apoi Statul cu ajutorul originei sale suverane la o independență recunoscută și de a-l consolida prin asigurarea unei succesiuni dinastice sub forma constituțională.

Această întreită misiune a îndeplinit-o Regele Carol I, și cucerind independența cu arma în mână a îndeplinit acea parte a ei în modul cel mai înălțător pentru poporul român. Acestea au fost dorințele noastre care multora le păreau prea idealiste, atunci când l'am ales. Atât i-am cerut noi atunci și nimic mai mult, atât ne-a dat și nu era chemat și nici nu putea să ne dea alt ceva.

Toată dreptatea și nepărtinirea unei judecăți istorice ne impune datoria să ne dăm bine seamă de aceste condiții de la început. Pe atunci era în unele capete teama că Principele străin ne va înstrăina și pe noi; în dreptul public al lui Simeon Barnuțiu, și de la el se inspirase în Moldova așa numita fracție liberă și independentă, se punea ca prevedere de temut această teamă.

O urmare puțin serioasă dar caracteristică a acestor preocupări, care răsbiseră și în constituanta de la 1866 este redactarea textului constituțiunei noastre, care printr'o lipsă de convenință unică într'o organizare monarhică ia precauțiunea de a vorbi întâiu de suveranitatea poporului și de drepturile lui, de Cameră și de Senat, de miniștri și de abia în al patrulea rând de Capul Statului, față de care se opintește mai ales să-i arate limitele prerogativei. Orcât de naivă ar fi fost încrederea celor ce au redactat pactul fundamental, că prin asemenea îngrădiri pe hârtie vor fi îngrădit și în fapt puterea Domnitorului și vor fi adus la vre-o valoare puterea națiunei prin corpul seu electoral, ea denotă totuși cu deplină lămurire puținul ce se aștepta de la Domnitor în momentul când l'am pus în capul acestui Stat constituțional și multul ce se aștepta de la noi înșine în toată manifestarea vieței politice.

Aceasta nu trebue să o uităm nici un moment, aici este dreapta măsură a judecății evenimentelor ulterioare. Dându-ne seamă de acel moment creator al Statului nostru modern, trebue să recunoaștem astăzi că Domnitorul a făcut ceea ce așteptam noi de la el să facă, dar noi nu am făcut ce ne închipuiam atunci că vom putea face, și este o chestie de demnitate și de întărire a cugetelor pentru un popor care aspiră la un viitor mai mare ca să-și dea seama de greșelele sale pentru a le îndrepta, iar nu să arunce vina asupra altuia care nu era chemat să le îndrepteze.

Aceste reflecții sunt cu atât mai indicate pentru momentul de față cu cât ele sunt chemate să înlăture unele observări destul de răspândite printre oamenii politici făcute la adresa Regelui, dacă nu în manifestări publice dar în multe discuții private, și despre care credem că alcătuesc ultima fază a unei stări de tranziție din care trebue să eșim precum am eșit din faza criticelor cu guvern personal, din faza atacurilor antidinastice și altor asemenea suferințe ale copilăriei constituționale.

Se impută de ex. Regelui, că el și numai el susține pe D. Sturdza. Că el a inspirat politica acestuia în chestia națională, că el a chemat la căderea lui Sturdza din Martie 1899 un guvern conservator așa de slab ca acel improvizat de G. Gr. Cantacuzino, a cărui insuficiență financiară față de marele pericol al situației de atunci era prea manifestă, pentru a face să se reabiliteze cât mai curând acelaș Dimitrie Sturdza, că până în ultimul timp tot el a permis să vie la guvern un minister ca cel actual al lui Cantacuzino prin care o demagogie de căpătuire inspirată de Take Ionescu, general Lahovari și Bădărău slăbește spre cea mai mare daună a tinerelor generații or ce încredere în valoarea adevăratelor principii politice, fie conservatoare fie liberale, și pune în loc cinicul dispreț al orcărui princip pentru satisfacerea exclusivă a intereselor personale. Noi credem toată această serie de observări pe atât de neîntemeiată ca chestie de dreptate omenească, pe cât de contrară adevăratului spirit constituțional.

Și pentru a vorbi mai întâi de acesta: Regele e declarat prin art. 92 din Constituțiune inviolabil și neresponsabil, numai miniștrii sânt răspunzători și acest mare princip constituțional nu trebue să rămâie literă moartă, ci trebue respectat și aplicat cu bună credință în toată convingerea noastră, pentru ca să ajungem cu timpul la respectarea și la aplicarea efectivă a drepturilor prevăzute în Constituțiune pentru celelalte puteri adică pentru puterea legiuitoare cu viitoarea independență a corpului electoral și pentru puterea judecătorească. Unele fără altele nu se poate, căci așa este alcătuit organismul unitar al unei constituții ca a noastră.

Dar și omenește vorbind, ce impresie trebue să fi făcut asupra unui spirit occidental majoritatea oamenilor noștri poli

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

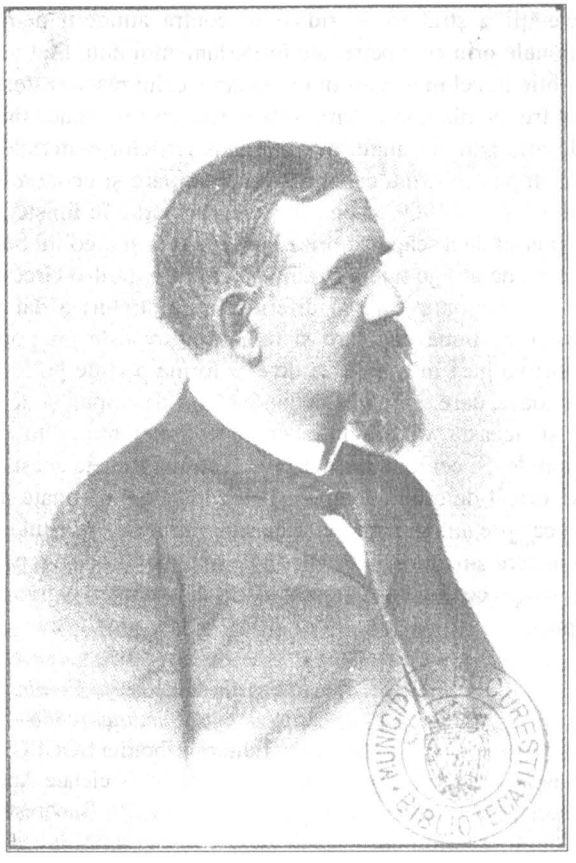

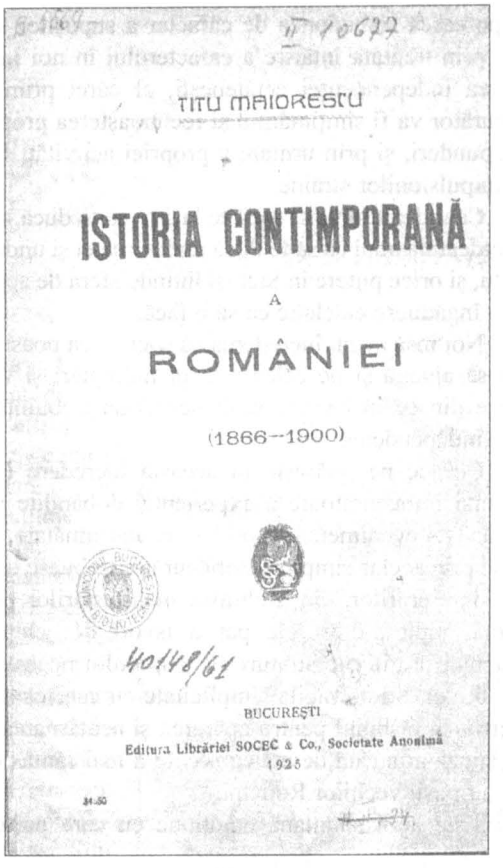

tici? După ce la început, cu toată participarea lor la mișcarea națională a Divanului-ad-hoc, au lăsat adeseori la o parte tocmai respectarea punctului cardinal al acelui program, adică a Principelui străin, și ca niște rău năravîți și ușori la minte s'au pus să-l atace și chiar să-l insulte prin tot felul de manifestări, dela articolele prin foi străine ale lui Dimitrie Sturdza, Erdmann von Hahn, până la diatribele indigene ale lui Hasdeu, la broșura „spionului prusian" a lui Mârzescu, la poza catonică a lui N. Blaremberg, la aparentul radicalism al lui Panu, pentru a nu mai vorbi de poeziile cu ilustrații insultătoare ale lui Orășanu și de ultimele rămășițe anahronistice din acele timpuri: de scrisoarea necioplită a răposatului Gogu Cantacuzino Rifoveanu și de vorbele triviale ale actualului prefect de poliție? Ce impresie trebue să fi făcut asupra unui om când, aceleași persoane, după asemenea bravade și necuviințe, se grăbeau să se încovoae îndată ce le surâdea puterea și să răscumpere cu lingușiri și platitudini necuviințele de mai nainte? Și cum, față de atâtea exemple de o desgustătoare metamorfoză, el care a urmărit cu stăruință neschimbată marele scop pentru care a fost adus în țară: întemeierea unei monarhii stabile, el să nu fi sfârșit prin a spori încrederea în sine în aceiaș proporție în care a trebuit să o piardă în mai toți ceilalți. Care om cuminte poate aștepta ca asemenea greșeli ale oamenilor politici dintr'o generație să rămâe nepedepsite și slugărnicia foștilor insultători să nu producă rezultatele lor firești? Și dacă am avea o dinastie pământeană întemeiată pe tradiția istorică națională, s'ar putea admite că o deviere spre autocratism să fie indicată, ca o fază trecătoare cu mai multă energie concentrată spre o mai sigură conducere a țării în mijlocul greutăților ce o înconjoară. Dar cu o dinastie străină, fundată abia de 40 de ani și care deabia la a treia generație are un vlăstar născut și crescut în țară și botezat în religia țării, o asemenea posibilitate este exclusă și adevărata siguranță în consolidarea dinastiei pe viitor stă în libera manifestare a cugetului țării reprezintat prin celelalte puteri constituționale.

Dar și în altă privire, de unde până unde pretenția ca tocmai Capul Statului în asemenea împrejurări să schimbe moravurile politice ale celor ce conduc și frământă partidele noastre? Pentru aceasta a fost adus Principele de Hohenzollern în România? Și cei ce l-au adus și l-au aclamat, Brătienii, Catargii, Ghiculeștii, Krețuleștii, oameni experimentați în ale țării, aceștia și-au putut oare închipui un singur moment că junele căpitan german, până atunci străin de or-ce viață politică să facă educația caracterelor române? Dar este o aberație a-și închipui așa ceva. Și după ce l-am ales fără umbră de un asemenea gând și după ce s'au purtat așa de mulți oameni politici față de el cum s'au purtat, ca niște bizantini rău năravîți, pretindem de odată ca să le facă pedagogie și să le schimbe natura. Și dacă noi în toată mișcarea politică a noastră cu deplina libertate a presei și a întrunirilor, cu atâta întrebuințare a drepturilor ce ni le-am dat în Constituție cât am priceput-o și cât am voit-o, n'am fost în stare să ne alegem, după moartea lui Ioan Brătianu și a lui L. Catargi, alți conducători decât aceia pe care ni i-am ales și dacă noi am îngăduit ca unii din aceștia să răscolească nomolul societății și sub pretext de popularitate și de număr constituțional să aducă la valoare politică niște figuri catilinare și niște monstruozități sociale, care n'ar fi trebuit să iasă niciodată din întunericul existenței lor de până atunci, noi fiii țării, noi cei crescuți sub Constituția ce tot noi ne-am dat-o, noi să abatem acum răspunderea dela noi și să aruncăm vina asupra altuia?

Dar lasă că nu este drept să facem așa, dar nu este cuviincios, nu este demn să facă așa un popor care aspiră la un viitor mai mare. Noi prin noi înșine trebue să ne îndreptăm. Căci dacă pricina de căpetenie a răului este slăbiciunea de caracter inherentă încă unei societăți deabia eșită din corupția seculară a domniilor fanariote și elective, atunci răul nu se poate lecui prin invocarea unui autocrat, care nu poate decât să

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

mai sporească slăbiciunea de caracter a supușilor săi, ci din contra prin treptata întărire a caracterului în noi înșine, prin formarea independenței cetățenești, al cărei prim simptom îmbucurător va fi simțimântul și recunoașterea propriei noastre răspunderi, și prin urmare a propriei activități fără așteptarea impulsiunilor străine.

Căci dealtminteri, dacă te lași tu să te ducă altul, se va găsi totdeauna unul ca să te ducă unde vrea el și unde poate nu voiai tu, și orice putere în Stat își întinde sfera de acțiune până unde o îngăduesc celelalte ca să o facă.

Noi însă avem încrederea că societatea noastră politică va ști să ajungă și pe calea acestei îndreptări și va simți și înțelege din ce în ce mai mult neapărata trebuință a caracterelor independente.

Ceeace ne întărește în această încredere este o altă parte mai îmbucurătoare a experienței dobândite în vremea noastră. Trei evenimente, deosebite ca însemnătate, dar caracterizate prin același simptom îmbucurător trebuesc relevate din fuga împrejurărilor, din mulțimea manifestărilor publice, cu atât mai mult cu cât ele par a isvorî din chiar adâncul conștienței la diferite straturi ale poporului nostru. Este mai întâiu de toate admirabila simplicitate cu care ostașul român s'a jertfit în războiul pentru apărarea și neatârnarea țării. Din toată spuza aruncată de atâtea secole a mai rămas o scânteie vie în urmașii vechilor Romani.

Este apoi spontana emoțiune cu care partea cultă a societății a știut să se ridice în contra atingerii demnității naționale prin cele petrecute în Parlamentul unui Stat vecin și să obție în cel mai scurt timp expiarea celui răspunzător. Este, în al treilea rând, înlesnirea sufletească cu care atâțea membri, dela mic până la mare, ne-am supus jertfelor materiale ce ni s-au impus în urma calamităților finanțiare și economice ale anilor 1899 – 1900, și pe care le-am suportat în liniște purtați de gândul de a scăpa cu orice preț onoarea și creditul Statului, de a nu ne atrage tutela străină pe care a suferit-o Grecia.

Un popor care în diferitele sale straturi a dat aceste dovezi de bună cugetare și bună simțire este un popor de viitor; va găsi în el și tăria de a-și forma partide politice mai sănătoase, care să-și aleagă conducători destoinici și de caracter și aceasta va deschide era adevăratei monarhii constituționale. Și cel mai mulțumit va fi atunci Regele acestui Stat, căci oricât de multe ademeniri au capetele încoronate de a se apleca spre autocratism, ei prea sunt purtați de spiritul secolului în care am ajuns, și trebue să fie mai mândri de a reprezenta un Stat cu cetățeni de caracter, decât de a stăpâni o grămadă de supuși.

Fragment din vol. *Istoria Contimporană a României (1866 – 1900)*,
Editura Librăriei SOCEC & Co.,
Societate Anonimă,
București, 1925

... Puțini alți pictori români au manifestat o cunoaștere la fel de profundă, ca aceea a lui Baba, în legătură cu felul de a fi, de a se grupa al sătenilor din epoca mai veche, cu natura sentimentelor și a gîndurilor ce îi stăpînesc. Cina este pentru micul grup familiar, în fața mesei goale, un moment al restriștei. S-a sfîrșit lucrul în orele dimineții și înainte de a o relua, se odihnesc la cîmp, lîngă țarina muncită, bărbatul istovit, copilul învelit în țoale, și numai nevasta veghează cu mîinile împreunate, cu ochii încărcați de durere, privind fără țintă...

Tudor VIANU

CORNELIU BABA
Întoarcerea de la sapă
Reproduceri în paginile
7, 11, 19, 23, 25, 31, 35

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

În Bucureştiul istoric

D. BOLINTINEANU

Pe lunca Dâmboviței, unde se odihnește o parte a capitalei României, se înalță ca o insulă singuratică un deal de pământ. Pe acest deal bătrânii au înălțat o monăstire. La anul 1831, când toate lucrurile țărei căpătară o prefacere, acest deal avu și el partea lui de îmbunătățire; în gâtul dealului se săpă o cale ce duce la poarta bisericei pe pentă lină, această cale se săpă la o adâncime de un stânjin și se pavă. Pe cele două părți înalte ale malurilor ei se creă două alei împrejurate cu arbori mici. Trebuia un loc unde locuitorii să vie a răsufla din timp în timp un aer curat. Aleea fuse, dar, destinată pentru aceasta.

Biserica rămase tot aceea, afară de câteva mici reparațiuni, adică o biserică ce n-are nimic care să recheme o mitropolie.

Iată inscripțiunea după ușa bisericei Mitropoliei:

„Această sântă și dumnezeească biserică s-a început din temelie în leatul 1656 de răposatul domn Constantin Șerban Basarab vv., și săvârșind-o numai de roșu, s-a scos din domnie; apoi, la leatul 1664, orânduindu-se domn Radu Leon vv., după ce au înfrumusețat-o cu toate cele trebuincioase, prin sfat obștesc, au așezat a fi scaun al Mitropoliei țărei, aflându-se atunci mitropolit Teodosiu, iar în 1834, răposatul mitrop. Grigoriu văzând-o cu totul învechită, povățuit de râvnă, a început toată preînnoirea ei etc." [...]

În curtea Mitropoliei este un paraclis vechi, ruinat: asupra ușei paraclisului este o piatră săpată cu marca Mitropoliei cei vechi; într-însa stă o pălărie de gherdane (panglice); aceasta era pălăria ce purtară mitropoliții până la venirea fanarioților (după preotul Grigoriu Musceleanu); haina preoților era atunci reverenta ce acum o port numai preoții transilvani. Potcapitul de astăzi este impus de d. Mavrogheni (vezi *Istoria bisericească*, fața 392, tipăr. anul 1845).

Acest deal recheamă multe fapte din istoria românilor în timpii de cădere. Crima și virtutea, mișelia și curagiul, durerea și bucuria, și speranța totdauna înșelată sunt vărsate pe paginile istoriei secolilor din urmă ce acest loc ne rechem neîncetat. Sub Leon vv. aici boierii pământeni adunară popolul din București și cerură depărtarea grecilor din țară.

Dar să ne înturnăm la calea ce ne-am propus.

Abia se termină această alee, și societatea din București își făcu din acest loc un punt de reîntâlnire de toate serele, în timpul verei. Fondatorul ei, generalul Kisselef, inaugură aleea cu o serbare splendidă, ce a rămas ca un vis feeric în memoria popolului.

Avem trebuință de această scurtă descripțiune ca să venim la istoria ce voim a începe.

Într-una din serile lunei lui iuniu a anului 1836, acest deal era iluminat cu mulțime de candele. Partea despre nord a aleei era destinată pentru clasa bogată, partea din stânga, pentru popor, fără ca nici un regulament să fi impus această deosebire. Dar astfel era atunci spiritul claselor ieșite de curând dintr-un regim despotic, încât poporul roșea să spargă vălul de umilință sub care trăise, precum robii de multe ori roșesc să fie liberi.

Sub domnia celui întâi domn român ales de națiune, Bibescu, acest spirit de umilință ce domnea în popor era împărtășit însuși de Curte. La un mare bal dat de guvern, comisarii balului, din ordinul domnitorului, așezară o linie de demarcațiune în sala de bal între cele două clase, damele ce făceau parte din clasa I fură conduse la dreapta, cele de clasa II la stânga. Dar balul căută să se spargă înainte de timp. Toate familiile de clasa II se retraseră. Această clasă înțelesese puterea sa. Spiritele de independință, de demnitate, sfărâmase vălul prejudețelor. [...]

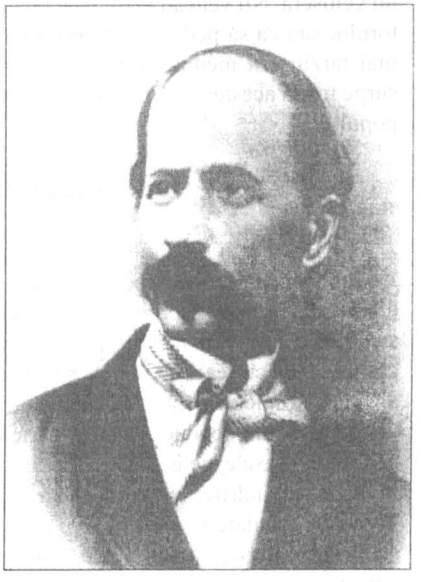

Teatru Național

Cel dintâi teatru ce se văzu în Țara Românească fuse sub cei din urmă domni fanarioți. Grecii, ce visau de câtva timp la libertatea națiunei lor, aruncaseră ochii asupra Principatelor Române, ca locul priincios pe care să rădice stindardul independenței. Grecia era sclavă. Dar ea roșea să poarte lanțurile. Fiii săi cei vitregi, ce locuiau Fanarul, plecară capetele înaintea stăpânilor lor și deveniră în a lor mână unelte răufăcătoare pentru Grecia și pentru toți populii creștini. O parte din acești fii degenerați luară tronul Principatelor, și nu ca să-l ridice la înălțimea lui, ci ca să-l slăbească și ca să-l supuie turcilor. Către acestea, în mijlocul plantelor părăsite ce năbușeau frumoasa față a Greciei, începură să răsară acele flori de viață și de libertate ce vor forma în viitor ghirlanda epocei trecute.

Voi să vorbesc de acei fii ai Greciei cari să răspândiră în toate părțile lăturașe și atinseră până în sfârșit inimile degradate ale fanarioților din Principate, cari le toleră cel puțin a prepara viitorul Greciei. Atunci să văzură în Principate oameni învățați precum Duca, Neofit și alții ce răspândeau luminele cu focul unui nobil patriotism și rechemau românilor că Grecia nu este Fanarul, că libertatea sa nu este sclavia. Se văzu Fotino, trăgând în umbră istoria românilor, planul geografic al acestor părți de lume unde era să nască libertatea Greciei. Ar fi zis cineva că însemnează tărâmul pe unde au să treacă falangele libertății atât de nobile și atât de nenorocite. Spiritul de viață intră până în palatul podestaților. Ei avură teatruri unde să reprezintară tragedii pline de spiritul de mărire și neatârnare. După aceste teatruri în limba greacă, veni opera germană de când în când, până la începutul epocei regulamentare, când Câmpineanu și alți români, scuturând vălul îndoielei, voiră să dovedească că românii merit să aibă un

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

teatru în limba lor.

Teatru român, din începutul său, află o piedică în domnitorul țării și protectorii săi. A. Ghica iubea să auză limba română pe scena unui teatru. Dar ceea ce ar fi făcut să iubească acest teatru, ar fi fost să fie el fondatorul lui. Nu avusese această idee sau dorință și prin urmare deveni o piedică teatrului român.

Popularitatea Câmpineanului îl supăra. Astfel, ca să fărâme această popularitate, trebuia să înceapă a reforma teatrul național, ceea ce să și întâmplă mai târziu. În acea seară să reprezinta la teatru *Bădăranul boierit*, de Molière. Sala era plină de popul și de funcționari; familiile ce să ziceau atunci din clasa mare nu veniseră. Nu veneau niciodată, poate ca să facă plăcere domnitorului sau ca să pedepsască prin a lor lipsă o întreprindere care mai târziu era menită, prin răspândirea luminelor în popul, să surpe trufia acestei clase ce nu avea nimic ca să creeze simpatii în popul. [...]

Bucureștiul urban

Bucureștii are mulțime de mahalale, în toate laturile sele. Aceste mahalale, deși fac parte din capitală, se deosibesc de dânsa, atât prin fizionomia lor, cât și prin datinele locuitorilor. Ele sunt niște întinderi nemărginite de grădini; fiecare grădină cu căsuța sa, cu curtea sa. Stradele pavate pe alocuri, altele nepavate, altele cu șosele de pământ și cu șanțuri pe de lături. Îngrădirile în mare parte sunt de uluci, în mare parte de nuiele, în mică parte de cărămizi. Casele cele mai multe mici, cu pridvorul de lemn, învălite cu șindrile; altele mai mari, cu un cat și cu beciuri, cu învelitori țuguiate și șindrilite, cu pridvoare ce au comunicare cu scara și cu sala de intrare. Toate au aceeași formă: în dreapta sălei, camera; în stânga, camera; în fund, o cameră care se numește sacnasiu. Acest sacnasiu dă totdauna spre nord și pe o grădină. Asemenea case să găsesc la cei vechi, la greci și la romani, se găsesc, în zilele noastre, în părțile Orientului locuite de turci, mai ales în Turcia europeană, în Asia Mică. Acolo sunt de lemn, la români sunt de cărămizi; acolo sunt învelite cu olane, la români cu șiță, șindrilite. Către acestea, de la un timp încoace, se înalț în aceste mahalale un fel de case cu un cat, a căror vedere este plăcută, și a căror împărțire este comodă locuitorilor, un fel de case ce se văd în Austria, în satele unde locuitorii orașelor mari se duc vara să locuiască.

Afară de toate aceste case, sunt încă mulțime de șandramale de scânduri sau paiente, puțin rădicate de la pământ, învelite cu olane, alăturate totdauna de strade și care serv de cârciumi, hanuri, băcănii etc. Este tot ce poate fi mai dezgustător.

În mahalale, stradele sunt puțin umblate de trăsuri, numărul trecătorilor pe jos meseriași, dulgheri, zidari, lucrătorii de clădiri, oameni și femei precupeți, vânzătoare de legume, de lăpturi, birjari, dorobanții ministerilor, negustorași de încălțăminte, de frânghii, de abale, pânzeturi, numiți brașoveni, covaci, bărberi, băcănași, locuiesc aceste mahalale. Ele s-au lățit încă prin adaosul unei noi poporațiuni de țărani ce altădată doseau peste Dunăre ca să scape de greutățile condițiunelor de clăcași, și acum vin și se alătur de marginele capitalei unde cumpăr locuri și clădesc un fel de case dizgrațioase.

Într-una din aceste mahalale, numită Olteni, este o mică biserică, biserica mahalalei. Fiecare mahala are bisericuța ei. Aceste biserici sunt mirene sărace, fondate de câte un particular; unele, din contribuirea locuitorilor locului. Biserica Oltenilor este fondată în anul 1722 de Nicolau protopopul și de Constandin vătaful. Hramul ei este *Adormirea Maicii Domnului*.

O luptă memorabilă se întâmplă aici pe la anul 1821, august 7, între turcii ce o încongiuraseră și câțiva arnăuți și români ai Savei, ce se apărau dinîntrul ei. Biserica a trebuit să sufere. Turnurile și tot ce a fost lemn a ars, zidurile mai s-au surpat de tunuri. Logofătul de divan Mihai Piron, fiul lui Radu, a reînălțat această biserică, a adăugat încă un hram, acela al Înălțării și al soborului sânților îngeri, fiind domn țării Grigoriu Ghica și mitropolit chir Grigoriu, 1823, noiemb. 12.

La începutul său, această biserică era un compozit de mai multe stiluri; stilul doric, corintian se amestecau în coloanele de piatră în număr de opt, ce se vedeau sprijinind amvonul sau vestibulul de la intrare; stilul bizantin și arab amestecat pentru restul ei. Patru coloane dorice, patru corintiane. Patru mai simple, patru mai înflorite în capitole.

Aceste coloane erau supțiri și pitice. Amvonul era strimpt. La dreapta era zugrăvit iadul, la stânga raiul, sau mai bine purgatoriul; pe partea iadului se vedeau mulțime de diavoli, negri, goi, cu coarne lungi, cu coadă încârligată; oameni, femei despletite, rău desemnați. Prin mijlocul iadului să vedea un foc ce curgea ca un râu, poate focul ghenei; în acest șivoi de foc apăreau oameni și femei dezbrăcați, dar cu pielea atât de groasă, că nu îi frigea focul! Capete tăiate, mâni, picioare; mai mulți draci respingeau cu ostia în foc pe toți păcătoșii cari voiau să iasă.

Afară din acest șivoi de foc era un om și o cumpănă. Omul era ținut de păr de un diavol. Acesta era un biet băcan care vânduse lipsă. Mai sus era o cumpănă. Într-o parte a cumpenei erau puse mulțime de pietre și peste pietre se atârnaseră mulțime de diavoli; în partea dimpotrivă, un om drept pusese o batistă subțire; batista dreptului atârna mai greu decât pietrele și toți diavolii. Mai dincolo venea alte grupe, alte pedepse, unele subiecte ce le vedem în iadul lui Dante și care a căutat neapărat a se inspira din tradițiunea poporană. Sus de tot se vedea doi regi: Alexandru și Dariu. Nu știu pentru ce acești doi? Poate pentru că acești doi au trecut Dunărea să se bată cu sciții sau geții ce locuiau aceste locuri? Acești doi regi sunt încoronați și îmbrăcați.

La stânga se vede o câmpie, cu arbori, cu munți, cu văi, cu ape, cu plante. Între alte subiecte, să văd mironosițele cele înțelepte și cele nebune, acelea a căror peșteră să arată închinătorilor încă astăzi la un loc în râpă, între Erihon și marea Asfaltidă.

Să mai vedeau alte subiecte din *Biblie*. Copii dedați a urî pe diavoli scoseseră cu cuie ochii acestor draci a doua zi după ce să zugrăvise amvonul.

Îndată ce intrai în biserică, întâlneai un fel de despărțire, tindă. Această tindă era deosebită de întrul bisericei prin doi stâlpi groși de cărămidă, zugrăviți cu medalioane în care se vedeau câte un bust de sânt. La dreapta și la stânga, pe cei doi pereți, erau zugrăviți mai mulți sânți, în picioare. Bolta de sus purta o medalie mare în care să vedea un Crist. Asupra ușei bisericei era zugrăvită biserica, pe care o țineau doi inși cu câte o mână, ca o colivie; aceste persoane erau fondatorii bisericei, Nicula protopopul și Constandin vătaful. Cel dintâi, în partea dreaptă; cel din urmă, în partea stângă.

Îndată ce treceai de acești doi stâlpi, intrai în mijlocul bisericei; d-asupra, o boltă care se urca și se sfârșea, strimptându-se d-odată din cauza unui turn ce se ridica peste bolta cea mare, el însuși scobit și boltit. În bolta acestui turn, într-o altă mare medalie, era alt portret al lui Crist. În dreapta și în stânga biserica făcea două pântece și forma un rond. Aceste două pântece erau ferestrile. Lumina intra pe două fereste lungi. Două mari sfeșnice de fer, la dreapta și la stânga iconostasului, așezate alături cu linia ușei altarului spre dreapta. Catapeteasma bisericei era de stejar sculptat cu multă artă. Altarul avea trei uși, între aceste uși se vedeau icoane mari. Acolo unde erau cele două sfeșnice mari, biserica începea a se strimta. La aceste două colțuri erau jețurile celor doi cântăreți. Scaunul domnesc era îmbrăcat în roșu, la dreapta intrând în rond, în capăt; scaunul mitropolitului, îmbrăcat în negru, dupe al domnului. Dar este constatat că niciodată, nici domn, nici mitropolit nu au venit la acea biserică.

Altarul se compunea de un prestol de piatră. În fund, o fe-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

reastă; la dreapta, un dulap în zid unde se păstrau sfitele şi cărţile; la stânga, înaintea unei fereste mici, un cămin unde se păstra cărbuni de lemn aprinşi, în cenuşe, pentru cădelniţă. Acolo era atârnată cădelniţa de argint.

În cea dintâi intrare a bisericei era locul lăsat femeilor; în a doua, în rond, locul bărbaţilor. Altarul era oprit tutulor, afară de servii religiunei şi copiii inocenţi până la o vârstă oarecare.

Biserica avea două turnuri; unul mai mic asupra vestibulului, unde erau clopotele; celalt, mai mare, asupra rondului; ferestrele pretutindeni erau îngrădite cu feare, poarta bisericei de lemn de stejar foarte gros căptuşită cu fer.

Vorbim despre amănunte, fiindcă avem a duce aici pe cititori în momentul asedierei de turci a acestei biserici. [...]

[Casa Bellu]

Era 17 august, anul 1821.

O zi frumoasă; poporul Bucureştiului, totdauna curios ca o femeie să vază, să auză, să ştie, să cunoască tot ce se face în capitală, să aduna către strada ce se chema atunci Furtună şi unde astăzi este capătul Podului Mogoşoaei ce dă în strada Franceză; acolo era altădată un han mare, cât un palat, pe partea despre nord-vest; să numea Hanul lui Constandin-vodă; în faţă cu această lungă zidire, astăzi dărămată şi înlocuită cu o piaţă, era casa Belu, locaş încântător, pe malul Dâmboviţei; între Dâmboviţa şi curtea caselor era o grădină minunată; între curte şi stradă era aşezată casa, adică la pod, cum să zicea pe atunci. Numirea de pod ce să dase stradei venea de la construcţiunea pavagelor după stradă ce erau făcute de podini de strejar, una lângă alta în curmeziş, aşezate pe nişte stinghii, şi bătute cu cuie de lemn. Cea mai nepractică povară. Apele de ploaie se scurgeau pe dedesupt, umflau podinele şi, de câte ori ploua, aceste podini se rădicau, dezlipite, şi înotau pe deasupra. Caii îşi rupeau picioarele, trăsurele roatele, nimeni nu cuteza să umble pe strade.

Casa Belu era un locaş plăcut, o poartă frumoasă de piatră cu mai multe statue de granit, între cari o zeiţă de marmură cu un vas în braţe: din acest vas cura apa unei fontâni. Această fontână era aproape de poartă; bătrânii noştri aveau mai mult decât noi gustul artelor frumoase; îndată ce intrai sub această poartă, în forma unui arc de triunif, la stânga, era poarta de intrare a scării casei. Casa avea forma multor case din Orient, cu două caturi, adică un cat şi beciuri. Despre pod, avea o formă pântecoasă. Spoită cu var. O scară largă, o sală al cărei fund da pe stradă; de amândouă părţile sălei, camere. Astăzi nu mai este nimic din această casă istorică; aici au jurat toţi mavroforii şi românii ură şi războiu turcilor, aici a şezut chehaia-bei, aici s-a făcut acea scenă sângeroasă despre care avem a vorbi. Pe locul acestei case s-a ridicat un palat încântător. Dar casa ce aduce aminte atâtea fapte istorice nu mai este. Vechitura istorică era mai preţioasă în ochii oamenilor inteligenţi decât această nouă adunătură de material întocmită cu artă. Proprietarul a făcut rău de nu a păstrat acest monument. Fapte de această natură sunt o dovadă de puţinul interes ce unele familii pun la cele mai preţioase lucruri ce le privesc. [...]

Din Cornelia BODEA, *Faţa secretă a mişcării paşoptiste române. Unitatea naţională*,
Editura Academiei Române / Editura Nestor,
Bucureşti, 2004

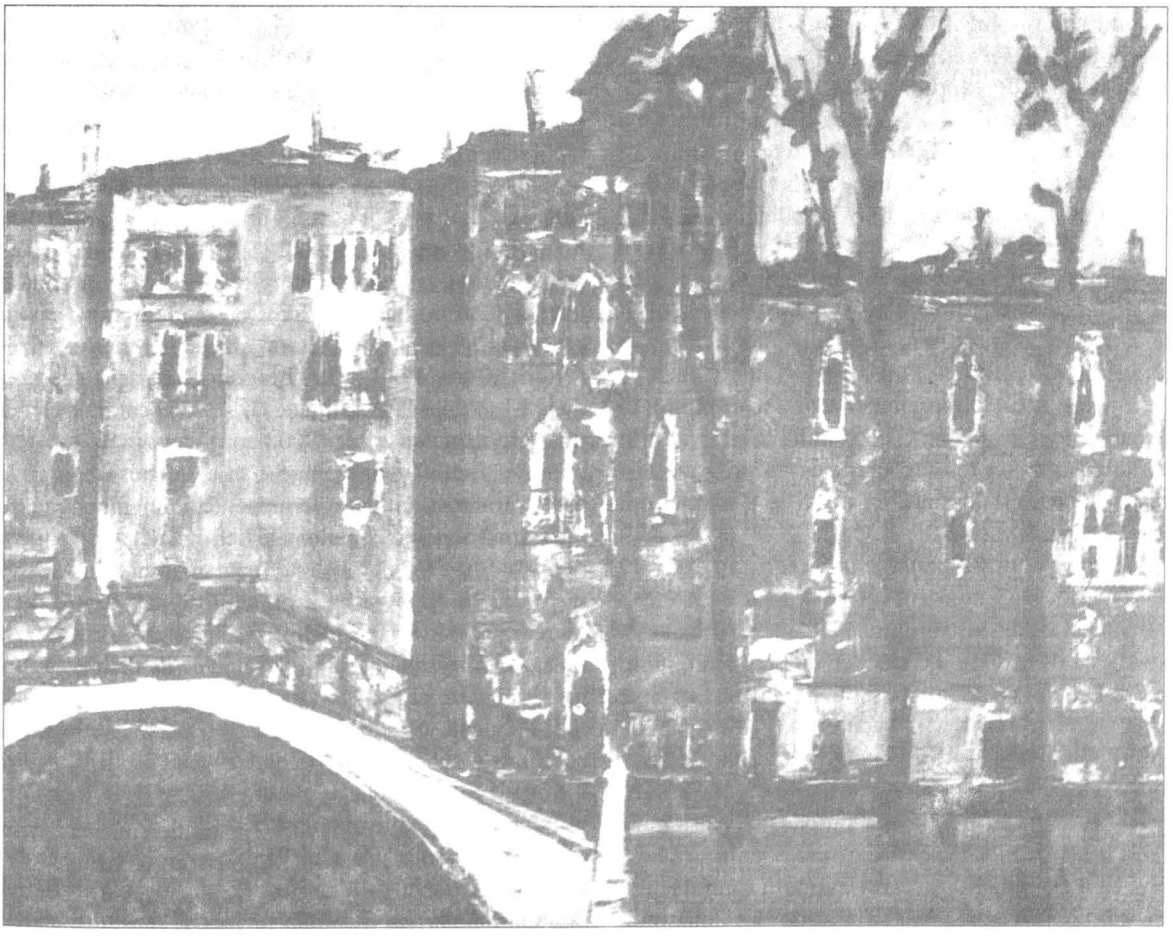

Piaţă la Veneţia

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Arhive bucureștene

Istorie și viață prezentă

Georgeta FILITTI

Marea dramă a evreilor de la mijlocul secolului al XX-lea – Holocaustul – a făcut ca istoria lor să fie tratată, obsesiv, mai cu seamă în jurul acestui eveniment cutremurător. Fără a ne îndepărta de anii războiului, prezentăm în paginile ce urmează o publicație apărută în 1943 care, prin raritatea ei, capătă valoare de izvor. E vorba de *Almanahul evreesc pe anul ebraic 5407* (1944), București, Tip. Curentul, 1943. El constituie o mărturie a existenței și funcționării comunităților evreiești, în primul rând a celei bucureștene în condițiile aplicării legilor de românizare. De altfel, acestora le și este consacrat articolul av. L. Sorin, *Rolul jurisprudenței în legile de românizare*. La 9 august 1940 a fost promulgată legea Gruia care reglementa situația juridică a evreilor. Noțiunea de evreu s-a stabilit pe criteriul ritului (ceea ce a presupus apariția a trei categorii) și a generat alte două legi: de expropriere în mediul rural și în cel urban. Caracterul lor aberant restrictiv a creat excepții, rod al jurisprudenței. Astfel evreii naturalizați individual prin decret pentru participarea la primul război mondial ori cei care s-au dovedit „utili și credincioși națiunii române", atât ei cât și urmașii lor, nu intrau sub incidența legilor de românizare, având însă trebuință pentru asimilarea cu românii de un decret al șefului statului, mareșalul I. Antonescu. În aceste condiții *Almanahul*, dincolo de formula ziaristică atrăgătoare, dinamică, rămâne o oglindă a ceea ce realizează evreii în aceste împrejurări extreme. Reuniți în „Centrala evreilor din România", constituită în 1941, prin „discreție și sobrietate", ei reușesc mai ales un program eficient de asistență socială. Organul de presă al Centralei era săptămânalul „Gazeta evreiască".

La 20 mai 1942 în România erau înregistrați 292.149 evrei. La 1 ianuarie 1943 numărul lor se redusese cu 2.197 persoane. Fiind excluși din sistemul învățământului românesc, copiii au beneficiat de școli nou create, cu dascăli evrei, mulți din aceștia calificându-se rapid în școli organizate ad-hoc. Conducerea Centralei a avut în vedere, tot ca formă de supraviețuire și reconversie profesională, și crearea de școli tehnice proprii. Participarea la munca obligatorie, la Împrumutul Reîntregirii ca și contribuția excepțională de patru miliarde lei au fost cauționate de aceeași Centrală. Dar prioritară a rămas susținerea conaționalilor defavorizați prin cantinele din București și oficiile județene. Astfel în *Arad* s-au distribuit 115 milioane lei, s-a înființat gimnaziul de fete (1942) și liceul teoretic pentru băieți (1943), un dispensar policlinic și o cantină (care hrănea 300 persoane). Au fost susținuți cei 1.224 de evrei arădeni aflați în detașamentele de muncă și în lagărele din Transnistria.

18 familii din județul *Olt* (88 persoane) au fost ajutate, concomitent cu refugiații polonezi de acolo. La *Iași* oficiul județean a colaborat cu comunitatea pentru susținerea a 34.000 suflete, oferindu-le 100 milioane lei, lemne, îmbrăcăminte ș.a. Apoi a înființat un orfelinat, un azil de bătrâni, cantine populare, spitalul izraelit, spitalul Dr. Ghelerter, un dispensar, școli primare, licee, ateliere (pentru confecționarea echipamentului necesar detașamentelor de muncă). În fine, a acordat asistență juridică celor aflați în litigiu cu autoritățile românești.

La *Târnăveni* – cu 130 familii (420 persoane), unde comunitatea se constituise la 1868 și în 1902 avea o sinagogă asemănătoare celei de la Bratislava, funcționa o școală confesională, o baie rituală, două cimitire. Erau susținuți deopotrivă localnicii și cei evacuați din județul *Alba* (24 familii, cu 97 persoane). La *Orăștie* comunitatea funcționa din 1840 (recunoscută juridic din 1874). După primul război mondial numărul membrilor scăzuse de la 322 (1922) la 117 (în 1943). La *Tecuci* evreii au subscris zece milioane lei la Împrumutul Reîntregirii și au înființat un gimnaziu teoretic mixt, cantină pentru săraci, dispensar, un azil și ateneul „Amicii teatrului și ai culturii". Între 1938 și 1943 fondurile de asistență au crescut de la 31.000 lei la 3 milioane. La *Bacău* cantina oferea 1.300 porții de mâncare zilnic (300 pentru cei din detașamentele de muncă), spitalul acorda lunar o mie de consultații, 5.983 persoane primeau ajutoare permanente. Mai funcționau un dispensar, o farmacie, spitalul „Maternitatea" și orfelinatul „Filderman". În ceea ce privește învățământul, existau școli primare (cu 18 clase) și un liceu confesional. La *Galați* cantina oferea 500 porții iar spitalul izraelit acorda 1.300 consultații lunar. La *Botoșani* evreii beneficiau de un dispensar, un spital, un serviciu de urgență; apoi azil de bătrâni, casă de împrumut fără dobândă. Cantina oferea 2.300 porții zilnic (la *Hârlău*, comunitate subordonată, se dădeau 235 porții). La *Brăila* s-a înființat primul oficiu de plasare a mâinii de lucru evreiești, imitat apoi și de alte comunități.

Activitatea cea mai laborioasă o are în acești ani de restriște comunitatea din București. Atestată documentar în domnia lui Mircea Ciobanul (mijlocul secolului al XVI-lea), evreii de rit spaniol de aici, în majoritate negustori și cămătari, țineau ritual de rabinatul de la Nicopole. La începutul secolu-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

lui al XVII-lea li se adaugă refugiații askenazi din Ucraina și Polonia. De atunci datează primul cimitir evreiesc din oraș. La 1715 Ștefan Cantacuzino le dărâmă sinagoga din mahalaua Popescului dar la 1794 funcționa alt lăcaș de cult, în preajma bisericii Răzvan. În epoca fanariotă evreii s-au organizat într-o breaslă de factură etnică, cu obligații financiare către vistierie. I. G. Caragea vodă a confirmat juridic existența corporației. La începutul epocii regulamentare, în 1832, la București existau 10 lăcașe pentru cultul mozaic, în case particulare (afară de sinagoga de rit spaniol). În 1846 a început construcția sinagogii mari de la Sf. Vineri (în 1852 s-a inaugurat lângă ea o școală izraelită cu o sută de cursanți). În 1857 apare foaia „Izraelitul român" și tot atunci se pune piatra de temelie a Templului Coral unde se va oficia după rit occidental. Congregația aceasta devine, după 1895, comunitate. În 1919 s-a făcut un recensământ general al evreilor bucureșteni iar peste 20 de ani, în 1939, comunitatea și-a modificat statutul. Din 1942, prin crearea Centralei, a devenit subordonată acesteia. În cadrul ei serviciul cultural îl conducea Marcel Breslinka (mai târziu, Marcel Breslașu) iar biblioteca, Felix Aderca.

La această prezentare schematică a comunității bucureștene trebuie adăugate câteva manifestări memorabile ale ei pentru a înțelege de fapt prezența reală a evreilor în viața orașului. Astfel, în 1886 ia ființă societatea de istorie „Iuliu Barasch" care a scos niște *Anale* și a fost animată de I. D. Bally, M. Schwarzfeld, Lazăr Șăineanu, M. Gaster, H. Tiktin, N. C. Popper, Nic. Beldiceanu, Ionescu Gion. Concomitent, din 1872, funcționa Societatea pentru cultură și asistență socială cu același nume. În 1943 la București exista o policlinică gratuită, săli de sport și spectacole (între care cele ale teatrului *Baraseum*), altele, unde funcționau spitalele *Caritas* și *Noua maternitate* – evacuate din localurile proprii de autoritățile antonesciene.

În ce privește viața spirituală, în afara Marii Sinagogi și a Templului Coral, exista sinagoga Malbim (construită în 1864, refăcută în 1928) unde oficia rabinul Al. Șafran. Pe lângă această sinagogă funcționa școala *Daf Haiom* de studiere a Talmudului și o bibliotecă de profil. Apoi templul Gaster. În fine, Uniunea Templelor și Sinagogilor din capitală condusă de L. Aronovici a reușit să excepteze de la expropriere toate proprietățile acesteia.

Almanahul consacră mai multe pagini învățământului superior evreiesc organizat după 1941. Existau așadar patru colegii cu durata de patru ani: *Științe* (matematică, fizică, chimie), *Litere-filosofie* (filologie modernă, cu limbi străine și clasice, filosofie), *Biologie*, *Economie-Comerț* și un seminar pedagogic.

Pentru învățământul preuniversitar elevii evrei erau pregătiți în școlile complexului „Cultura". În 1942 – 1943 acestea fuseseră frecventate de 290 copii; pentru anul următor se înscriseseră 400.

În conformitate cu exceptările de la legile de românizare la București își puteau exercita profesiunea un număr de 889 medici și 182 avocați – înscriși în baroul de Ilfov. Listele lor sunt inserate în Almanah.

În împletirea de istorie și viață prezentă care formează conținutul revistei întâlnim și înșiruirea unor publicații ocazionale cărora autorul articolului însuși nu le conferă valoare literară, dar rămân interesante pentru starea de spirit ce au generat și mai ales pentru un fenomen mai puțin cunoscut cititorului de azi, și anume emigrarea evreilor din spațiul

MARC CHAGALL : Sărbătoare

românesc în anii 1900 – 1903 spre alte meleaguri. Iată-le: *Bacău* – „Drumețul"; *Bârlad* – „Trăiască România", „Dați ajutor" (cu o poezie, *Doina emigrantului*), „Rămas bun", „Emigrantu" (inițial „Jidovul rătăcitor", în 3.000 ex.), „Drumețu 1900", „Femeia Bas ami"; *Botoșani* – „Dorul", „Pedeștri", „Adio", „Înfrățirea"; *Brăila* – „Lacrimi de despărțire", „Apel al meseriașilor evrei"; *București* – „Pietonii", „Emigranții pedeștri", „Emigrantul", „Der Auswanderer" (în românește și idiș), „Pedeștrii bucureșteni", „Apel" (al grupului Fix 400), „Vocea Canadei" (apel al grupului meseriașilor disperați), „Apel" (în favoarea precedenților, în număr de 2.139 persoane), „Apel al marfagiilor ambulanți"; *Buhuși* – „Emigranții buhușeni"; *Buzău* – „Spre o viață nouă", „Rămas bun"; *Constanța* – „Plecăm"; *Craiova* – „Apel către coreligionarii din localitate" (40 semnatari), „Emigrantul Fix Craiova"; *Dorohoi* – „Apel" (46 persoane); *Focșani* – „Circulară" (privind sosirea grupului de drumeți bârlădeni); *Galați* – „Ecoul emigranților"; *Iași* – „Frați evrei!", „Drumeții din Iași", „Primirea drumeților la Iași" și „Podul Iloaii" (a bârlădenilor), „Apel" (1.560 meseriași), „Societatea pribegilor"; *Panciu* – „Apelul drumeților comercianți"; *Piatra Neamț* – „Apel", „Adio, România", „Steaua izraelită", „Bistrița" (al grupului de emigranți Montefiore), „Ecoul pribegilor" (al studenților), „Dați ajutor drumeților pedeștri" (62 persoane), „Biblioteca izraelită" (pentru sprijinirea familiilor descompletate prin emigrare), „Rămas bun", „Vocea pribegilor" (a grupului Aron Isac Abraham), „Frați evrei"; *Ploiești* – „Manifest al nenorocitului grup al meseriașilor evrei din Ploești" (270 persoane); *Râmnicu Sărat* – „Vocea păsitorului râmnicean" (în favoarea grupului Păsitorii râmniceni); *Roman* – „Emigranții Romanului", „Strigăt de disperare".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cronicarul mai amintește de publicații similare, fără a e nominaliza, la Tg. Neamț, Tecuci, Turnu Severin, Vaslui.

Ca în orice lucrare de acest gen bine articulată, și acest almanah, pe lângă aspecte legate de viața comunității evreiești, publică literatură (proză și poezie), cronici dramatice ș.a. Apar astfel schițe, versuri ale unor autori ce se vor manifesta și ulterior în presa din România ori din străinătate a anilor '50 – '60: I. Peltz, Isaia Răcăciuni, B. Fundoianu, Ilarie Voronca, Ioan Massoff, M. Halevy, A. Axelbrad, I. Semo, F. Aderca, Șt. Tita, R. Roman, I. Ludo dar și ale unor evrei trăitori în afara hotarelor românești ca Ș. Alehem ori Tristan Bernard.

Un rol aparte în viața comunității bucureștene l-a jucat teatrul *Baraşeum*, deschis la 17 ianuarie 1941 cu spectacolul *Ce faci astă-seară?* Cele o mie de spectacole cu 400.000 de spectatori în doi ani mărturisesc succesul echipei din care n-au lipsit Al. Finți, Beate Fredanov, V. Ronea, Leny Caller, Stroe – toți regăsiți pe celelalte scene bucureștene după 23 august 1944.

În structura unui almanah intră totdeauna și deslușiri calendaristice, horoscoape, preziceri. Din asemenea pagini reținem din articolul lui I. Flavius *5704 de ce?* observațiile amuzante despre denumirea lunilor anului:

... Nici un fel de calendar nu-i împăcat cu logica și cu bunul simț. Par'că-i făcut mai mult să încurce decât să deslege. S'ar zice (întrucât calendarul e o născocire chaldeeană) că a fost fabricat în turnul Babel... Să luăm, de exemplu, numele lunilor din calendarul iuliano-gregorian, care are circulația cea mai mare. O lună la 'ntâmplare: Septembrie. După nume, ar trebui să fie luna șaptea. Aș, de unde!... e luna noua. Iar Novembrie, care ar trebui să fie luna noua, e luna unsprezecea. Dece?... Fiindcă dela Iuliu Cezar și până la Carol al IX-lea (cel cu noaptea Sfântului Bartolomeu) vreme de sute de ani, anul începea cu luna Martie. Lui Carol al IX-lea i-a venit să-l înceapă din 1564, cu luna Ianuarie (închinată unui rege Ianus al Latinului). Zis și făcut. Nimeni nu și-a mai dat, însă, de atunci osteneala să înlăture nepotrivirile dintre nume și ordinea cronologică a lunilor sau să le boteze cu alte nume. Dimpotrivă, s'au păstrat mai departe cu sfințenie nume care n'aveau nimic sfânt în ele. Ba din contra: erau unele curat păgâne ca Mai (dela Maia, mama zeului Mercur) sau Iunie (dela Iunona, nevasta lui Jupiter). Nici o regulă, nici o linie unitară de conduită, n'a prezidat – după cum se vede – la nomenclatura lunilor care, unele purtau nume de zei și zeițe, altele (ca Julie, August) – de împărați, altele – numere – și altele (ca Februarie și Aprilie), nume derivate din verbe. Au nu fac toate astea capul calendar fără, însă, a face din calendar, o călăuză?...

Calendarul evreesc a rămas, și el, cu numele străvechi care au, cel puțin, avantajul că sunt atât de misterioase, încât – întocmai ca savantele formule HS sau SO4H2 – se impun neștiutorilor cu toată duhoarea lor de mortăciuni.

Ceea ce face atracția deosebită a *Almanahului* sunt paginile de umor evreiesc, atât de gustat de toată lumea, indiferent de credința religioasă. După această răsfoire fugară, reținem povestea de mai jos, ca mostră de spirit și subtilitate din cultura unui neam atât de încercat de soartă.

Iluziile târgului

– Ai văzut, Haim?

– Ce să văd?

– Gastonel n'are cordon...

– N'are cordon? Și asta, ce-i?

– Uită-te și tu. S'a deslipit Caftaua...

– Asta-i tot? S'o lipească.

– A fost la tinichigiu și i-a spus că n'are cositor s'o lipească.

– Ce n'are? Cositor? Cum așa?

– Dacă a spus că n'are, se vede că n'are. El n'ar vrea să câștige?

– Asta n'am mai auzit până acuma; să n'aibă cositor. Da' ce, nu se găsește?

– Tu mă întrebi pe mine dacă se găsește. Eu am văzut în viața mea cositor?

– Parcă eu am văzut?

– Bine... dar cum rămâne cu băiatul, că nu poate să meargă la școală. Îi cad pantalonii...

– Am să mă interesez... Am să văd...

– Bună, Haim. Ce ești așa fiert?

– Să nu fiu? Poate am puține pe capul meu; acuma băiatul nu se poate duce la școală că n'are cositor... asta... cordon.

– Cositor? Acum m'am despărțit de Simon. Mi-a spus că el știe undeva.

– Ce știe? Cordoane pentru copii?

– Cine zice de cordoane? Cositor...

– Și... ce face cu el?

– Auzi, ce face! Numai să aibă atâta. Deocamdată are cinci butoaie, Miel și steag!

– Ce steag? Ce-i asta?

– Asta-i marca. Marfă străină.

– Aha! Și... are mult?

– N'auzi? Cinci butoaie...

– Butoaie? Ca povidla?

– Ce râzi, măi. Tu n'ai văzut cositor niciodată?

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

– Unde să văd? Nu ştii că eu am fost 30 de ani agent de asigurare?

– Ştiu... Parcă eu ce am fost? Industriaş? Dar cositor e cositor.

– Şi... ce cere?

– Întâi vrea omul să ştie dacă are cumpărător. Tu ai nevoe de ceva?

– Dacă am nevoe? Nu ţi-am spus?

– Atunci dă-mi mâine răspunsul.

– Salutare, Haim.

– Vă salut, domnu' Bercovici. Ce mai faceţi?

– Mulţumesc, d-ta? Învârteşti ceva?

– Mi-ajunge cât mă învârtesc, că am ameţit de necazuri.

– Să mulţumim lui Dumnezeu şi pentru asta.

– Aveţi dreptate... da' cositor... asta... pâine, de unde să iasă?

– Ce zici? Cositor? Ai cositor?

– Am cinci butoae... oae şi drapel.

– O marcă nouă?

– Cum nouă? Asta-i de când mă ţin eu minte. Ce? Dvs. n'aţi auzit?

– Poate... Miel şi steag? Şi cât ceri?

– Eu cer? Eu am să vă cer dvs. ceva? Negustorul cere. Dar vrea să ştie mai întâi cine este cumpărător.

– Treci mâine pe la mine.

– Domnul director general e acolo?

– Aveţi legătura cu dumnealui...

– Aici Bercovici. Da... Vă salut. Tocmai. Da' fabrica dvs. de conserve n'are nevoe de cositor? Poftim? Da, cinci butoae... poate zece, deocamdată. Vă rog? A, da... faceţi propunerea. Atâta? Asta-i preţul? Bine, vă ţin în curent. Da, poate zece. Am onoarea...

– Atâta a zis. Dar marfa scârţâe?

– Poftim?

– Zic... ai încercat-o?

– Vai de mine, domnu' Bercovici. Eu nu ştiu ce-i cositor? Dar ce fac eu de atâţia ani?

– Atunci... spune-i că am cumpărător.

– A spus că are. Fabrică serioasă. Numai să scârţâe.

– Ce să scârţâe?

– Cositorul!

– Eu ştiu dacă scârţie? Eu am văzut marfa? Aşa i-a spus misitul lui Simon.

– Şi un misit? Da' câţi tovarăşi suntem, zece?

– Nici n'ai făcut afacerea şi ţipi.

– Nu ţip. Zic... aşa.

– Mai mult nu dă?

– Atâta mi-a spus, atâta spun şi eu.

– Atunci, trec eu diseară şi-ţi spun.

– Mi-a dat mostra. Uită-te şi tu la ea.

– Asta-i cositorul?

– Da' ce-i? Roşcovă?

– Şi preţul?

– Arată întâi marfa.

– N'are nevoe. A zis că dacă este... berbec şi stindard, e în regulă.

– Ce berbec? Miel şi steag.

– Miel şi steag, fie... Din partea mea...

– Răspuns până la 6...

– Să dea Dumnezeu să se facă...

– Noroc.

– Zău? Nu vrea? are să-i pară rău. În patru luni era marfa aici.

– Patru luni? Da' unde-i marfa?

– Acum a ajuns la Lisabona.

– La Lisa... Ce zici? Lisabona? Ei, atunci au dreptate ăia când spun că sunteţi nebuni. Şi fabrica ce era să facă? Să lipească cutiile cu pap?

– Şi ce sbieri? Eu, ce vrei să fac?

– Nimic... Ţi-am spus ceva? Am vreo pretenţie? Lasă-mi cel puţin proba asta de cositor, ca să-i lipesc Caftaua lui Gastonel, că-i cad pantalonii.

– Tată, am fost la moş Peirăţ şi a spus că el nu poate să lipească cordonul.

– Cum nu poate? Nu i-ai dat cositorul?

– Ba i-am dat şi a spus aşa: să-i spui lui tată-tău, că cu asta am să lipesc caftaua când are să fete mielu di pi steag o capră, că asta nu este cositor, asta este plumb...

S. M.

***Cina* (detaliu)**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ANUL XIII.—No. 30. DUMINECA, 31 IULIU 1888.

MONITORUL COMUNAL

AL

PRIMARIEI BUCURESCI

ABONAMENTUL
Pe an . . . . . 10 lei nuoi
Pe jumĕtate an . . 6 » »

ANUNCIURI
Linia de 30 litere . . . 30 bani
Inserțiunĭ și reclame linia 50 »

Administrațiunea la: Tipografia CAROL GÖBL, Strada Dómneĭ, No. 14.

PRIMĂRIA COMUNEI BUCURESCI

Ordonanța

Noi, Primarul Comunei Bucuresci, având în vedere desele accidente ce se întâmplă și piedicile ce se aduc comunicațiunei prin circularea carelor cu greutăți pe unele din stradele Capitalei pe cari circulațiunea e foarte activă;

Având asemenea în vedere dificultatea de a menține curățenia din causa murdăriilor ce se produc prin staționarea carelor pe strade, și considerând că este trebuință a se aduce facilități cetățenilor, fixându-se localitățile în cari se pot găsi lucrurile de prima necesitate; în virtutea art. 70, 71 și 81 din legea comunală,

decidem:

1. Circulațiunea carelor, camioanelor și căruțelor, fie încărcate cu sarcine grele, fie goale, este oprită între orele 6 dimineața și 8 ore seara pe timpul verii și 8 dimineața și 4 seara pe timpul iernii pe stradele: Grivița din strada Polizu și Berzei în calea Victoria, calea Victoria, calea Dorobanților între Victoria și Dionisie, Manea-Brutaru, Luterană, Știrbei-Vodă din Calvină în Victoria, Bulevardele Independenței, Elisabeta și Academiei, Mihai-Vodă din Victoria în Arsenal, Splaiul stâng al Dâmboviței de la podul Sf. Ilie la podul Șerban-Vodă, 11 Iunie din Bulevardul Usinei de gaz în Rahova, calea Rahovei, Bibescu-Vodă, Șerban-Vodă din splaiu în piața Sf. Anton, Văcărești din calea Moșilor în strada Bradului, Calea Călărași din Văcărești în Mircea-Vodă, Calea Moșilor de la Sf. Gheorghe în strada Traian, strada Scaune din Calea Moșilor în strada Colței, strada Clemenței, strada Dionisie din Clemența în Dorobanți.

2. Convoaiele funebre vor parcurge pe viitor Splaiul drept al Dâmboviței și calea Șerban-Vodă la cimitirul Bellu.

3. Staționarea carelor, camioanelor și căruțelor pe strade este oprită, ele nu vor putea staționa de cât în puntele arătate mai jos și adică:

a) **Carele cu lemne**, în răspântia stradelor Butari-Ungureni și Măcelari, piața Regenerării, piața dintre stradele Popa-Soare, Liniștei și Zefirul, răspântia Rahova cu strada Sabinilor, răspântia Fundăturei Spitalului cu strada Buzești; Câmpul Filaret, piața din fața cimitirului Bellu, Gropile după șoseaua Raionului, Piața de la Apele Minerale, Piața Radu-Vodă (lângă gara de gunoaie), răspântia de lângă școala Tunari; piața Sf. Elefterie, piața Leon-Vodă; Maidanul Dulapului și piața Cuza-Vodă, răspântia Antim în strada Justiția.

b) **Căruțele de birje sau trăsurile de Herasca** pe piața Radu-Vodă.

c) **Căruțașii și nisiparii**, în răspântia stradei Berzei cu Grivița (lângă noua hală), la Câmpul Filaret, pe șoseaua Basarab în piața Regenerării, în răspântia stradelor Vântului și Plantelor, în răspântia Polonă cu Armașu, pe strada Stavropoleos, pe maidanul de lângă noua hală de pește, în răspântia Bucur cu Radu-Vodă și lângă Hala Amzei.

d) **Căruțele pentru var și cherestea**, pe maidanele de lângă răspântia Fundătura Spitalului și șoseaua Filantropiei și maidanul numit Cherestea lângă cimitirul protestant.

e) **Căruțele cu pepeni**, pe piața din fața cimitirului Bellu, piața Regenerării, piața S-ta Ecaterina, piața de la Apele Minerale și răspântia Fundătura Spitalului cu Filantropia și Bariera Rahovei (pe locul Comunei).

4) Staționarea birjelor de piață se va face în locurile mai jos indicate:

La intrarea în Gara de Nord pe stânga, idem gara Filaret pe dreapta, în strada Teatrului din calea Victoriei, strada Episcopiei din calea Victoriei, strada Mihai-Vodă din calea Victoriei, strada Domniței din calea Moșilor, Piața Sf. Gheorghe nou, strada Batiștei spre altarul bisericei Batiște, strada Berzei, răspântia calei Grivița, strada Justiției și piața din valea Mitropoliei, Calea Victoriei la începutul șoselei Kiselef, Bulevardul Independenței colț cu strada Brezoianu, Bulevardul Independenței din calea Victoriei în partea bisericei Sărindaru, strada Știrbei-Vodă (Câmpineanu) la intrarea Slater, calea Călărași din strada Mircea-Vodă.

5) Toate trăsurile și căruțele de orice natură vor circula pe partea dreaptă a stradei, spre a evita întâlnirea lor venind din părți opuse.

6) Cei ce vor contraveni presentei ordonanțe vor fi dați judecății pentru a fi pedepsiți conform art. 385 din codul penal.

7) Toți agenții poliției comunale și administrative sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a presentei ordonanțe.

No. 27, 254
1888, Iulie 25

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecţiile Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

S. MEHEDINŢI, ***Profesorul, temelia tuturor reformelor şcolare***
Editura Librăriei Socec & Co., Bucureşti, [1929]

Din capul locului să ne fie permisă o mărturisire: atâta valorează un popor, cât preţuesc oamenii săi reprezentativi, *de pe toate treptele sociale. În alte vremuri, personalităţile acestea se iveau dela sine, pe temeiul muncii tradiţionale din fiecare mediu social. Azi însă, în Statul modern, care consideră drept sarcina sa de toate zilele creşterea şi îndrumarea tineretului, alegerea şi pregătirea personalităţilor eminente nu se poate închipui fără ajutorul unui corp de specialişti, care să fi căpătat mai întâi ei înşişi o creştere cât mai îngrijită...*

N. IORGA, ***Istoria comerţului cu Orientul***
Traducere din limba franceză de Gheron Netta, Institutul Economic Românesc, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1939

Paginile care urmează, în bună traducere a învăţatului mieu coleg de la Academia de Comerţ represintă, supt forma unor conferinţe la Universitatea din Paris, una din încercările mele fără răsunet de a căuta în istoria lumei alte legături decât cele de până acum.

În ele se află câteva idei la care ţin; ele n'au fost înfăţişate de mine nicăiri în aceleaşi proporţii.

Ascultătorii cursurilor noastre, mai ales aceia pe cari am încercat să-i deprind cu sintesele istorice ar putea trage un oarecare profit din ele. Nu pot spera că ar putea, în mijlocul indeferenţii pentru gândire care prinde lumea întreagă, găsi mai mulţi cetitori decât forma francesă însăşi.

La capătul unei lungi şi grele activităţi, generaţia mea mântuie afară de cei cari se prind bucuros de tot ce scînteie nou, cu un sentiment dureros al inutilităţii sforţărilor sale...

Petre PANDREA, ***Portrete şi controverse*****, vol. I**
„Bucur Ciobanul" S.A., Bucureşti, 1945

... Aceste texte de critică literară nu se încadrează în curentul dominant. Ele par vetuste, în mod firesc. Au un caracter voit didactic, fiindcă tineretul de azi trebuie pus la curent cu marile controverse şi probleme care au agitat problematica şi sensibilitatea românească timp de aproape un secol. Dela teme pur literare s'a mers voit până la fenomenul juridic şi criminologic, înglobând probleme de economie politică şi sociologie, fiindcă numai încadrarea şi priveliştea generală pot rezolva unghiurile ascunse şi perplexităţile...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

BARBU BREZIANU
Brâncuşi în România

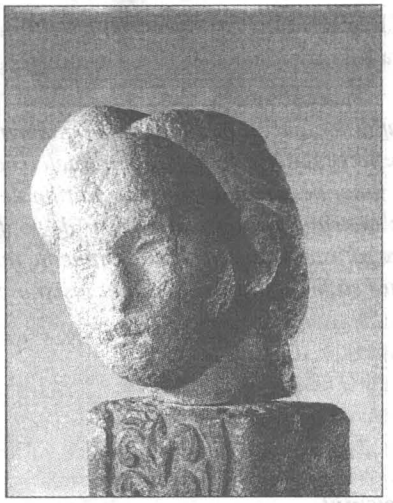

Zămisleşte ca un Dumnezeu, porunceşte ca un rege, trudeşte ca un rob.

Artistul nu este decît o smerită unealtă în mîinile Creatorului.

Viaţa mea n-a fost decît un lung şir de minuni.

Am făcut şi eu cîţiva paşi pe nisipul eternităţii.

C. BRÂNCUȘI

BARBU BREZIANU, *Brâncuşi în România*, Editura BIC ALL, Bucureşti,

Cartea lui Barbu Brezianu,* Brâncuşi în România, *constituie un inepuizabil izvor de inspiraţie – de la aforismele şi desenele sculptorului, sau de la semnăturile Meşterului adunate în corpul lucrării – şi pînă la importanta bibliografie şi la preţioasele facsimiluri de documente cu care volumul se încheie.

Între copertele acestei cărţi cititorul ţine în mîini o splendid ilustrată cronologie a lui Brâncuşi şi a timpurilor de el trăite, precum şi – filă după filă – întregul său carnet de crochiuri de tinereţe, de asemenea fişe referindu-se cu meticulozitate la fiecare din operele sculptorului expuse cîndva în România sau deopotrivă păstrate în colecţii româneşti.

Impecabila rigoare a demersului de cercetare întreprins de Barbu Brezianu, cunoaşterea fără egal de profundă a rădăcinilor româneşti ale lui Brâncuşi se îmbină aici în chip fericit spre a face din acest studiu o nepreţuită mină de informaţie pertinentă şi de pătrunzătoare intuiţii.

Salut această nouă ediţie a lucrării* Brâncuşi în România *şi dintr-un motiv egoist. Am fost încercat de fiecare dată de o mică strîngere de inimă ori de cîte ori am dat această carte cu împrumut altora, dornici să-şi îmbogăţească cunoaşterea despre Brâncuşi. Odată cu ieşirea de sub teasc a acestei noi ediţii nădăjduiesc să pot ţine de-acum înainte cartea mereu lîngă mine.

Sidney GEIST

Lucrarea de faţă reprezintă o încercare de a reconstitui pe cît posibil de complet istoricul, destinul şi chiar spiritul în care au fost zămislite operele lui Constantin Brâncuşi – sculpturi, desene şi lucrări artizanale – aflate (sau aflate cîndva) în România.

Repertorierea lor are drept ţel crearea unei baze de referinţe în măsură să ducă la cunoaşterea unor piese aparţinînd, cele mai multe, epocii de tinereţe a artistului. Unele dintre acestea, datînd chiar din vremea anilor de ucenicie la Şcoala de Meserii a judeţului Dolj, au fost clasate la capitolul obiectelor artizanale, unde şi-ar fi avut locul, poate, şi băncile şi scaunele de piatră din parcul oraşului Tîrgu Jiu realizate 42 de ani mai tîrziu, dacă această „mobilă de grădină", cu un rol oarecum funcţional, nu ar fi fost anume concepută pentru a face parte dintr-un ansamblu arhitectural articulat şi perfect integrat în peisaj, devansînd astfel ideea de „environnement". Aşadar, dintre lucrările artizanale rămîn incluse numai cele cîteva obiecte atribuite lui Brâncuşi prin tradiţie orală şi întărite unele chiar de mărturii scrise – obiecte banale ce nu poartă decît marca unui sîrguincios şi aplicat meşteşugar.

În afară de lotul sculpturilor existente în România, un alt grup îl constituie cel al operelor care au figurat cîndva în colecţii sau expoziţii din ţară, actualmente fiind dispărute, ori cu locul de păstrare inaccesibil.

Catalogul operelor este precedat de un amplu capitol: *Cronologie şi concordanţe* care urmăreşte traiectoria ascendentă a sculptorului, relaţiile şi interferenţele sale cu diverse personalităţi şi curente, recunoaşterea treptată a unicităţii talentului său, participările la diverse mişcări artistice ale secolului, precum şi înrîuririle suferite ori exercitate de el, aducînd pe cît posibil toate aceste date pînă în pragul zilelor noastre cînd autenticitatea personalităţii sale a fost universal recunoscută.

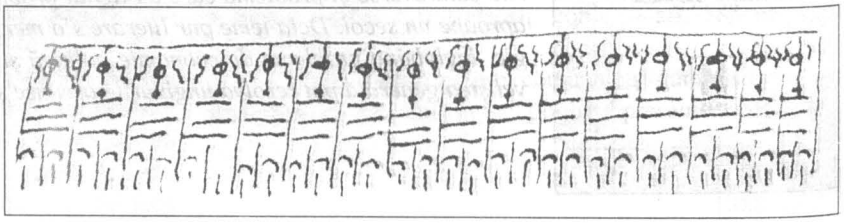

Şaisprezece **Săruturi, desen în peniţă**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Urmează acestui capitol un *corpus* de documente legate mai mult sau mai puțin de viața artistului; o listă a locuințelor sculptorului din țară și alta a colecționarilor români care au (sau au avut cîndva) lucrări de Brâncuși; lista ilustrațiilor, indicîndu-se, în măsura posibilităților, proveniența, precum și locul de păstrare a fiecăreia; un index și, în fine, bibliografia.

Spre deosebire de celelalte denumiri atribuite mai mult sau mai puțin fantezist, cele desemnate chiar de artist sunt marcate printr-un asterisc; s-a ținut astfel seama de voința lui în ce privește respectarea și ortografierea numelor date lucrărilor, nume uneori încărcate de sensuri filozofice sau reminiscențe folclorice (**Cumințenia Pământului**, **Pasărea Măiastră**, **Poarta Sărutului**, **Masa Tăcerii**, **Coloana fără Sfîrșit** ș.a.).

Pentru datarea și identificarea unor sculpturi, am recurs la indicațiile întîmplător scrise pe copii ori pe fotografii sau la mărturiile unor biografi ce dețineau informații directe de la sculptor, precum și, desigur, la criteriul stilistic.

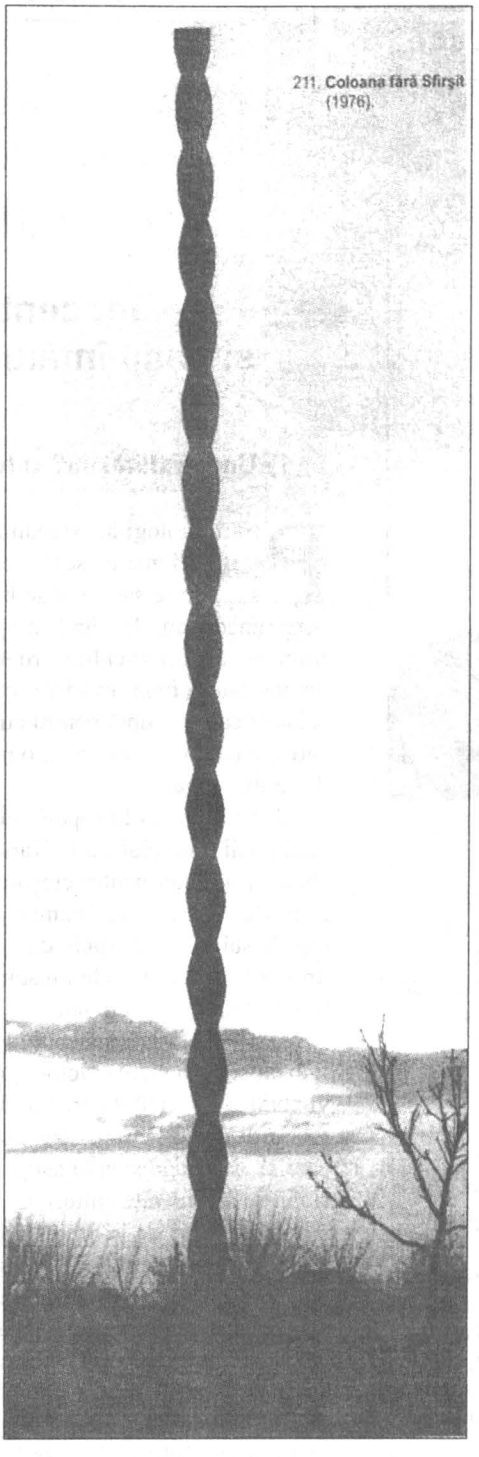

211. Coloana fără Sfîrșit (1976).

Grupînd laolaltă datele privitoare la operele pe care le-a lăsat în România și a căror urmă am putut-o depista, reconstituind an cu an expozițiile oficiale la care Brâncuși a participat, precum și acelea la care s-a văzut asociat în calitate de membru al unor grupări particulare bucureștene („Tinerimea Artistică", „Arta Română" și „Contimporanul"), publicînd, odată cu fișa fiecărei lucrări, bibliografia care reflectă parțial răsunetul stîrnit în conștiința contemporaneității, – am dori ca din suma acestor date să poată rezulta și atașamentul artistului pentru propria lui țară, prezența sa destul de frecventă, dar totodată și prețuirea de care s-a bucurat la noi din adolescență și pînă în pragul bătrîneții, cînd a fost chemat și a izbutit să ridice ansamblul arhitectural în aer liber de la Tîrgu Jiu, capodoperă ce sintetizează gîndirea artistică a unuia dintre cei mai desăvîrșiți și prestigioși sculptori ai secolului al XX-lea.

La zece ani după acest dar oferit patriei sale – regimul comunist prin prepușii săi i-a adus o sumă de jigniri, începînd cu încercarea neizbutită a primarului Tîrgu Jiului, care a vrut să-i doboare **Coloana** pentru a fi topită – sau cu ofensele aduse atît în presă cît, mai ales, într-o istorie a sculpturii statuare române, unde era acuzat că s-a pierdut în paraginile aride ale formalismului uscat și inuman, și sfîrșind, bănuim, cu respingerea donației lucrărilor aflate în atelierul din Impasse Ronsin – ofertă adresată probabil Academiei R.P.R., neacceptată însă, pesemne, din pricina referatului negativ întocmit de fostul subinginer de poduri și șosele Mihail Roller, devenit istoric și mentor oficial al „Partidului" pe temeiul discuțiilor purtate în cel mai înalt for cultural: „Academia Republicii Populare Române" în cele două ședințe ținute „ad hoc" în zilele de 28 februarie și 7 martie 1951. Sculptorul român a fost atunci ponegrit de academicienii Iorgu Iordan, George Călinescu și de A. Toma (cu toții și membri ai P.C.R.) – dar mai ales de Alexandru Graur, care s-a arătat categoric împotriva „*acceptării* în Muzeul de artă al R.P.R. *a acestor nedemne lucrări* (s.n.), a operelor sculptorului Brâncuși, în jurul căruia se grupează antidemocrații în artă". Printre „antidemocrați" se afla în primul rînd sculptorul Ion Jalea, care atunci a pledat călduros întru apărarea confratelui său – cîtă vreme pictorii Lucian Grigorescu și Jean Al. Steriadi s-au abținut de la orice comentarii, iar George Oprescu, Victor Eftimiu și Camil Petrescu au încercat o vagă pledoarie în favoarea artistului, din conclav lipsind (sau neintervenind în discuții) Mihail Sadoveanu (care prezida ședința) și nici Tudor Arghezi, Geo Bogza, Al. Rosetti, Iorgu Iordan și Perpessicius".

Drept urmare a tuturor acestor adversități și la numai cîteva luni după tristele ședințe ale Academiei R.P.R. din februarie și martie 1951, – Constantin Brâncuși – care își păstrase statutul de cetățean român sub domniile regilor Carol I, Ferdinand I, Carol II și Mihai I – își depune pașaportul la 1 august 1951 cerînd naturalizarea franceză, devenind după un timp cetățean francez; iar drept consecință și pentru a se încadra în legiuirile noii sale patrii – el va testa atelierul cu întreg patrimoniul său artistic, țării lui de adopție.

O tardivă tentativă de a-l determina să se întoarcă în România (și probabil să revină cel puțin parțial și asupra hotărîrii) este relatată de scriitorul André Salmon care, după ce afirmă că prietenul său „duce dorul țării sale, interzicîndu-și însă s-o mai revadă" – evocă vizita unui emisar bucureștean, un „diplomat" care, amăgindu-l cu o comandă, stăruia ca el să se reîntoarcă. Sculptorul a refuzat însă invitația și, cum emisarul tot stăruia, i-a răspuns cu multă amabilitate:

– **Pourquoi ferais-je quoi que ce soit pour une église que vous devrez démolir si vous êtes logiques?**

Cuvinte de un neașteptat și răscolitor accent premonitoriu și care au fost rostite nu în fața unui simplu „diplomat", ci chiar în fața Ambasadorului Republicii Populare Române, Mircea Bălănescu, trimis anume să ducă tardiva solie de împăcare.

Brâncuși însă i-a mai spus plenipotențiarului și alte cuvinte ce nu i-a fost dat lui André Salmon să le audă:

– Cu vînduții de la București nu am ce discuta, ei au vîndut poporul român rușilor. Prefer să rămîn și să mor în Franța.

Precum s-a și întîmplat.

Fragmente reproduse, fără note,
din *Prefață*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Cornel UNGUREANU

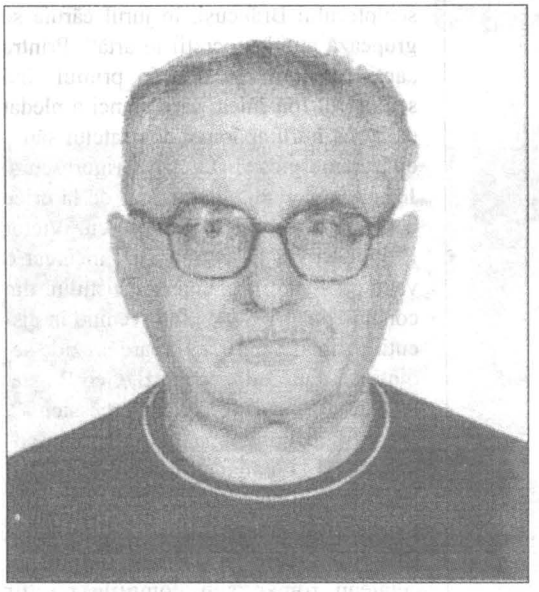

Inocențiu Micu Klein și pașii întâiului călător ardelean

1) Unde călătorim? Întotdeauna către Centru

Primii teologi ai Ardealului sunt mereu pe drumuri. Dar și următorii, cei mai de seamă cărturari ai Școlii Ardelene tot pe drumuri sunt: între satul lor de baștină, Viena, Roma, Oradea, Blaj, Lemberg, uneori cu Hronicul în spate, ca Șincai. Cred că ei sunt cei mai frumoși călători ai culturii române, dacă socotim că, de fapt, călătoriile lor înseamnă fugă, evadare, exil, inițiere, căutare a Patriei. Sunt niște călători care se luptă pentru autodefinirea lor, într-o Europă Centrală în care românii nu erau (încă) o națiune politică. N-aveau dreptul să existe decât *extra muros*.

Începutul altei Europe Centrale sau al altei Europe ar putea fi 1699, anul păcii/tratatului de la Karlowitz. Secolul al șaptesprezecelea se încheie promițător pentru creștini, Viena era despresurată, religia lui Iisus a învins încă o dată Islamul, Imperiul se consolida din ce în ce mai repede sub semnul crucii, dar și sub semnul credinței catolice. Victoriile împotriva turcilor – ale musulmanilor – erau ale sale. Pacea de la Karlowitz anunța un timp nou.

Este o victorie a habsburgilor, dar și a creștinătății. Ortodocșii nu pot fi excluși de la marea victorie, iar slavii cu atât mai puțin. Rețeaua slavă, vizibilă sau invizibilă, trebuie luată în calcul atunci când vorbim despre victoriile reale sau posibile ale Europei Centrale. O bună istorie a Balcanilor ne atrage atenția asupra felului în care chiar pe teritoriul Imperiului se afirmă alte culturi. Ca, de pildă, cultura sârbă ortodoxă:

„Mitropolia de la Sremski Karlovci de pe teritoriul monarhiei habsburgice a fost primul centru cultural modern, iar biserica a jucat un rol major în evoluția literaturii (sârbe, n.n.). Pe parcursul secolului al optsprezecelea, s-a menținut o legătură strânsă cu Kievul și cu instituțiile lui ortodoxe rusești. Rusia, încă singurul stat ortodox neaflat sub control străin, reprezenta pentru sârbii habsburgici o atracție mai puternică decât Patriarhia dominată de greci și de otomani. Datorită acestei situații și faptului că mulți teologi sârbi își făceau studiile la Kiev, au intrat în limba literară un număr considerabil de cuvinte rusești, care, să nu uităm, era slava bisericească. Așa numita limbă sârbă slavonă nu corespundea nici idiomului vorbit... Era la fel de artificială..."[1]

Atunci când scria despre influențele catalitice, Blaga nu ezita să numească forța cu care cultura germană a modelat slavofilismul. Cu alte cuvinte, puternica individualitate a culturii germane a stimulat afirmarea spiritului rus. Dar a spiritului ceh, sârb, sudslav? Sau polonez?

Dacă o națiune central europeană se definea, atunci ca și azi, prin limbă, istorie și religie, nu înseamnă că biruința împotriva turcilor încheia împlinirile imperiale. Cucerind Transilvania, habsburgii deveneau stăpânii unui ținut în care nici limba, nici istoria și nici religia nu propuneau alianțe trainice și subordonări de durată. O înfruntare care se desfășoară timp de câteva secole are momentele ei liniștite și momentele ei conflictuale, strategii și eroii, spiritele conciliante și cele benigne. Cărturarii au fost, cu puține momente de răgaz, combatanți înscriși de-o

Biobibliografie

Cornel Ungureanu s-a născut la 3 august 1943, Lugoj, Banat. Tatăl, notar, mama, profesoară

Studii: Școala medie, Caransebeș, Facultatea de Filologie (secția română-germană), Timișoara, 1960 – 1965

1965 – 1968: Profesor, Zăgujeni

1968 – 1970: Referent literar, Teatrul Național Timișoara

1970 – 1989: Redactor revista „Orizont"

1977 – 1992: Secretar adjunct al Asociației Timișoara a USR. Din 1992, secretar al Filialei Uniunii Scriitorilor

1990 – 1996: Conferențiar la Facultatea de Litere a Universității de Vest

1996 – prezent: Profesor la aceeași facultate...

1998 ... cu drept de a conduce doctorate

1998 – Președinte al Fundației „A treia Europă"

2000 – 2001 Director general al Teatrului Național Timișoara

Critică și istorie literară

Debut în revistă: „Scrisul bănățean", nr. 5/1961, recenzii

Debut în volum: *La umbra cărților în floare*, Editura Facla, 1975, Premiul pentru debut al USR

1977: *Proză și reflexivitate*, Editura Eminescu

1979: *Contextul operei*, Editura Cartea Românească, Premiul USR pentru critică literară

1980: *Imediata noastră apropiere*, Propuneri pentru o geografie literară, Editura Facla

1984: Doctorat în literatură cu teza *V. Voiculescu și structurile literare ale Renașterii*

1985: *Proza românească de azi*. Vol. I, *Cucerirea tradiției*, Editura Cartea Românească, Premiul pentru istorie literară al USR

1989: *Imediata noastră apropiere*, II, Editura Universității de Vest

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

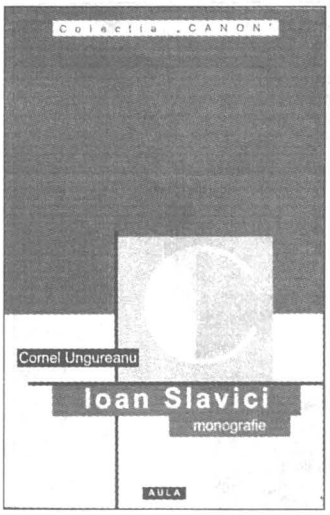

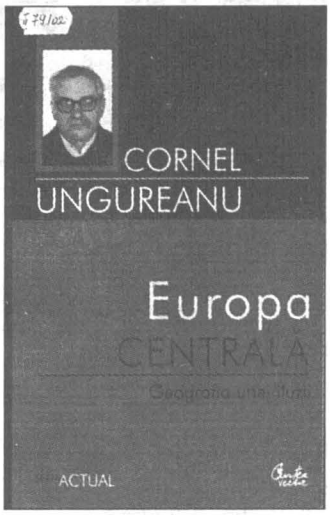

parte sau de alta a războinicilor. Cred că sunt nume asupra cărora nu există nici o bănuială: au fost soldații unei cauze care a transgresat războaiele din spațiul transilvan, de orice fel ar fi fost ele.

Ioan Inochentie Micu Klein a fost un bărbat exemplar al începuturilor.

2) Un centru care se numește Roma sau Despre alegerea exilului

La 1700, anul în care se naște Ioan Micu, existența românilor din Transilvania era pusă în umbra celor trei națiuni, ungurii, sașii și secuii. Românii „nu existau" ca națiune politică; nici istoria, nici limba și nici religia lor nu era luate în seamă de cele trei națiuni dominante. Nu existau, și dacă nu existau ca națiune politică, istorică și religioasă nu puteau să poarte dialog cu Viena. Orice dialog cu Viena presupunea, mai întâi, definirea religioasă a românilor; ortodoxia nu-i putea așeza lângă cele trei națiuni. Unirea religioasă – abandonarea ortodoxiei și întoarcerea spre Roma – era prima condiție a dialogului cu Puterea. Ideea că episcopul Ioan Inocențiu Micu Klein devine, prin Unire, nu doar conducător religios, ci chiar conducător, șef politic al românilor poate explica starea conflictuală cu Viena – cu Maria Tereza și pe urmă chiar cu papa Benedict al XIV-lea. Iar șeful politic a devenit un conducător de bătălii, greu de descoperit altundeva decât în arhivele secrete ale Imperiului învingător. Sau cum spune David Prodan în a sa carte fundamentală, *Supplex Libellus Valachorum*:

„Revendicările concepute, tezele și argumentele mobilizate de Inochentie Micu, distribuite într-o serie impresionantă de argumente, acte și acțiuni diferite, se îmbină deci într-un ansamblu coerent, se încheagă într-un complex program de luptă, țintind la o ridicare generală, socială, politică, culturală a poporului român din Transilvania. Lupta lui Inochentie Micu se caracterizează într-un țel precis politic: ridicarea poporului român la națiune politică"[2].

(continuare în paginile 18 – 19)

1995: *Mircea Eliade și literatura exilului*, Editura Viitorul Românesc, Premiul USR pentru eseu

1995: *La Vest de Eden*. O introducere în literatura exilului I, Editura Amarcord

1999, 2000: *Europa Centrală*. Antologii de texte teoretice și de jurnale (împreună cu Adriana Babeți), Editura Polirom

2000: *La Vest de Eden*. O introducere în literatura exilului II, Editura Amarcord

2002: *Mitteleuropa periferiilor*, Editura Polirom

2002: *Geografie literară*, Editura Universității de Vest

2002: *Ioan Slavici*, Editura Aula

2003: *Geografia literară a României, azi*. I, *Muntenia*. Editura Paralela 45

2004: *Despre Cercul literar de la Sibiu. Intervalul timișorean*, Editura Universității de Vest

2004: *Europa Centrală. Geografia unei iluzii*, Editura Curtea Veche

2005: *Geografia literară a României, azi*. IV. *Banatul*, Editura Paralela 45

Prefețe sau studii introductive la volume de Nikolaus Lenau, Jaroslaw Hasek, Hugo von Hofmannsthal, Hermann Broch, Konrád György, Miloș Crnjanski, Danilo Kiš, Vasko Popa, Paul Miron, D.R. Popescu, Ioan Flora, Richard Wagner, Ion Miloș, Mircea Ciobanu, Petre Stoica ș.a.

Ediții: V. Voiculescu, Ion Pillat, Anișoara Odeanu, Ovidiu Cotruș, I.D. Sîrbu, Aurel Buteanu, Marius Munteanu, Paul Miron, Sorin Titel

Burse de studii: Viena, 1992

Participări la Conferințe internaționale: Timișoara, 1992, 1993, 1995, București, 1996, 2000, Udine, 1998, Padova, 1999, Szeged, 1992, 1999, 2003, Freiburg, 1999, 2002, 2003, Düsseldorf, 2000, Budapesta, 2000, Roma, München, Madrid, 2004 etc.

Cca 3.000 de articole și studii publicate între 1961 și 2002 în publicațiile culturale din România, Iugoslavia, Germania, Austria etc.

Volume de literatură

1997: *Fragmente despre teatru*, jurnal, Editura Timpul

1997: *Europa Centrală. Nevroze, dileme, utopii*, Editura Polirom

1998: *A muri în Tibet*, jurnal, Editura Polirom

1998: *Memorie, paradis, apocalipsă*, Editura Polirom

2000: *Introducere în viața și opera lui Petru E. Oance, sculptor, poet și jurnalist*, Editura Modus

2002: *Despre regi, saltimbanci și maimuțe*, Editura Marineasa

2003: *Despre regi, saltimbanci și maimuțe* (II), Editura Marineasa

Membru în Juriul permanent al Uniunii Scriitorilor din România pentru decernarea Marelui premiu internațional „Ovidius"

Participant la Colocviile *Literatura exilului, azi*, Freiburg, 14 – 19 octombrie 1998; Deutsch-rumänische Beziehungen, Düsseldorf, 4 – 6 November 1998

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

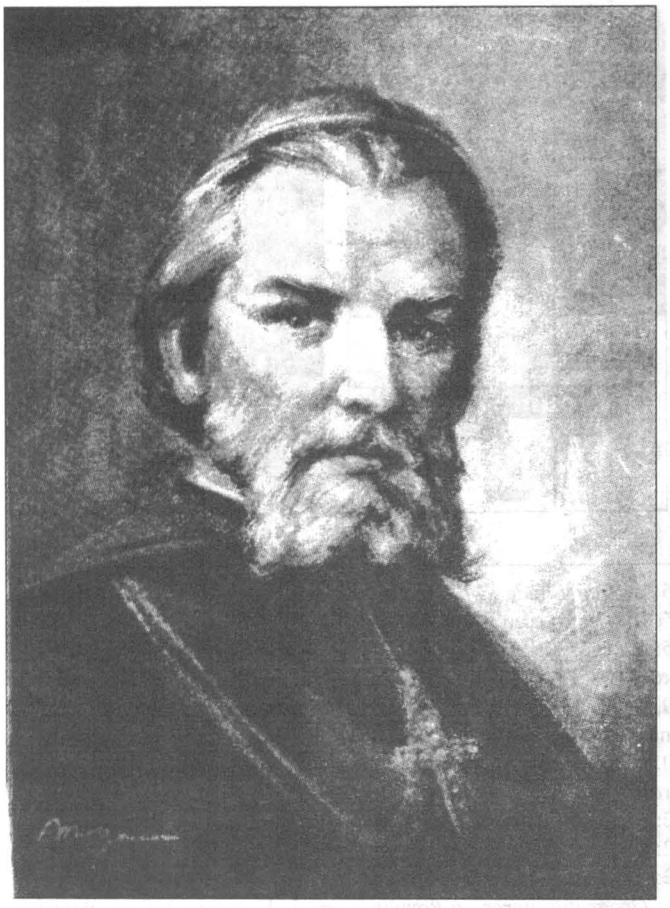

Ioan-Inocențiu Micu-Klein

Personajul a atras atenția cu întârziere și e recunoscut ca ersonaj exemplar de Lucian Blaga, atunci când filosoful va fi bligat să mediteze asupra șanselor pierdute ale culturii omâne. **Șansă pierdută** care poate fi numită și prin exilul său „în propria țară":

„În prima jumătate a veacului al XVIII-lea a început în Transilvania lupta pentru dobândirea egalei îndreptățiri, pentru recunoașterea lor ca «națiune politică». Cel care a creat programul și armele ideologice ale acestei lupte a fost vlădicul de Blaj – Inochentie Clain, poate că cel mai de seamă om politic pe care l-a dat neamul românesc din această țară transilvană".

Și continuă Blaga cu aceste rânduri grave:

„Când s-a așezat pe scaunul vlădicesc, românii din Transilvania erau încă, din punct de vedere juridic și social-politic, o masă informă egală cu neantul".

Desigur, atunci când Blaga își va face intrarea în cultura română, românii nu erau nici în filosofie și nici în literatură „o masă informă egală cu neantul", dar disperările lui Blaga le recapitulează, fără îndoială, pe cele ale episcopului:

„Prin ce disperări ale spiritului a trebuit să treacă Inochentie spre a-și rosti în acest chip iubirea de neam! Ce energie de simțire, ce putere de viziune! Ne-a căzut subt ochi scrisoarea lui Inochentie, în care speranța învierii din morți apare atât de strâns legată de pământul patriei. Și n-o mai putem uita, în tragica și sublima ei sfâșiere și frumusețe. Ce-ar fi dat, în alte împrejurări, și la nivel istoric major, un asemenea spirit! Dar și atâta e de ajuns ca să înfruntăm orice comparație. Căci scrisoarea la care ne referim, a lui Inochentie, cântărește greu. Ea cântărește mai mult decât cel mai faimos volum de spectaculoase *Discursuri către națiune* ce-l cunoaște literatura universală"[3].

Care sunt spectaculoasele „discursuri către națiune" la care se referă Blaga? Mai întâi, către națiunea germană, pe urmă către națiunea franceză... sau către cea italiană. Erau discursurile filosofilor, ale liderilor politici aparținând națiunilor europene care au definit acest spațiu cultural. Unul dintre liderii religioși de azi îi fixează locul în literatura epistolară românească:

„În mâna lui Inocențiu credința – ca a poporului ales, ținut în robie babilonică – s-a transformat în adevărat arsenal pus în slujba cauzei naționale. Între precursorii Unirii naționale de la 1 Decembrie 1918, Inocențiu ar merita așezat în istorie lângă Mihai Viteazul. Iar cuvintele sale dintr-o cunoscută și mereu citată epistolă, care a plăcut atât de mult lui Lucian Blaga, – «nu poți învia cu adevărat decât în pământul patriei» –, rămân cea mai mișcătoare profesiune de credință a unui patriot din întreaga literatură epistolară românească", scrie Mitropolitul Lucian Mureșan la Blaj în 12 ianuarie 1997, pentru a prefața cartea lui Francisc Pall despre *Exilul la Roma al lui Inochentie*[4].

Lucian Blaga își amintește de Inocențiu atunci când este și el în exil – într-un exil interior. E o experiență care se repetă. Și încă un cărturar al Ardealului simte că „istoria, care începe odată cu Inocențiu, se repetă". Închis în exilul său cărturăresc, în „bârlogul lui Faust" Blaga primește ca temă de casă *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea*. O încheie în 1950, fiindcă cei care îi cer să elaboreze o astfel de lucrare știau că în prima parte a anilor patruzeci fusese interesat de Școala Ardeleană. „Pietrele unghiulare ale ideologiei lui Clain vor rămâne însă nu mărunțele idei ad-hoc, mobilizate în focul disputelor, ci ideile pe care el le pune să servească drept sprijin conștiinței de popor: ideea romanității și ideea continuității istorice. Pe acestea el le va lăsa moștenire și intelectualității de mai târziu, de la sfârșitul veacului al XVIII-lea, ai cărei exponenți vor fi cei trei corifei ai Școlii Ardelene: Samoil Clain, Gheorghe Șincai, Petru Maior"[5].

În *Luntrea lui Caron*, povestea, drama, sfințenia lui Inocențiu Micu devin subiect de parabolă; una dintre parabolele pe care le scrie despre potențialul culturii române. Ce ar fi putut să fie cultura română dacă aceste nume și aceste exemple ar fi rodit?

În matca aceleiași idei trebuie așezat un eseu lămuritor pentru felul în care istoria se repetă mai aproape de noi – *Victoria unui învins* de Augustin Buzura:

„... cred că nu exagerez cu nimic susținând că este omul politic cel mai important pe care l-a dat pământul transilvan. Ceea ce neuitatul Mihai Viteazul a reușit pentru o clipă cu sabia, unirea provinciilor românești, episcopul de Blaj a izbutit cu spiritul, dând semnalul de unire definitivă a tuturor românilor prin ridicarea lor la conștiința națională".

Augustin Buzura deplasează accentul asupra faptului că nu doar „românii uniți" erau reprezentați de Inochentie, ci „toți românii":

„Firește, lupta solitară contra unui imperiu a fost lipsită de rezultate concrete imediate, dar în pătura conducătoare a Bisericii Române Unite, și nu numai, a provocat o tresărire de conștiință, o îndârjire în apărarea idealului național și începutul acestei solidarizări este soborul mare convocat de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Inochentie Micu-Klein la 25 iunie 1744 la Blaj"[6].

Un vizavi – o posibilă așezare în oglinzi:

„Și tot fără rezultate sperate a fost întâlnirea atât de mult așteptată cu papa Benedict al XIV-lea".

Augustin Buzura încearcă și altă comparație spectaculoasă:

„De fapt, alături poate de Avram Iancu, Ioan Inochentie Micu-Klein este personajul cel mai tragic al istoriei noastre..."

Din lungul șir al călătorilor ardeleni care caută Roma, Ioan Inochentie Micu-Klein este întâiul care trăiește o experiență plină de învățăminte.

Note:

1) Barbara Jelavich, *Istoria Balcanilor. Secolele al XVIII-lea și al XIX-lea*. Volumul I. Traducere de Mihai-Eugen Avădanei. Postfață de I. Ciupercă, Institutul European, Iași, 2000, p. 166.

2) D. Prodan, *Supplex Libellus Valachorum*. Din istoria formării națiunii române. Ediție nouă cu adăugiri și precizări, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984, p. 187. În exemplara sa cercetare, *Literatura română în epoca luminilor*, Dimitrie Popovici va preciza că nici biserica unită din Transilvania nu are o soartă mai fericită decât cea ortodoxă, supusă amenințărilor. În urma lui Atanasie Anghel, episcopul Ion Patachi mută episcopia de la Alba Iulia la Făgăraș, de unde avea să fie mutată la Blaj de Inocențiu Micu. Și scrie Dimitrie Popovici: „O viață de luptă pentru apărarea neamului său și pentru luminarea lui, iată ce înseamnă Inocențiu Micu în istoria română. Hotărârea faptelor sale a fost un stimulent pentru cei înfricați sau resemnați. În urma lui, cererile pe care le vor adresa românii uniți sau neuniți pentru revendicarea drepturilor lor vor avea un ton categoric: autoritatea străină va fi amenințată adeseori, împărăteasa este ținută să știe că dacă cererile nu vor fi ascultate, vor fi răscoale în țară, iar în 1760 rapoartele oficiale înregistrează starea de spirit a poporului... Revoluția lui Horea plutea amenințătoare. În lumina acestor fapte desprindem sensul adevărat pe care ajunge să-l capete actul unirii. Realizată din slăbiciunea unui episcop dornic de mărire pământească și a unor preoți iubitori de privilegii, unirea ajunge, după experiența dureroasă a lui Inocențiu Micu, să facă pe români să înțeleagă un adevăr pe care se întemeiază întreaga dezvoltare a societății: că drepturile nu se acordă, ci se cuceresc". Dimitrie Popovici, *Studii literare*, I. *Literatura română în epoca luminilor*. Prefață la ediție de Aurel Martin. Ediție îngrijită și note de I. Em. Petrescu, Editura Dacia, Cluj, 1972, pp. 96 – 97.

3) „Amfiteatru", 4, nr. 1, ianuarie 1969, p. 4, reluat sub titlul „Patrie și înviere" în *Isvoade*, Editura Minerva, 1972, pp. 218 – 221.

4) Cuvânt înainte de IPS Lucian Mureșan la Francisc Pall, *Inochentie Micu-Klein. Exilul la Roma 1745 – 1786*, Centrul de Studii Transilvane, Fundația Culturală Română, Cluj-Napoca, 1997, p. VI.

5) Lucian Blaga, *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea*, Ediție îngrijită de George Ivașcu, Editura Științifică, 1966, p. 95.

6) Augustin Buzura, *Tentația risipirii*, Editura Fundației Culturale Române, 2003, p. 159.

Tudor Arghezi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Autoritățile Naționale pentru Bibliotecile Publice din Europa
A treia Conferință NAPLE
Helsinki, 19 – 20 octombrie 2006

Anul acesta Finlanda susține pentru a doua oară, după 1999, mandatul de președinte al Consiliului Uniunii Europene. Agenda curentă include programe și inițiative în domenii precum tineret, cultură și audio-vizual. În domeniul culturii, printre multele programe și viziuni, președinția finlandeză abordează sectorul bibliotecilor prin promovarea utilizării noilor tehnologii de informare și dezvoltarea strategică a bibliotecilor publice în țările europene. Au fost organizate în acest sens câteva întruniri profesionale și conferințe, Conferința cu titlul *Încurajarea mobilității colecțiilor*, Conferința și Întrunirea Grupului Național al Reprezentanților (NRG) privind *Digitizarea Patrimoniului Cultural* și Conferința Autorităților Naționale pentru Bibliotecile Publice din Europa (NAPLE).

Aceasta din urmă este a treia întrunire a autorităților naționale europene, care s-a constituit în forum de discuții despre bibliotecile publice la Copenhaga, în 2002. Membrii acestei organizații non-guvernamentale sunt autoritățile naționale sau echivalenții din instituțiile naționale responsabile cu bibliotecile publice din țările europene. Obiectivele acestui forum sunt informarea asupra situației reale a bibliotecilor publice din Europa, trasarea unor linii directoare de dezvoltare a serviciilor acestora, identificarea posibilelor domenii de cooperare intereuropeană, dezvoltarea unei politici coerente privind bibliotecile europene.

În țara noastră, autoritatea națională este reprezentată de Comisia Națională a Bibliotecilor, înființată prin Legea Bibliotecilor în anul 2002, fiind membră fondatoare a NAPLE alături de alte autorități din 16 state.

Întrunirea de anul acesta a NAPLE a abordat ca temă principală de discuții provocările cu care se confruntă biblioteca publică prin noile tehnologii ale informării. Întrebări precum cele vizând necesitatea existenței bibliotecii publice, într-o perioadă a căutării rapide de informație satisfăcută apt și suficient de „fenomenul google", și-au găsit răspunsul în propunerea de dezvoltare de noi servicii și de perfecționare a celor existente. Sondaje de opinie arată că între multe alte instituții și surse informale de căutare a informației, biblioteca publică rămâne cea mai verosimilă, experimentată și profesionistă. Dar nu și cea mai folosită, asta datorită faptului că o informare profesionistă nu este și cea mai rapidă. A doua lege a termodinamicii, legea minimului efort, acționează și în acest domeniu, iar a te împotrivi ei înseamnă a te împotrivi fizicii înseși. Factorii economici, precum scăderea prețului cărții, în comparație cu secolul sau chiar deceniile trecute, factorii sociali, precum lipsa acută a timpului liber, contribuie la scăderea utilizării bibliotecii publice. Una dintre soluțiile propuse este „vizibilitatea" maximă a bibliotecii, ubicuitatea sa în multiplele activități ale utilizatorilor. Prezența sa se poate face atât prin spațiile fizice, din ce în ce mai moderne și utilitare din punct de vedere arhitectural, cât și prin spațiile sale virtuale, în care utilizatorii se pot întâlni sau pot beneficia de la distanță de serviciile multiple ale acestei biblioteci hibride. Dacă misiunea centrală a bibliotecii publice era aceea de a funcționa ca bibliotecă și de a oferi experiență bibliotecomică, datorită provocărilor prezente acest lucru nu mai este suficient. Oferirea de noi servicii diversificate trebuie să întâlnească cerințele unui public din ce în ce mai variat, cu așteptări care presupun, adesea, un înalt nivel de competență din partea utilizatorilor. Societatea bazată pe cunoaștere și noile tehnologii ale informării au adus o schimbare de paradigmă în utilizarea bibliotecilor publice.

Discuțiile și prezentările forumului NAPLE din Helsinki au arătat faptul că profesioniștii sunt în căutarea unui concept și a unei arhitecturi adecvate pentru biblioteca post-modernă.

Cooperarea la nivel european și nevoia unei strategii comune a bibliotecilor publice, ca resurse importante de informație, educație, cultură și democrație au fost cuvintele-cheie ale tuturor discursurilor. Mai mult, Maija Berndtson, Director, Biblioteca Metropolitană din Helsinki, a propus crearea unui logo pentru toate bibliotecile publice europene, ca o marcă autorizată de calitate.

Participanții au primit pozitiv propunerea de adresare a unui apel către Comisia Europeană, inițiată de Finlanda, privind rolurile multiple ale bibliotecilor publice europene, în pofida rolului de «instituție de memorie» pe care Uniunea Europeană îl recunoaște și îl promovează ca activitate de bază a acestora, alături de arhive și muzee.

Dăm în continuare textul integral al unei versiuni preliminare a apelului către Comisia Europeană.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Apel către Comisia Europeană

Rolul bibliotecilor publice în societatea europeană bazată pe informație

20 octombrie 2006

În 1998 Parlamentul European a adoptat un raport propus de parlamentarul Mirja Ryynänen privind Rolul Bibliotecilor într-o Lume Modernă *(A4-0248/98). Raportul atrage atenția Comisiei Europene și Statelor Membre să sprijine o serie de măsuri pentru consolidarea rolului jucat de biblioteci în asigurarea accesului la informație și cunoaștere. Comisarul a anunțat că în prezent Comisia lucrează la o Comunicare prin care să stimuleze concentrarea tuturor aspectelor importante care privesc serviciile unei biblioteci moderne și accesul cetățenilor la acestea. Un accent mai mare va fi pus pe activitățile care vizează bibliotecile, în contextul celui de al V-lea Program-Cadru. Rezoluțiile la care se face referință sunt, în esență, următoarele:*

- *the resolution of 30 March 1984 on the creation of a European Library,*
- *the Council resolution of 27 September 1985 on collaboration between libraries in the field of data processing,*
- *UNESCO's 1994 Public Library Manifesto,*
- *the resolution of 1994 on the recommendation to the European Council: 'Europe and the global information society' and the communication from the Commission to the Council and the European Parliament and to the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: 'Europe's way to the information society: an action plan',*
- *the resolution of 1995 on the G7 conference on the information society,*
- *the Commission White Paper on Growth, Competitiveness and Employment – the challenges and ways forward into the 21st century (COM(93)0700 – C3-0509/93),*
- *the Commission's communication to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on a methodology for the implementation of information society applications (COM (95)0224),*
- *the Commission's Green Paper on Copyright and Related Rights in the Information Society (COM(95)0382 – C4-0354/95),*
- *the White Paper on Education and Training – Teaching and Learning – Towards the Learning Society (COM (95)0590 - C4-0597/95),*
- *the interim report of January 1996 and the final report of April 1997 of the high-level group of experts on building the European information society for all,*
- *the Green Paper 'Living and Working in the Information Society: People First' (COM(96)0389 final), adopted on 24 July 1996,*

Imagini din biblioteci finlandeze

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

• *the Commission communication 'Learning in the information society – Action plan for a European education initiative (1996 – 1998)' (COM(96)0471 – C40528/96),*

• *the Council resolution of 25 July 1996 on electronic publishing and libraries (96/C 242/02),*

• *the report of the Committee on Culture, Youth, Education and the Media (A4-0248/98).*

În prezent, la acestea se pot adăuga multe alte rezoluții, între care:

• *the European Council's draft recommendations on Libraries and Democracy; the Responsibilities of the State, Local Authorities and Professionals and the follow-up conference in Strasbourg in November 1998 and the 68th CDCC session in 2000 on Draft Guidelines on Library Legislation and Policy in Europe (CDCC(2000)8),*

• *the 2002 IFLA Internet Manifesto,*

• *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on 2010: Digital Libraries (SEC(2005) 1194 – 1195,*

• *Conclusions on the World Summit of the Information Society held in Geneva in 2003 and in Tunis în 2005,*

• *the Dynamic Action Plan for the EU co-ordination of digitisation of cultural and scientific content, launched by the UK Presidency in 2005,*

• *the Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning, 2005,*

• *the 2006 white paper on a European communication strategy,*

• *the EU co-funded successful library projects in which public library authorities participated, including Chilias, Publica, Pulman and Calimera,*

• *the extensive European cooperation on the wider European library agenda on through the NAPLE Forum for national authorities on public libraries in Europe and other mechanisms to meet overarching agendas and encompassing appropriate strategies and policies at a national level.*

Între autoritățile europene ale bibliotecilor publice există o profundă înțelegere mutuală și un consens general despre felul în care trebuie abordate provocările societății bazate pe cunoaștere. Cu toate acestea, atunci când vine vorba despre activități vizând bibliotecile inițiate de către Uniunea Europeană, rolul bibliotecilor publice ca instituții de informare și cunoaștere și ca promotori de informație și de alfabetizare mass media este în mod constant umbrit de atenția acordată bibliotecilor, împreună cu arhivele și cu muzeele, ca instituții de memorie, pentru digitizarea și crearea accesului la patrimoniul cultural. Obiectivele celor mai multe dintre bibliotecile publice din Europa tind către asigurarea accesului la informație și cunoaștere, către promovarea alfabetizării și a cunoașterii media, către promovarea interesului pentru literatură și lectură, având ca țintă, în special, copiii și tinerii adulți.

Proiectele lansate de Programele UE par a fi adesea în dezacord cu strategiile și politicile prezente propuse de autoritățile europene ale bibliotecilor publice, care au drept scopuri:

• *oferirea de informație, resurse culturale și de cunoaștere pentru cei care doresc să învețe și pentru cetățenii care iau parte activă la viața socială și civică;*

• *oferirea de experiență media și alfabetizare media;*

• *oferirea de experiență în lectura tradițională și alfabetizare, promovate și pe web site-urile bibliotecilor;*

• *cooperarea curentă între bibliotecile publice, bibliotecile școlare și bibliotecile științifice în vederea asigurării informării și cunoașterii pentru cetățeni și, în special, pentru cei care învață în cadrul instituțional sau informal.*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Conceptul de bibliotecă hibridă a fost lansat în 1997, însumând serviciile oferite de biblioteca publică şi colecţiile în format electronic, precum şi în format printat. Biblioteca hibridă pune la dispoziţia utilizatorilor săi locuri de întâlnire virtuale şi spaţii fizice accesibile tuturor. Conceptul ALM (Arhive – Biblioteci – Muzee), lansat de UE pentru promovarea cooperării dintre aşa zisele „instituţii de memorie", ignoră funcţiile de bază ale serviciului bibliotecilor publice.

În bibliotecile hibride sunt introduse constant noi materiale şi noi servicii, care presupun noi priceperi şi noi posibilităţi. Serviciile virtuale şi cele tradiţionale se completează reciproc. Deprinderile de alfabetizare sunt bazate pe capacitatea utilizatorului de a accesa resursele adecvate pentru scopuri variate – de la baze de date la ziarele locale din biblioteci până la resursele din muzee. Deprinderile de citire sunt condiţiile de bază pentru lectură şi pentru dezvoltarea domeniului civic.

Automatizarea, noile tehnologii şi Internetul au schimbat aşteptările şi obişnuinţele utilizatorului în lumea bibliotecii post-moderne. În prezent, utilizatorii bibliotecilor din Europa sunt obişnuiţi să folosească motoarele de căutare pe web, însă o aflare de informaţie mai avansată este o necesitate pentru competenţele profesioniştilor în informaţie.

Reţeaua bibliotecilor hibride europene sprijină puternic şi promovează o comunitate europeană activă, cu şanse egale pentru toţi, indiferent de domiciliu, origine socială sau circumstanţe economice.

Reprezentanţii autorităţilor europene ale bibliotecilor publice, în cadrul întrunirii de la Helsinki, care are loc în timpul mandatului Finlandei, la a treia Conferinţă NAPLE, fac un apel la Comisia Europeană:

- *să recunoască rolul divers pe care autorităţile bibliotecilor publice îl joacă atât în sfera culturală şi multiculturală, cât şi în societatea civică bazată pe cunoaştere, precum şi potenţialul colectiv al reţelei bibliotecilor publice europene în promovarea bunăstării sociale, a şanselor egale, armoniei şi integrării.*
- *să recunoască cunoaşterea expertă a autorităţilor bibliotecilor publice şi a altor profesionişti, aşa cum este subliniat în politicile şi strategiile de dezvoltare a serviciilor bibliotecilor publice, precum şi extinderea cooperării europene şi necesitatea realizării unui sistem de evaluare în acest domeniu.*

În vederea exercitării unui sprijin stabil pentru dezvoltarea sectorului bibliotecii publice ca actor important în dezvoltarea unei Europe transparente şi democratice a cetăţenilor, autorităţile bibliotecilor publice propun înfiinţarea de către Consiliul European de Miniştri a unui Grup al Bibliotecilor Publice Europene.

Prezentare şi traducere
Julieta ROTARU

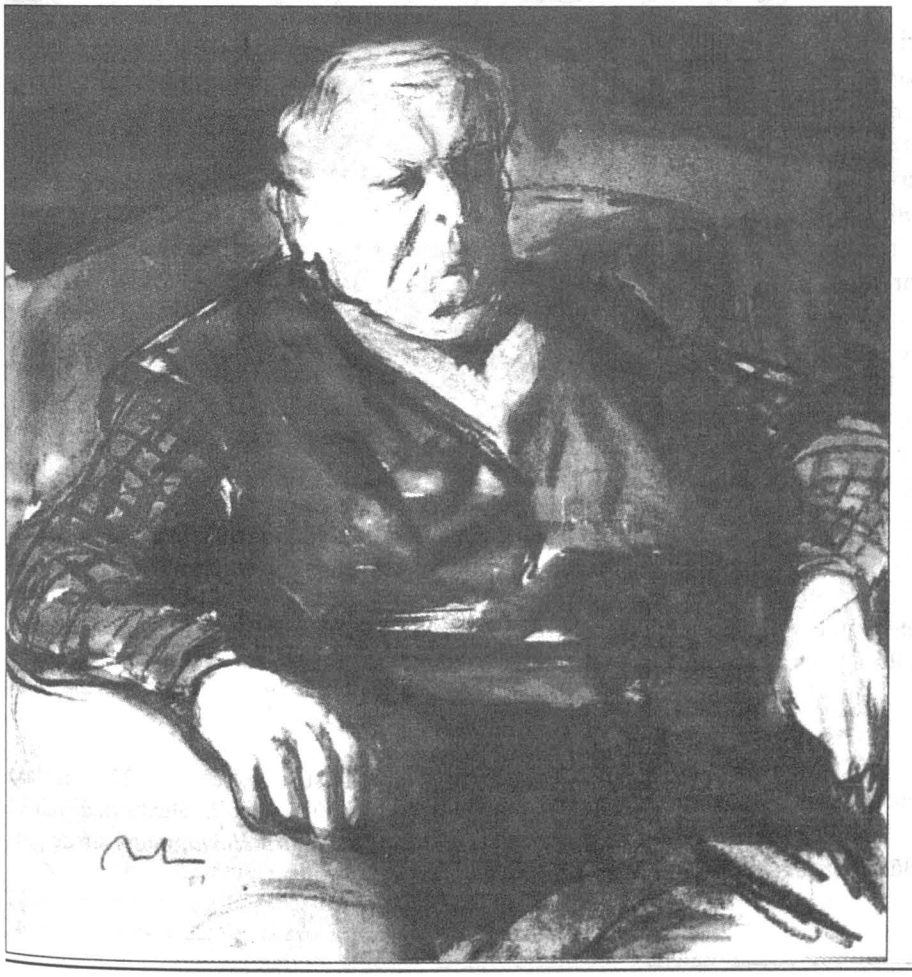

Mihail Sadoveanu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

CENTRUL DE TINERET
Târgul de Cultură Urbană KARTIER

Centrul de Tineret al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti a organizat duminică, 22 octombrie a.c., între orele 11.00 – 20.00, la sediul Centrului Cultural „Nicolae Bălcescu", cea de-a II-a ediție a **Târgului de Cultură Urbană KARTIER**. Evenimentul a reunit grupuri de tineri ce reprezintă subculturile bucureştene de tip *urban culture*: hip hop, electro, break-dance, street dance, graffiti, posturi de radio online, formații muzicale de stradă, sporturi extreme urbane (rolling, trial biking, skating).

Fiecare grup a avut o zonă specială, personalizată cu postere, accesorii vestimentare, slogane etc., care exprimă stilul de viață al acestor comunități de tip *underground*. Pe parcursul întregii zile au avut loc concerte rapp, demonstrații de dans şi artă graffiti, prezentări de site-uri reprezentative pentru *cultura urbană*.

Totodată, au avut loc dezbateri cu public despre aspectele *culturii urbane*, făcându-se comparație cu forme tradiționale ale culturii stradale din alte perioade istorice.

Târgul se înscrie în campania **KARTIER** de promovare a diverselor forme ale loisir-ului citadin, semnalând opiniei publice diversitatea de expresie a tendințelor denumite generic *cultura urbană* (constituită din noile arte ale străzii, sporturi urbane de tip Xtrem, comunități online de tineri etc.).

Pe scena din grădina Centrului Cultural „Nicolae Bălcescu", în sălile de la parter şi etaj, pe holuri, în discotecă, pe terasă, găştile de adolescenți şi-au prezentat creațiile şi au intrat în dialog cu vizitatorii târgului. Pe fațada clădirii s-au făcut proiecții, creându-se atmosfera multimedia în care muzica, artele vizuale, happening-ul au exemplificat ceea ce sociologii numesc „a treia cultură" – artele contemporane ale străzii, fenomen spontan în plină expansiune în marile oraşe.

Târgul de Cultură Urbană KARTIER a fost organizat de Centrul de Tineret al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti în colaborare cu Primăria Capitalei (prin ArCuB) şi Centrul Cultural „Nicolae Bălcescu", având ca partener Autoritatea Națională pentru Tineret.

La eveniment au mai participat reprezentanți ai presei şi ai administrației locale.

Horia FRUNZĂ

Centrul de Tineret: str. Colței nr. 27, tel./fax: 313.46.00, mobil: 0744.425.662, e-mail: alexhoria@yahoo.com (persoană de contact *Alexandru Horia*, manager de proiect).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca și cultura urbană

Nina VASILE

La sfârșitul anilor '90, Biblioteca Metropolitană (pe atunci Biblioteca Municipală *Mihail Sadoveanu*) lansa o serie de proiecte realizate la nivelul filialelor, în cadrul Programului *Cultură și Cartier* inițiat de Consiliul Europei; acestea urmăreau re-formularea rolului bibliotecii în contextul socio-economic actual. Nevoia de conștientizare pentru publicul cititor a propriei identități într-o comunitate, convențional circumscrisă cartierului, venea din observarea unui fenomen de diminuare a lecturii, proporțional corespunzător amplificării mijloacelor de difuzare în masă a informației, în cauză fiind, din ce în ce mai pregnant, alternativa Internetului. În prezentul anilor 2000, se pare că ofensiva mass media informatizate n-a mai produs teamă ci, din contră, serviciile bibliotecii beneficiază progresiv de pe urma performanțelor tehnice ale calculatorului și Internetului, trecându-se la catalogul informatizat, sau la oferirea sursei pentru o bază informațională care să vină în completarea necesității instruirii la nivelul corespunzător celorlalte țări europene și nu numai. Însă, dezavantajele facilității procurării informației rămân: calitatea lecturii, tipul cărților citite se menține la limita unor nevoi educaționale minime. Și aici intervine din nou implicarea bibliotecilor în viața comunității potențiale a cititorilor. Cu atât mai mult cu cât exigențele unei societăți în progres democratic cer o responsabilitate a fiecărui individ în problemele existente, în primul rând, la nivelul comunității restrânse din care face parte pentru ca, prin aceasta, să se integreze firesc într-un bun mers al mediului socio-spiritual al națiunii lui.

Revenind la proiectele culturale la nivelul filialelor, știm că ele continuă, că se desfășoară într-o rețea de biblioteci înjumătățită prin retrocedări, lipsind astfel multe zone de accesul la carte în imediata apropiere. Știm că programele culturale sunt pregătite de bibliotecarii noștri inimoși în timp ce-și desfășoară obligațiile strict biblioteconomice, încă neputând fi desemnat un lucrător specializat pe organizarea constantă, consistentă, a evenimentelor. În condițiile existente, economice și chiar financiare ale funcționării bibliotecilor, cred că înființarea la Biblioteca Metropolitană a unei secții – *Centrul de Tineret* –, specializată pe evenimente culturale, este soluția optimă în acest moment pentru continuarea performantă a programelor culturale, eforturile mai departe ale bibliotecarilor din filiale fiind necesare, desigur, întrucât deservesc strict nevoile culturale ale cititorilor (și potențiali) din zonele corespunzătoare. Cred că aici colaborarea între Centrul de Tineret condus de Horia Frunză și organizatorii de proiecte culturale din filiale este de gândit și realizat în viitor.

Până acum, de când a fost înființat, Centrul de Tineret s-a implicat, în colaborare și cu alte instituții, între care Primăria Capitalei (respectiv ArCuB), Autoritatea Națională pentru Tineret, Centrul Cultural „N. Bălcescu", în evenimente de amploare care au prins o marjă de public tânăr ce acoperă largi zone din București, antrenând grupuri de cartier axate pe ceea ce se numește în prezent cultură urbană.

La a doua ediție a **Târgului de Cultură Urbană KARTIER**, mediatizat pe posturile TV, am fost prezentă (ca și la cea de anul trecut, dealtfel). Ceea ce e de spus este că prinderea în programe culturale tocmai a grupurilor de tineri din cartiere exprimă primul pas spre conștientizarea comunitară, dar una având semn deschis spre cultura înalt valorică. Nu se poate vorbi deja de o antrenare strictă a tinerilor în proiecte care să le depășească interesele personale, dar acesta este începutul. Întâi venim în întâmpinarea lor încercând să le înțelegem pasiunile, căutările, chiar dacă acestea sunt atrase de alte tradiții decât cele românești, cum e și firesc mimetice la vârsta adolescenței, apoi îi îndreptăm, prin problematizare, spre cultura de aici, iar tema de legătură a fost Bucureștiul, ca oraș european, cu tradiții locale, ca punct turistic, ca brand... Discuțiile la care am asistat au arătat tineri dornici să facă ceva pentru orașul lor, problema însă este că, din păcate, nevoia lor de modele în acest sens nu le dă puterea să și realizeze efectiv ceva. Dacă cultura urbană pe care ei o reprezintă este una exterioară tradiției românești, vina nu le aparține în întregime, ci educatorilor lor de oriunde, de acasă, de la școală, de la bibliotecă... Oamenii de cultură din artă sau știință au de făcut ceva în sensul transferului adevăratelor valori spre noile generații. Se pare că nu e suficient să existe doar captarea valorică în cărți, ci și să fie cineva care să le deschidă apetitul spre lectura lor. Oricum, în acest moment, cultura urbană se apropie, ca amploare, de un fenomen social. Tocmai de aceea este nevoie mai mult ca oricând de un bibliotecar activ, cel care se duce către cititori cu mai mult decât discursuri convenționale sau lecturi „în bănci", ci ieșind în stradă, acolo unde chiar sunt cititorii. Este ceea ce încearcă să facă și Centrul de Tineret al Bibliotecii Metropolitane. Astăzi însăși cultura „de valoare" („oficială", spre deosebire de varianta ei underground) coboară în stradă. Evenimentele francofoniei la București sunt un exemplu, dar și dublarea spectacolelor Festivalului „George Enescu" din ultimii ani, din piața apropiată de Ateneu. Ca să nu mai vorbim de experimentele poetice din barurile bucureștene...

Călcătorească

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Slalom printre bibliotecile lumii de ieri și de azi

Liviu BUTUC

A scrie o istorie universală a bibliotecilor ni se pare astăzi o utopie în absența unor bibliografii consistente la nivelul fiecărei țări. Din câte știm noi există o enciclopedie americană – *Alla World Encyclopedia of Library and Information Services* (Chicago, 1980) – dar cât poate fi aceasta de exhaustivă când statisticile ne înștiințează că numai în SUA sunt peste 120.000 de biblioteci publice, iar în China 600.000 de unități aparțin categoriei biblioteci școlare? În țara noastră, cu excepția lăudabilei și, până acum, unicei *Scurtă istorie a bibliotecilor din România*, elaborată cu acribie de Gheorghe Buluță, nu avem decât studii secvențiale sau amintiri fugare din călătorii profesionale prin bibliotecile autohtone sau străine. Vreo trei încercări de redactare a unui ghid al bibliotecilor românești (*Ghidul bibliotecilor din România* – 1970, *Ghidul bibliotecilor publice de stat din România* – 1993 și *Ghidul bibliotecilor din România* – 1996) au eșuat în superficial, însăși colectarea statisticilor de bibliotecă fiind bulversată fie de instabilitatea locativă post-decembristă, fie de imposibilitatea financiară de a menține în activitate organizații infodocumentare publice, sindicale sau de specialitate.

O cărămidă la vastul „edificiu" care ar configura o istorie universală a bibliotecilor pune **Anca Sîrghie** cu lucrarea *Pagini din istoria bibliotecilor*, Sibiu, Editura Alma Mater, 2003, care a intrat cu mare întârziere în fondul de specialitate al Bibliotecii Metropolitane. Autoarea, despre care bănuim că provine din mediul universitar sibian, ne propune o culegere de eseuri istorice și impresii de călătorie prin mari biblioteci ale lumii, secvențe montate într-o evoluție lacunară și cu o cronologie „pe sărite". În subsidiar, lucrarea relevă și metamorfoza conceptului de bibliotecă, precum și materializarea acestuia din antichitate până în contemporaneitate, de la arhivele de tăblițe de lut și dulapurile cu papirusuri, până la complexul cognitiv-ambiental de astăzi propice informării, formării și divertismentului. Conspectul istoric este structurat în două mari părți. Partea întâi: **Biblioteca în antichitate și în Evul Mediu** este un inventar prin sondaj al bibliotecilor din aceste epoci, „o exemplificare a acestui fenomen" – cum mărturisește undeva autoarea. Aici sunt trecute în revistă „colecțiile" de tăblițe de lut mesopotamiene, culminând cu Biblioteca de la Ninive (20.000 tablete de lut); apoi Biblioteca din Alexandria, cea mai mare întreprindere spirituală a antichității, devenită în timp, datorită tragicului ei sfârșit, simbolul bibliocidului. Într-o paradă de erudiție și retorică de ghid redundant al vestigiilor arheologice este prezentat Pergamul cu vestita sa bibliotecă întemeiată de Eumenes al II-lea, în timpul căruia Krates, artizan din Sard, a inventat un nou suport de exprimare, pergamentul din piele de capră. Destrămarea Imperiului Roman, cu supraviețuirea doar a părții de răsărit (Imperiul Bizantin), invaziile migratorilor, intoleranța religioasă și războaiele fără sfârșit au făcut din prima fază a Evului Mediu o perioadă de declin față de arta și cultura antice. Grija față de vectorii spiritului se transferă mediului monahal, mănăstirile fiind acelea care vor încerca să păstreze și să transmită moștenirea culturală a secolelor anterioare. Cititul, scrisul și reproducerea manuscriselor se mută în semiobscuritatea lăcașurilor de cult, pregătind renașterea culturii. Din acest segment temporal se prelevează eșantioane din istoria culturală a Europei, cu biblioteci, scriptorii, monahi și monarhi cu vocație de ctitori. Dintre aceștia sunt amintiți Cassiodorus (480 – 575), care a întemeiat la Vivarium o bibliotecă și un scriptorium; ordinul benedictinilor, înființat de Benedict de Nuncia, în 529, organizație religioasă ale cărei reguli stricte de conduită impuneau călugărilor „o normă anuală de lectură de 1.500 de ore pe an, ceea ce însemna circa 15.000 de pagini", precum și copierea de lucrări teologice în scriptoria mănăstirii Monte Casino; Papa Damasus I, întemeitorul arhivei-bibliotecă din Biserica San Lorenzo; abatele Columban, care a pus bazele, în secolul VII, bibliotecilor și scriptoriilor de la mănăstirile Bobbio, Kells și Dunow; Isidor, episcop de Sevilla (560 – 636), autor, printre altele, și al unui capitol intitulat „De bibliotecis", prima și cea mai completă lucrare de biblioteconomie ajunsă până la noi; în Franța, copierea cărților se făcea de obicei de către monahii care nu puteau lucra la câmp, în mănăstiri ce dețineau și biblioteci, ca Tours, Liège (secolul VI), Saint-Denis (secolul VII), Lyon, Corbie (secolul VII); în Anglia, Columban înființează, în 563, mănăstirea Iona (unde s-a realizat evangheliarul cunoscut astăzi sub numele de *Biblia de la Kells* (secolul VIII), funcționând alături de alte centre teologice renumite ca Essex, Wessex, Canterbury etc.; Carol cel Mare (768 – 814), voind să refacă Imperiul Roman, a provocat renașterea interesului pentru studii și restaurarea civilizației antice într-un spirit creștin; este ceea ce s-a numit „Renașterea carolingiană", când s-au organizat școala palatină și o vestită bibliotecă sub îndrumarea directă a învățatului englez Alcuin. În perioada lungii sale domnii, dar și după aceasta, vor înflori mănăstirile posesoare de biblioteci și scriptorii ca Saint Gallen, Reichenau, Lorsch (de unde provine celebrul *Codex Aureus*), Fulda și altele. Din secolele următoare nu sunt uitați mari bibliofili ca Richard De Bury (1287 – 1345) – om de cultură, politician și episcop de Durham – autor al celebrei *Philobiblon*, una din cele mai utile cărți cu sfaturi și informații pentru bibliotecari; Ludovic al XII-lea (1498 – 1516), întemeietorul Bibliotecii Regale a Franței, continuată de Francisc I (1515 – 1547), și deschisă publicului în 1735. Telegrafic sunt abordate Biblioteca Mazarină, Biblioteca lui Colbert, Biblioteca Congregației

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

benedictine, Biblioteca Vaticanului și Biblioteca din Berlin.

Partea a II-a, în proporție de două treimi din lucrare, este aferată unor mari structuri de gen din străinătate și din țară cumulate sub titlul: **Biblioteci celebre ale lumii**, dar și noilor tendințe în biblioteconomie dictate de tehnologiile și suporturile moderne. Impresiile de călătorie se mixează cu bibliografia recentă, dând astfel substanță studiului din perspectiva diacronică și sincronică asupra istoriei bibliotecilor. Pentru început, autoarea se oprește la Biblioteca Națională a Rusiei de la St. Petersburg, fondată în 1795 și deschisă publicului în 1814, un tezaur livresc cu peste 98.000.000 de unități biblioteconomice, din care peste 400.000 manuscrise (renumit fiind manuscrisul *Evanghelia lui Ostromir* – 1056) și circa 6.000 de incunabule. Italia este exemplificată cu Biblioteca Laurenziana din Florența, deschisă publicului în 1571, cu peste 11.000 de manuscrise și 4.000 de incunabule. Din același spațiu geografic nu se poate trece peste Biblioteca Apostolică din Vatican, cu un fabulos fond de circa 1.000.000 de imprimate, 70.000 de manuscrise, 7.000 de incunabule și peste 400.000 de medalii antice și medievale. Din Spania este aleasă Biblioteca Escurial, întemeiată de Filip al II-lea (1527 - 1598), astăzi deținătoare a 60.000 de volume, din care manuscrise ebraice și arabe, „comori inestimabile și complet necunoscute".

„Orașul luminii" – Parisul – expune cea mai modernă bibliotecă din lume, o uriașă uzină de stocare, prelucrare și diseminare a informației, cu peste 30 de milioane de unități biblioteconomice și o arhitectură îndrăzneață. Aici arhaicul se îmbină cu tehnologiile contemporane într-un ansamblu armonios și pragmatic. Catalogul electronic, posturile de lucru computerizate, cabinetele cu emisie vocală pentru nevăzători, bazele de date pe CD-ROM-uri, cele peste 86.000 de documente numerizate reprezintă viitorul *in statu nascendi* al bibliotecii. Grădina interioară împodobită cu 12.000 de plante și 250 de pini și palmieri ornamentali, în care trăiesc păsări și veverițe, holurile și sălile spațioase, complinite cu picturi și sculpturi moderne, dau acestui așezământ spiritual o valoare estetică și ambientală demnă de invidiat.

Din spațiul anglofon au fost selectate „Tezaurul de la British Library" și Biblioteca Congresului American, aceasta din urmă fiind recunoscută ca superlativul bibliotecilor naționale. A fost inaugurată în anul 1800 și extinsă în mai multe etape, ultima în 1960. În inventarul său se află peste 130.000.000 de documente care ocupă nu mai puțin de 575 de mile de rafturi. Dintre colecții se evidențiază 29.000.000 de cărți în 460 de limbi, 2,7 milioane înregistrări, 12 milioane de fotografii, 4,8 milioane hărți și 58 de milioane manuscrise, între care actele personale ale nu mai puțin de 23 de președinți și ale altor personalități. Colosul american dispune de birouri regionale (filiale) în străinătate care-i permit să achiziționeze materiale din mai mult de 60 de țări. Are, de asemenea, 4.000 de specialiști salariați și deservește anual peste 2 milioane de utilizatori și vizitatori. Din Europa scandinavică (Norvegia și Suedia) și Danemarca, autoarea retrăiește puternica impresie pe care i-au făcut-o bibliotecile publice din această zonă, adevărate modele de centre de informare și documentare pentru comunitățile zonale și locale. În aproape toate bibliotecile din această categorie „în afara colecțiilor de bază există un spațiu pentru socializare, un centru pentru arte, pentru informare și consultanță în probleme privind timpul liber. Sunt oferite spectacole de teatru ai căror protagoniști sunt cititori ai bibliotecii, spectacole de film, sunt organizate dezbateri și expoziții, sunt selectate și difuzate informații de interes public furnizate de administrația locală, unde se pot oferi consultații pe probleme sociale, locative, piața locurilor de muncă, sistemul școlar și de grădinițe, sistemul de sănătate, de legislație. Toate aceste servicii sunt oferite în paralel cu serviciile clasice de bibliotecă. Există săli de lectură, servicii de împrumut, spații pentru activități de grup, pentru lectura presei și a revistelor, pentru audiții muzicale". Prin urmare, conceptul de bibliotecă publică scandinav s-a transformat într-un complex eclectic de servicii, într-un centru de informare, documentare și divertisment sau, mai bine spus, într-un spațiu de socializare, intercomunicare și formare continuă a cetățenilor, tendință care este astăzi în curs de generalizare și în estul Europei.

Într-un capitol intitulat **România între tradiție și inițiativă**, autoarea se oprește la spațiul autohton, selectând doar două exemple: Biblioteca Academiei Române și colecția omului politic și de cultură Samuel von Brukenthal. La prima sunt urmărite „ontogenia", ascensiunea fondului documentar și a funcțiilor formale ale bibliotecii celui mai înalt for științific al țării, de la apariție (1867) până astăzi, când este consacrată prin lege ca a doua organizație cu caracter național de acest gen din România. Colecțiile ei însumează peste 10 milioane de unități biblioteconomice, din care 3,6 milioane monografii, 5,3 milioane publicații seriale, stampe, desene, piese numismatice, medalii, atlase etc.

Cu cel de-al doilea exemplu se vrea particularizarea conceptului de bibliotecă-muzeu, rezultat al testamentului unui personaj iluminist din istoria Transilvaniei, Samuel von Brukenthal (1721 – 1803). În calitatea sa de om de cultură cu atribuții politice (guvernator al Transilvaniei și conducător al lojei masonice „La cele trei chei de aur"), Brukenthal a avut posibilitatea adiționării de carte rară și obiecte de artă care, din 1817, au fost puse la dispoziția publicului. La această dată, primul muzeu public din sud-estul Europei, cum era cunoscut, dispunea de 15.972 de volume, din care 76 incunabule. În anul 1879 se va îmbogăți cu așa numita „Bibliotecă a Capelei", care aducea încă 280 de incunabule și circa 120.000 de manuscrise, cărți teologice și laice. În prezent, fondul cuprinde 248.000 de unități carte curentă și periodice, 778 de manuscrise, 7.042 hărți și 381 de incunabule, dintre care *Breviarul* este cel mai vechi (1470).

La finalul acestei sumare prezentări nu putem decât să salutăm contribuția autoarei la precara bibliografie a istoriei universale a bibliotecilor, dar în același timp să-i recomandăm ca la o viitoare reeditare „să perieze" textul de erori gramaticale și inadvertențe științifice, din care semnalăm: dezacorduri, cacofonii, absența unor litere și diacritice, expresii pleonastice („aportul e adus" – pag. 34, „aportul său adus" – pag. 54), inexactități științifice (împăratul Traian a trăit între anii 53 – 117 și nu între 98 – 117, pag. 48; Caracalla nu putea suferi un grav accident pe vapor, fiindcă nu existau vapoare, pag. 49), hiperbole aritmetice (cifre aiurea, absurde, incompatibile cu realitatea, ca în secvența în care Biblioteca Națională a Franței este prezentată ca având 57.000 de magazii, 55.000 de spații publice, 16.000 de birouri, 4.000 de săli de lectură etc.), ignorarea proprietății termenilor („în Rinkeby, 2/3 din populație este constituită din emigranți", pag. 153, în context fiind imigranți) etc.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România

- VI -

Liviu BUTUC

6. Presa scrisă între anii 1859 – 2000

6.6. Agențiile de presă

Agențiile de presă sunt organizații interne sau internaționale care au rolul de a anunța evenimentele pe care diversele medii nu le pot acoperi cu mijloacele proprii. Ele exercită „funcția de ghid" pentru mediile cliente, alimentându-le cu informații primare selectate după criterii de actualitate, de proximitate spațială (prioritate având informațiile ce au drept cadru teritoriul național) sau psihoafective (care vizează „o puternică rezonanță emoțională și imaginară"). Conform definiției date de UNESCO în 1953: „O agenție de informații este o întreprindere care are ca principal obiect, oricare ar fi forma sa juridică, să caute știri și, de o manieră generală, documente de actualitate, și să le distribuie unui ansamblu de întreprinderi de informație și, în mod excepțional, particularilor, în vederea asigurării, contra plății unui abonament și în condiții conforme legilor și uzanțelor comerțului, a unui serviciu de informații cât se poate de complet și de imparțial". Grație și mijloacelor moderne de comunicație și de comunicare, agențiile încearcă „branșarea la real", „urmărirea în direct a istoriei", sincronizarea evenimențială a lumii prin transmiterea în timp real și nu ulterior a informațiilor[267]. Agenția este, în același timp, o instituție cu caracter mercantil, lucrativ, o afacere care are la bază colectarea știrilor en-gros și distribuirea-comercializarea acestora, după selectare și ierarhizare riguroase, către presa scrisă sau audiovizuală ori către alți interlocutori ca întreprinderi, guverne și organisme publice. Multitudinea de agenții se poate clasifica după mai multe criterii:

I. după domeniul vizat pot fi: generaliste sau specializate;

II. din punct de vedere al statutului juridic sunt: private, cooperatiste și de stat;

III. după gradul de acoperire teritorială sunt: mondiale, internaționale, regionale, naționale etc.

În funcție de ultimul criteriu de tipologizare exemplificăm:

a) Agenții mondiale

1. **AFP (Agence France Press)** – urmașa Agenției **Havas** înființată în 1835 de Charles Louis Havas, care este declarată în 1945 serviciu public autonom financiar. Este prezentă în 170 de țări și are 2.500 de salariați. Din 1981 are bancă proprie de date, Agora, iar din 1985 și un serviciu de telegrafie modern. Dispune de 25 de birouri provinciale, 59 birouri de supraveghere și corespondenți în 116 țări. Deservește peste 2.000 de instituții mass media din întreaga lume în 6 limbi. Și-a diversificat serviciile: telematice (din 1980), de radio (1982), fotografice internaționale (1985), infografice (1988), economice în limba engleză (1990).

2. **Agenția Reuters** – a fost fondată la Aachen, în Germania, în 1849, de Paul Iulius Reuter. Are cel mai rapid serviciu economic din lume, 90% din venituri provenind din afaceri și doar 10% din activitatea agențiilor de presă fotografice și imagini televizate. Deservește 98 de țări și 215 orașe. După 1985 a devenit societate comercială, transformându-se într-un adevărat trust multimedia.

3. **Associated Press (AP)** – apare în 1848, fiind înființată ca asociație a ziarelor de D. Hale de la ziarul „Jurnalul Comercial" din New York. Din ea s-au rupt **United Press** (de către Scripps în 1907) și **International News Services** (creată în 1908 de Hearst). Acestea două fuzionează în 1958 și formează **UPI (United Press International)** care, la începutul anilor '90, trece în proprietatea unui saudit și-și pierde poziția de agenție generalistă mondială. AP își continuă activitatea, lansează, din 1994, actualitatea televizată, iar în 1998 cumpără **World Television News (WTN)**. Astăzi, este a doua agenție din lume ca mărime, are 3.374 salariați, 147 de birouri în SUA și 95 în străinătate.

b) Agenții internaționale

1. **DPA (Deutsche Presse Agentur)** – moștenitoare a agenției **Wolff** (creată în 1849 de Dr. Bernhard Wolff). Apare după al Doilea Război Mondial în zona ocupată de armatele britanică și americană. Distribuie informație în Germania și în țările germanice, dar este activă și în țările arabe și America Latină. Din 1994 are și o filială de informații economice **(VWD)**.

2. Agenția italiană **ANSA** – a fost creată după război ca o cooperativă de presă. Este reprezentată în Italia, Europa și America Latină.

3. Agenția spaniolă **EFE** – este moștenitoarea fostei agenții private Fabra, devenită agenție de stat în epoca franchistă. Are activitate deosebită în America Latină.

4. Agențiile japoneze **Kyodo** și **Ji Ji Press** – moștenitoare ale fostei agenții Domei de dinainte de 1940 (din care s-a desprins și ramura ei publicitară **DENTSU** în 1945). Nu a reușit să ocupe poziții comerciale în străinătate[268].

c) Agenții regionale

După război au apărut și grupări pe zone mari din Africa, America Centrală sau Asia de Sud-Est care fie s-au dezvoltat, fie au intrat în anonimat. De pildă, **CANA** pentru zona Caraibilor, **OANA** pentru Asia de Sud-Est sau **PANA** – agenție interafricană, cu sediul la Dakar, creată de UNESCO. Dintre grupările viabile se numără: **EPA (European Press Photo Agency)**, creată în 1985. Ea reunește 12 agenții fotografice europene și își vinde serviciile direct agențiilor naționale.

d) Agenții naționale

1. Americane: **UPI (United Press International)** a luat naștere în 1958 prin fuziunea dintre **United Press** și **International News Services**. Ajunsă la faliment în 1985, este răscumpărată de Mario Vasquez Rana pentru 25 de milioane de dolari.

2. Britanice: **Press Association**, agenție care livrează în flux continuu știri, fotografii și alte date la principalele ziare și canale de radio și televiziune din Marea Britanie și Irlanda.

3. Ruși: **TASS (Telegrafnoie Agentsvo Sovietskavo Soyusa)**, continuatoare a primei agenții telegrafice rusești din 1894. Ea s-a înființat în 1925, iar din 1991 poartă denumirea de **ITAR-TASS**. În prezent are 74 de birouri și oficii în Rusia și alte țări din CSI și 65 de birouri în alte 62 de țări. **Novosti (APN)** – creată în 1961 sub forma unei agenții de texte, fotografii, emisiuni radio, și **TV. INTERFAX** înființată în 1989. Face parte din grupul **Interfax Information Services** și deservește Rusia, CSI și statele baltice.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

4. Alte agenții naționale: **LUSA** (Portugalia), **Belga** (Belgia), **Agenția Telegrafică Elvețiană**, **ANP** (Olanda), **APA** (Austria), **RITZAU** (Danemarca), **NTB** (Norvegia), **TT** (Suedia), **SST** (Finlanda), **ANA** (Grecia), **ANTARA** (Indonezia), **ATA** (Albania), **BTA** (Bulgaria), **CTK** (Cehia), **MOLDOPRESS** (Moldova), **MTI** (Ungaria), **PAP** (Polonia), **STA** (Slovenia) etc.[269]

e) Organisme de informații specializate

După 1980, odată cu dezvoltarea noilor mijloace de comunicare, apar televiziuni internaționale, servicii internaționale de informații specializate și, în ultimă instanță, servicii Internet. Dintre organismele de informații specializate exemplificăm: pentru servicii financiare (**Telerate, Knight Ridder** și **Bloomberg**); pentru servicii fotografice (**Gamma**, **Sygma** și **Sipa** – agenții franceze care ocupă 60% din piața mondială) și bănci de date pe CD-ROM, CDI, online actualizate regulat, precum și servicii de informații televizate (**CBS**, **BBC** și **UER**).

f) Televiziuni și grupuri media transfrontaliere

CNN (Cable News Network) a devenit fenomen mondial, aflându-se într-o continuă extindere; **Murdoch** – grup de presă cu canale internaționale prin satelit ca **Sky Channel** în Europa și **Star TV** în Asia; BBC a creat **BBC World TV Service**, iar **Deutsche Welle**, post de radio internațional german cu statut public, a creat un sistem de informații televizate internațional; Franța a pus la punct **TV5** – canal internațional, iar **UER (Uniunea Europeană de Radiodifuziune)** a lansat în 1993 un canal de informare internațională, **Euronews**, cu sediul la Lyon. Trustizarea, crearea de grupuri mari de informație scrisă sau din domeniul audiovizualului, este în plină desfășurare, fiind un factor de globalizare și de afaceri rentabile. Internaționalizarea pieței informației este tot mai accelerată de grupuri mari ca: **Time-Warner/Turner**, **Murdoch**, **Bertelsman**, **Hachette** (cu formulă de presă feminină), **Hersant** etc.[270]

Dezvoltarea presei românești în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea nu putea fi concepută fără un sistem de apropiere și apropriere a informației din orizontul local și internațional. De aceea, multe redacții vor utiliza corespondenți remunerați pentru colectarea știrilor și transmiterea lor în timp util. Un rol important în acest sens îl vor juca sucursalele din București ale unor agenții de știri străine, înființate prin acordul cu guvernul român, dar mai cu seamă introducerea telegrafului și extinderea liniilor telegrafice. Transmiterea primei telegrame, la 1 august 1854, de la București la Viena, având ca subiect operațiunile militare de pe frontul din Crimeea, constituie începutul utilizării tehnologiilor de informare în presa din România. După unificarea Principatelor, în 1859, în contextul marilor reforme inițiate de Alexandru Ioan Cuza, care prefigurau modernizarea noului stat român, se înscrie și crearea unor instituții de informare după model occidental. Astfel, în 1864, printr-un decret semnat de domnul Unirii, Oficiul Telegrafic din București primea, printre alte atribuții, și pe aceea de „*transmitere de informații cu tarif redus*". Apărea astfel embrionul unei surse de informare care anticipa agenția de știri. Următorul pas se va face în preajma Războiului de Independență, mai precis în toamna anului 1876, când, în urma întâlnirilor dintre ministrul român de externe, Mihail Kogălniceanu, și corespondentul Agenției franceze **Havas**, L. Pognon, se va hotărî înființarea la București, în ianuarie 1877, a unei filiale a acestei agenții sub numele de Agenția **Havas** a României. Această sucursală va fi finanțată de Ministerul de Externe cu „*douăsprezece mii de franci în bani lichizi*" pe an și va avea ca abonați Monitorul Oficial al României, bănci, ziare și reviste, întreprinderi comerciale, cluburi politice. Monopolul asupra informațiilor, ingerințele agenției mamă în prelucrarea știrilor ca și dorința românilor de a avea o agenție proprie sunt motive care duc la tratative secrete, la nivel diplomatic, cu agențiile **Correspondenz Bureau** (Austria) și **Reuters** (Anglia), finalizate cu înființarea, la 30 martie 1889, a Agenției Telegrafice Române, denumită și **Roumanagence**, cu sediul în clădirea Direcției Generale a Telegrafelor. Noua instituție era subvenționată tot de Ministerul de Externe și avea autonomie în comparație cu filiala **Havas**. **Roumanagence** va funcționa la București până în 1916, cu dese fricțiuni în relațiile cu agențiile aliate din cauza cenzurării unor știri din partea acestora ori împiedicarea difuzării rapide a informațiilor din partea română, ca în timpul răscoalei țărănești din 1907. Din 1916, din cauza ocupării Capitalei, Agenția se va muta la Iași unde va supraviețui până la 1 septembrie 1917, când își va înceta activitatea. După o absență de aproape patru ani, la 16 iunie 1921, diplomatul Noti Constantinide, avocatul doctorand Sebastian Șerbescu și Banca Chrissoveloni al cărei acționar era, Grigore Gafencu, Ion Cantacuzino, Dimitrie Sturza, inginerul Dimitrie Leonida și ministrul afacerilor externe, Take Ionescu, vor pune bazele Agenției de presă **RADOR** (prescurtarea denumirii Agenției Radio Orient). Noua agenție va funcționa ca societate anonimă pe acțiuni subvenționată de Ministerul Afacerilor Externe cu 80.000 de lei pe lună în baza unui contract pe 25 de ani. Problemele intervenite în activitatea ei ca și neîncrederea din partea presei determină guvernul român, sfătuit și de André Meynot, unul dintre administratorii delegați ai **Havas**, să se implice în organizarea agenției. Astfel, la 1 aprilie 1925 statul, prin MAE, achiziționează 60% din pachetul de acțiuni al Agenției și, împreună cu BNR și Camera de Comerț și Industrie, devine coproprietar. Anul următor, Parlamentul adoptă legea și statutul, transformând **RADOR**-ul într-o instituție oficială de stat. În cadrul Statutului se confirma că obiectul societății era „*exploatarea informațiilor telegrafice de presă din țară și, de asemenea, din străinătate, cu toate serviciile obișnuite, cum sunt: serviciul de știri telegrafice, telefonice, radiofonice de orice natură, politice, comerciale, financiare, sportive, pentru jurnale, instituții publice și private, telegrame de piață bursieră etc. Exploatarea tăieturilor din jurnalele române și străine, în general, tot ce privește serviciul de publicitate în țară și străinătate. Exploatarea informațiilor comerciale*"[271]. Agenția avea un personal redus, de 26 de angajați, din care doar 7 redactori. Știrile erau primite telegrafic sau telefonic și stenografiate. Principalul serviciu era cel politic în română și franceză atât de primire a informațiilor, cât și de transmitere a informațiilor despre România. Cu timpul și-a creat filiale în țară, în principalele orașe: Timișoara, Arad, Oradea, Cluj, Brașov, Cernăuți și Chișinău, iar în afară corespondenții erau substituiți de atașații de presă din cadrul ambasadelor și Legațiilor României. De asemenea, trebuie precizat că agenția avea instalații proprii pentru recepționarea și transmiterea mesajelor radio ca și în lansarea informațiilor proprii, precum și legături directe cu marile agenții de presă internaționale ca **Havas**, **Reuters**, **Wolff** etc. Activitatea sa în perioada interbelică și în anii postbelici, până în 1947, se va derula „*între constrângerile impuse de putere și dorința de independență a unor responsabili ai agenției, între*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ambiția de supremație pe piața informațiilor și disfuncțiunile interne, între dificultățile financiare și costurile ridicate ale transmisiilor"[272]. În paralel cu **RADOR**, în comercializarea informațiilor s-au mai implicat și alte agenții mărunte, unele efemere și cvasianonime ca: **Serviciul Presei** (1929, condus de B. Stână și E. Samoilă, colaborator extern al ziarului „Adevărul" și secretar al corespondentului agenției **Europapress**), **Serviciul Gazetelor** (condus de Paul Al. Donici), **Culanta, Damian, Danubian Press, Moldova Press, Oriente, Sud-Est** (agenție română cu sediul la Paris), **Telor** etc.

După instaurarea regimului comunist la putere, printre instrumentele necesare propagandei de partid se numără și o nouă agenție de presă, consfințită prin *Decretul 217/20 mai 1949*. **Agerpres** (Agenția Română de Presă) era o instituție centrală, pe lângă Consiliul de Miniștri, condusă de un director general și doi adjuncți. Avea legături permanente în primul rând cu agenția sovietică **Tass** și cu celelalte agenții din țările de aceeași factură ideologică, dar menținea colaborarea și cu agențiile de dincolo de Cortina de fier. În 1977 este reorganizată în următoarele redacții: Știri interne, Știri externe, Materiale informative, Știri pentru agențiile străine de presă, Publicațiile pentru străinătate, România. Redacția de știri interne transmitea aproximativ 80 de știri zilnic, iar cea de externe aproximativ 100 de materiale și edita buletinul săptămânal „Meridian". Compartimentul Materiale informative edita „Evenimentul zilei", transmis abonaților din două în două ore, precum și un cotidian, „File", un bisăptămânal și mai multe săptămânale, un bilunar („Buletin economic"), lunare („Mișcarea comunistă și muncitorească internațională", „Țări socialiste", „Africa", „America Latină", „Buletin cultural"). *„Redacția de știri pentru agenții străine de presă emitea zilnic în patru limbi – rusă, engleză, franceză, spaniolă – aproximativ 42.000 de rânduri. Redacția publicațiilor pentru străinătate România edita reviste lunare sau trimestriale destinate propagandei în străinătate ca, de exemplu, „România azi" (ce apărea din 1953, în engleză, franceză, germană, spaniolă în 64 de pagini)*"[273]. **Agerpres** se va desființa imediat după evenimentele decembriste, la 2 ianuarie 1990. În același an, la 6 octombrie, printr-un decret al guvernului, noua putere înființează **Rompres** (Agenția Națională de Presă Rompres). Urmașa **Agerpres**-ului este subvenționată de la buget și are ca obligație principală să furnizeze un serviciu complet de informații despre actualitatea din România, dispunând de corespondenți în cele mai importante capitale din Europa și America de Nord, iar în țară de 40 de redacții detașate în municipii și reședințe de județe. Dispune de o tehnologie ultramodernă de recepție și transmitere a informației (radio, sateliți, Internet), colaborează cu peste 45 de agenții de presă din întreaga lume și editează 14 buletine cotidiene, săptămânale sau lunare pe care le oferă sub formă tipărită sau pe Internet; realizează și oferă zilnic imagini de presă și preia integral fluxul de fotografii al agențiilor **EPA (European Press-Photo Agency)** și **AP (Associated Press)**; este membră a Alianței Agențiilor Europene de Presă și a Asociației Agențiilor de Presă din Balcani. Principalii săi clienți sunt ziarele, posturile de radio și televiziune, dar și diverși factori politici și agenți economici.

Pentru monitorizarea emisiunilor de radio și televiziune din România și din străinătate, liderii radiodifuziunii au creat, în martie 1990, **RADOR**, agenție națională de stat, având ca obiective: prelucrarea informației radio-TV, realizarea de sinteze tematice și buletine, transcrierea conferințelor de presă, în special ale partidelor politice, difuzarea lor etc. Printre clienți se numără, afară de celelalte medii, Guvernul, SRI, Parlamentul etc. Rețeaua de colectare a știrilor cuprinde emisiunile de pe 60 de canale audio-vizuale, difuzate în 13 limbi, și presa străină. În anul 1998 a obținut recunoaștere internațională prin cooptarea sa în asociația *International Broadcast Monitors*.

Alături de agențiile de stat își desfășoară activitatea și câteva instituții private sau sucursale ale unor agenții de presă străine. Dintre acestea cea mai puternică este **Mediafax**, parte componentă a concernului de presă **MediaPRO**. Aceasta a intrat pe piața românească în anul 1991, iar din 1995 s-a transformat în societate pe acțiuni. Are sediul în București, 3 birouri regionale (Brașov, Cluj-Napoca și Timișoara) și 150 de reporteri corespondenți în reședințele de județe, precum și în afara țării, în SUA, Franța, Rusia, Moldova, Ungaria, Germania și Belgia. Dintre servicii menționăm: 30 de servicii de informații de afaceri, de care beneficiază peste 1.000 dintre cele mai mari companii din România. Furnizează zilnic peste 450 de știri din domenii diverse către 90% din presa centrală și 60% din presa locală și pune la dispoziția oricărui client baze de date ca: **Business Focus** (informații economico-financiare,), **Mediafax Lex** (cu legi din 1924 până în prezent) și **Mediafax Stories** (peste 300.000 de știri din 1992 și până în prezent). De asemenea, împreună cu compania de cercetare **Data Media** realizează monitorizarea presei scrise și audiovizuale din România[274].

AR Press este tot o agenție privată, componentă a Trustului R care asigură și editarea cotidianului „România liberă". Are sediul în București și emite în flux continuu din 1994. Oferă ca produse de agenție: buletine cotidiene, buletine tematice și revista presei românești. Din 1996 colaborează cu societatea americană Dow Jones Telerate.

AM Press s-a înființat la 8 martie 1991, fiind astfel prima agenție particulară de știri independentă din România și a treia din Europa de Est. Fondatorul ei este cunoscutul poet și publicist Lucian Avramescu. Editează buletine de informare, o ediție săptămânală de fapte diverse, tipărește cărți, organizează expoziții de artă și diverse. Are abonați de la ziare centrale și locale, firme private, până la Guvern și Președinție.

Printre alte agenții de presă autohtone cu activitate restrânsă ori locală amintim: **Romnet, Amos News, Prompt Media, MediaTim, Media Expres, D.S. Press** etc. Dintre cele citate anterior, stăruim asupra agenției **Amos News** pentru că este prima agenție de presă online înființată în România în anul 2002, în acord cu prevederile Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public. Ea este o alternativă electronică la furnizorii tradiționali de informație. Difuzează știri din actualitatea internă și internațională și are birouri de corespondenți în 28 de localități din țară și străinătate. De asemenea, mai specificăm că, odată cu apariția presei online în anul 2000, s-a format și Asociația Editorilor de Presă Online, care scoate „Revista Presei Online" și „Human Rights Report".

În capitala României, însă, funcționează și birouri ale unor importante agenții de presă internaționale ca: **AFP, Associated Press, China Nouă, EFE Spania, ITAR-TASS, Reuters** etc. Dintre agențiile internaționale, cel mai mare impact în media românești îl au **Reuters** și **Associated Press**, cu știri economice și politice din spațiul anglo-saxon și din

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

zonele de interes global, **France Presse** cu ştiri din Africa şi Europa, iar **MoldoPress** şi **Novosti** acoperă zona rusească.

Pentru ştiri mondene de show-biz şi diverse bizarerii este căutată agenţia **Ananova**. Existenţa agenţiilor de presă, ca mijloace de informare pentru presa scrisă românească, este în esenţă pozitivă şi eficientă în măsura în care redacţiile nu devin dependente total, ducând, în ultimă instanţă, la fenomenele „*jurnalelor la indigo*" şi al „*ziarelor în oglindă*", când toate titlurile prezintă aceleaşi ştiri achiziţionate de la aceleaşi surse. Se ajunge astfel la uniformizarea informaţiilor, la monotonie şi reducerea ofertei de investigaţie proprie.

La început de nou mileniu, presa românească îşi asumă rolul de „*câine de pază al democraţiei*", apărând în sondaje, la capitolul încredere, pe locul al treilea, după biserică şi armată. În redacţiile jurnalelor şi revistelor coexistă trei valuri de jurnalişti: cei care au practicat gazetăria înainte de 1989, cei care au venit după 1989 din diferite zone ale societăţii (aflux de ziarişti amatori) şi jurnalişti absolvenţi ai facultăţilor de profil. Piaţa media este dominată de grupuri integrate care încorporează numeroase şi diverse canale mediatice. Ultima mişcare în acest sens este achiziţionarea pachetului majoritar de acţiuni al grupului de presă **Caţavencu** de către **Realitatea Media S.A.**, care deţine posturile de televiziune **Realitatea TV** şi **The Money Channel**. Grupul de presă **Caţavencu** editează în prezent publicaţiile „Academia Caţavencu", „Tabu", „Cotidianul", „Aventuri la pescuit", „Bucătăria pentru toţi", „Superbebe", „B 24-Fun", „Idei în dialog", „Investiţii şi profit", „Le Monde Diplomatique" şi reţeaua de radio *Guerrilla*. Alături de **Realitatea**, alte două trusturi de presă continuă să-şi sporească zestrea materială şi vizibilitatea: **Intact** şi **Media PRO**. Continuă să apară noi publicaţii, dovadă că segmentarea pieţei pe reviste de nişă nu este finalizată. Mai este loc în sfera titlurilor generaliste şi în cea a revistelor cu tematică precisă, adresate pasionaţilor dintr-un anumit domeniu. O altă tendinţă observată în ultimii ani este asimilarea de rețete străine, adaptarea unui brand internaţional ori publicarea de titluri internaţionale sub licenţă. La acest trend se adaugă accentuarea tabloidizării presei de informaţie, care devine tot mai mult presă cotidiană de divertisment, acesta din urmă ocupând cu agresivitate spaţiul consumului cultural şi influenţând radical gusturile publicului.

Bibliografie şi note:

267. Lochard, G.; Boyer, N. – *Comunicarea mediatică*, Iaşi, Editura Institutului European, 1998.

268. Bertrand, Claude Jean – *O introducere în presa scrisă şi vorbită*, Iaşi, Editura Polirom, 2001.

269. Popa, Dorin – *Ibidem.*

270. Bertrand, Claude Jean – *Ibidem.*

271. Ionescu, Carmen – *Agenţiile de presă din România*, Bucureşti, Editura Tritonic, 2001.

272. Ionescu, Carmen – *Ibidem.*

273. Ionescu, Carmen – *Ibidem.*

274. *Ghidul presei româneşti*, Bucureşti, 2005.

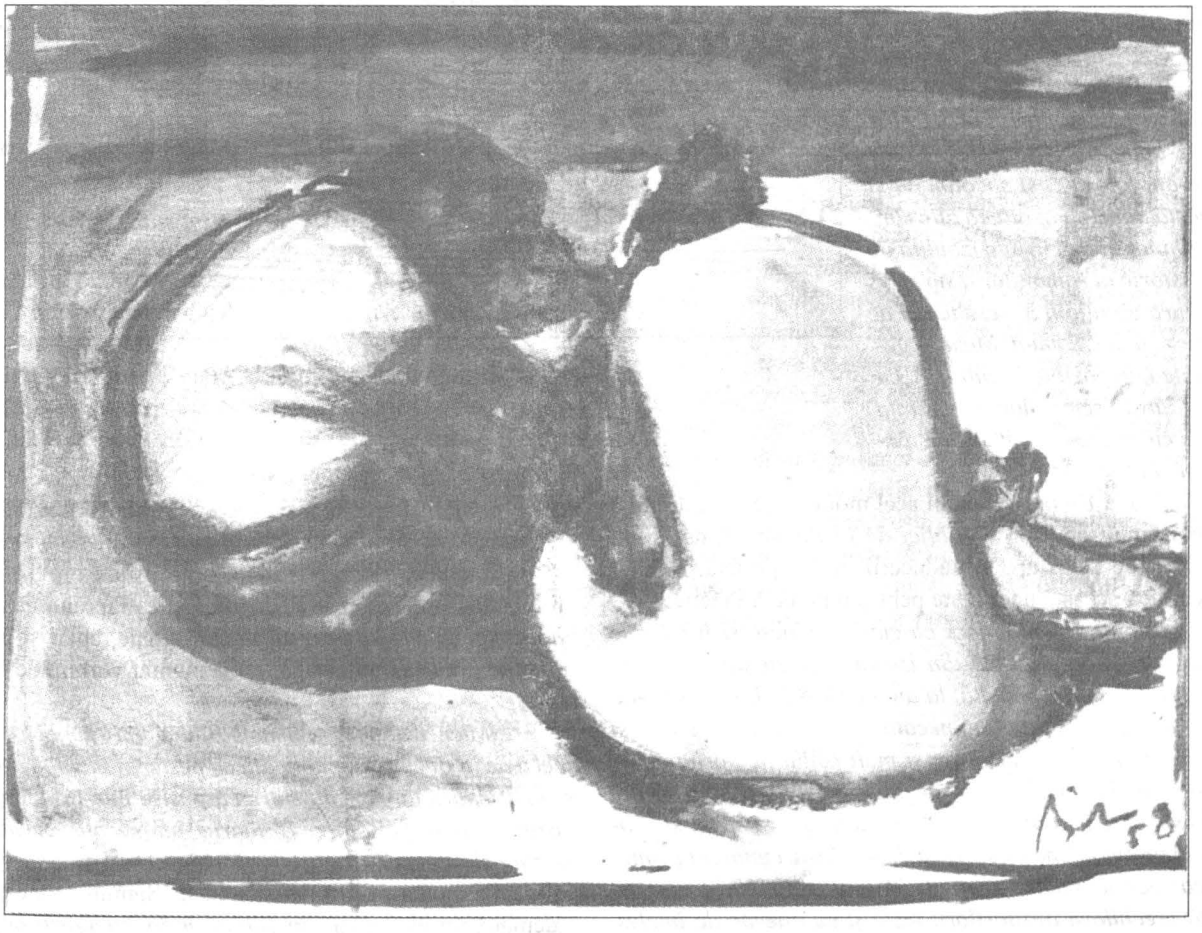

Cina

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

SAMUIL MICU
Biblia de la Blaj, 1795

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE

A doua ediție completă a *Bibliei* apare la Blaj în 1795 ca rod al bogatei activități a lui Samuil Micu.

Născut la Sad, în 1745, Samuil Micu a învățat la Seminarul din Blaj, apoi într-un colegiu catolic din Viena. A fost profesor la Blaj, prefect de studii la Viena – Colegiul Sf. Barbara, cenzor al cărților românești ce se tipăreau la tipografia Universității din Buda.

Din munca lui în domeniul teologiei și filosofiei s-au tipărit foarte puține lucrări, marea majoritate rămânând în manuscris, dar din toată activitatea lui Samuil Micu reiese o trăsătură esențială pe care acesta o avea.

„Samuil Micu. Cel dintâi care a învățat și pentru alții. Lui Nicolae Iorga îi aparține caracterizarea de care ne-am folosit... și socotim că și de această dată, ca în atâtea alte rânduri, îmbinarea de cuvinte izbutită de marele istoric al românilor a surprins o trăsătură esențială a <existenței de cărturar> a lui Samuil Micu – generozitatea, imposibil de calificat, cu care a dăruit semenilor săi știința culeasă cu imense eforturi din pagina tipărită".

Samuil Micu

Editarea *Bibliei* venea în acel moment ca o suplinire a tirajului demult epuizat al *Bibliei de la București*, dar și cu necesitatea de revizuire a traducerii ei. În prefață, Samuil Micu explică această necesitate pentru o nouă tălmăcire:

„Scriptura sfântă, care cu cuvânt elinesc și Bibliia se zice, de pre limba elinească din izvodul celoru șapte zeci de dascăli, românește tălmăcită, la anulu 1688 în București s-au typărit, daru cu foarte întunecată și încurcată așezare și întocmire a graiului românesc, și mult osibit de vorba ce de acum obicinuită și mai ales de graiul și de stilul cel din cărțile bisericești, care în toate bisericile românești să cetesc, și pentru aceia pretutindene tuturoru și de toți iaste cunoscut și înțelesu; cât ace tălmăcire aceii Biblii mai pre multe locuri ne plăcută urechiloru auzitoriloru iaste și cu anevoe de înțeles, ba pre alte locuri tocma fără de înțeles iaste, care lucru cu mare pagubă sufletească era nemului și Bisericii Românilor. Afară de aciasta acele vechi Biblii atâta s-au înpuținatu, cât foarte raru, să nu zic bun credincios creștin, ci preot iaste la carele să află, și nici cu foarte mare prețu fără de mate trapăd și osteneală nu să află, ca să-și poată neștine cumpăra".

Totodată, este foarte clară și necesitatea revizuirii limbii textului, după cum se vede, din cauza faptului că deja *Biblia de la București* avea un limbaj arhaic, chiar și preoților fiindu-le greu să o înțeleagă, ca să nu mai vorbim de omul de rând.

„Micu traducea din nou Biblia, nu numai pentru că aceea de la București, publicată cu peste un secol în urmă, era de mult epuizată, dar și pentru că găsise într-însa, după cum susține într-o prefață, <o foarte întunecată și încurcată așezare și întocmire a graiului românesc>".

Ca model pentru tălmăcirea sa, Samuil Micu a avut la îndemână un exemplar din *Biblia de la București* după care s-a ghidat în principal, dar, după cum însuși spune, folosise *Septuaginta* și *Biblia* lui Petru Pavel Aron – care dăduse o tălmăcire din aceleași motive, dar care rămăsese în manuscris.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Aciastă pricină au fost îndemnat şi pre luminatul şi pre sfinţitul Domnu Petru Pavel Aron, Arhiereulu Făgăraşului şi Vlădica a totu Ardelul, şi a părţiloru ţării ungureşti, câtu toată S. Scriptură pre limba românească însu-şi o au tălmăcitu, ci încă mai lipsindu-i mâna şi îndreptare ce mai de pre urmă, Tatăl cerescu bine au voit a-l chiema la vecinica odihnă; şi aşe ace tălmăcire numai pre nişte hârtii scrisă nesăvârşită şi ne dată la lumină au rămasu; dintre care hârtii după aceia, pentru multe mutări din loc în loc, unele s-au pierdut. Deci, ca stilul şi aşezare graiului întru aceiaşi Biblie să nu fie osibit, puindu-se unele dintru ace tălmăcire, altele dintru a altuia, s-au socotit, ca toată Bibliia de unul cu asemene stil şi aşezare a graiului să se tălmăcească. Deci având eu îndeletnicire, m-am îndemnat să mă apuc de atâta lucru şi să îndreptez graiul Bibliei ceii mai dinainte româneşte tipărită“.

A mai socotit Samuil Micu că este de mare folos, pentru buna înţelegere, ca *Biblia* aceasta să aibă note care să semnaleze unde în *Sfânta Scriptură* se mai află scris despre cele ce se amintea iar la începutul fiecărui capitol să fie un rezumat, la începutul fiecărei cărţi să fie un cuvânt înainte iar la începutul *Bibliei* o introducere care să-l pregătească pe cititor pentru cele ce va citi.

„Încă pentru mai bun înţeles o au luminat pre unele locuri şi cu note şi însemnări de desupt puse şi pre de laturi cu paralele sau însemnare locuriloru unde în S. Scriptură despre acelu lucru să mai află scris; pre cum şi la începutul fieşte cărui capu, cu tâlc, care pre scurt spune ce să cuprinde întru acelaşi cap, şi la fieşte ce carte cu cuvânt înnainte, care arată pre scriitoriu şi vreme şi scoposulu şi pricina cărţii, şi cele înprotivă le înprăştie, afară de aceste şi la începutul Bibliei mai înnainte cu frumoase prolegomena o au înzăstrat şi o au înbogăţit, care toate mare lumină şi învăţătură dau cetitoriulu. Întru acestu chip isprăvită în typografiia Seminariului dieţezan al Episcopiei sale pentru folosul Bisericii a tot nemul românesc a să tipări au poruncit“.

Aşa aflăm şi unde a fost tipărită *Biblia de la Blaj*: în tipografia diecezană a Episcopiei de la Blaj. Mai avertizează Samuil Micu şi asupra faptului că tălmăcirea sa ar putea da unele greutăţi la citire tocmai pentru faptul că, după cum considera, este foarte greu a traduce dintr-o limbă în alta, reuşind a menţine sensul originalului fără a interveni cu nimic.

„Iar, o iubite cucernice cetitoriu, am voit a-ţi aduce aminte că doară şi acum întru unele locuri ţi se va păre întunecatu graiul, ci pentru aceia să nu te smintesti, nici să te pripeşti a vinovăţi şi a defăima lucrul, că întunecare aciasta şi dintru aciasta vine, că noi nici pentru mai luminat înţeles nu am vrut dela noi nici măcar un cuvânt cât de mic să băgămu în S. Scriptură, ci ne-au fost voia ca întru toate să rămâe întru curăţeniia sa şi întru totu adevărulu său, după cum iaste în ce elinescă“.

În 1791, Samuil Micu primea suma de 600 de florini pentru tălmăcirea *Bibliei*, carte ce fusese gata încă din 1785, dar pe care nu o putuse tipări fără să îi adauge cuvinte de laudă la adresa episcopului Bob. Face acest compromis pentru a tipări cartea.

„Care lucru al mieu Măria sa pre luminatulu şi pre sfinţitulu Domnu Ioannu Bobb Vlădica a toată ţara Ardelului şi al părţiloru ţării ungureşti şi al Făgăraşului Episcopu, iar alu mieu pre bun părinte, nu numai l-au ajutat şi l-au ocrotit, ci bine au voit şi la sine a-l lua, şi ca un bun păstoriu purure

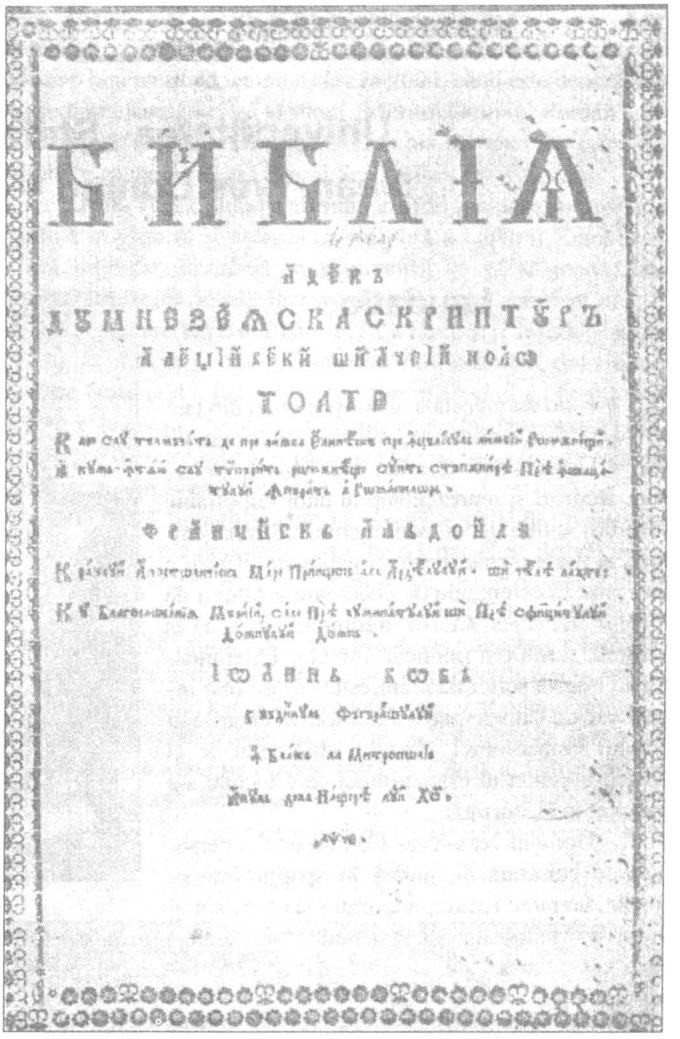
БИБЛІА

priveghitoriu în pregiurul turmei...“

Episcopul Bob mai face însă şi unele corecturi, după cum se vede în aceeaşi prefaţă către cititori.

„Însă mai înnainte cu multă a sa luare de samă şi ostenelă şi singur bine socotind-o, şi cu bărbaţi învăţaţi, cu amăruntul, şi cum să zice, dinu firu în păru cercându-o şi cernându-o, şi cu ce elinescă a celoru şapte zeci de dascăli şi cu ce vechie românescă alăturându-o, unde au trebuit, o au îndreptat, ca întru toate să fie asemene şi întocmai izvodului elinescu a celoru septe zeci de dascali“.

Una dintre lucrările de referinţă pentru studiul dezvoltării tipografiei româneşti şi al posibilităţilor editoriale de până la data aceea, *Biblia de la Blaj*, 1795, a lui Samuil Micu, este considerată un monument de artă tipografică, fiind *„format in folio, are 1140 de pagini, cu textul tipărit pe două coloane, sobru şi elegant“*.

Bibliografie:

1. Ioan Bianu, Nerva Hodoş, *Bibliografia Românească Veche 1508 – 1830*, vol. I – IV, Stabilimentul grafic I.V. Socecu, Bucureşti, 1903 – 1912, pp. 380, 381, 382.

2. D.H. Mazilu, *Vocaţia europeană a literaturii române vechi*, Editura Minerva, Bucureşti, 1991, p. 114.

3. Al. Piru, *Istoria literaturii române de la origini până la 1830*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 447.

4. D. Simonescu, Gh. Buluţă, *Pagini din istoria cărţii româneşti*, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1981, p. 73.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Universitatea „Ştefan cel Mare“ Suceava
Jean-Yves Conrad – *Doctor Honoris Causa*

Laudatio

Ne-am reunit astăzi, distinşi invitaţi din ţară şi din străinătate, membri ai Senatului Universităţii „Ştefan cel Mare“, profesori, studenţi şi reprezentanţi ai unor importante instituţii culturale şi administrative, reprezentanţi ai mass media locale şi naţionale, pentru a lua parte la ceremonia de decernare a titlului de *Doctor Honoris Causa* domnului Jean-Yves Conrad, scriitor şi publicist francez. Evenimentul se înscrie seriei de manifestări ce au fost organizate de Universitatea din Suceava cu prilejul Anului Francofoniei, omagiu adus celui de al XI-lea Sommet al Francofoniei care tocmai s-a încheiat la Bucureşti.

Domnul Jean-Yves Conrad este o personalitate culturală de marcă în spaţiul franco-român, un mare iubitor, admirator şi promotor al valorilor culturale şi spirituale, istorice şi turistice ale României, ţara sa „de adopţie“, căreia îi aparţine, după propria afirmaţie.

De peste 30 de ani, domnia sa militează neobosit pentru construirea unei imagini pozitive a României, pentru transmiterea şi menţinerea valorilor românismului în străinătate, contribuind, dintr-o sinceră convingere, atât prin scrierile cât şi prin acţiunile sale în România şi în Franţa, la împlinirea dezideratului nostru de aderare la UE.

Activitatea culturală, publicistică şi editorială a domnului Jean-Yves Conrad cuprinde volume, articole şi studii în limbile franceză, germană, engleză, română, traduceri din şi în limba română, volume bilingve.

Studenţii şi profesorii Universităţii noastre au avut bucuria de a-l întâlni şi cunoaşte pe Jean-Yves Conrad graţie conferinţelor susţinute de Domnia sa la Suceava în 2005, precum şi cu prilejul Şcolii Internaţionale de Vară din 2006, când, în calitate de invitat special, a prezentat, într-o limbă română sclipitoare, fragmente din lucrarea sa de erudit *Roumanie, capitale... Paris* ce conţine peste 1.500 de nume de români, personalităţi exponenţiale ale Franţei. Jean-Yves Conrad a înnobilat prin prezenţa sa diferite manifestări culturale şi ştiinţifice organizate de Universităţile din Suceava şi Chişinău, demonstrând neîncetat că spaţiul românesc îl însufleţeşte să-şi apropie tot mai mult cultura, limba şi spiritul românesc.

Domnul Jean-Yves Conrad s-a născut la 13 februarie 1955 la Nancy (Franţa), capitala ducilor de Lorena, stabilindu-se după scurt timp la Dieuze (regiunea Moselle), localitate în care se află cel mai mare cimitir militar român din Europa Occidentală, cu 947 de morminte ale ostaşilor noştri luaţi prizonieri în primul război mondial. Această zonă, marcată de jertfele ostaşilor români, îşi va pune amprenta pe personalitatea omului şi scriitorului Jean-Yves Conrad, explicând, cel puţin în parte, atracţia pe care acesta o va resimţi mai târziu pentru România.

În 1973 obţine, la absolvirea liceului, o diplomă de documentalist. În acelaşi timp, este pasionat de lecturi şi de scris, dovedind o înclinaţie deosebită pentru limbile străine. Este astăzi cunoscător a şapte limbi străine, printre care româna vorbită fluent şi scrisă impecabil.

Între 1981 şi 1983, urmează cursurile Şcolii superioare de ingineri Les Mureaux (Zona pariziană), ca bursier al „Electricité de France et Gaz de France“. Jean-Yves Conrad este, în prezent, Şef de Comunicare în cadrul unei unităţi din această companie, cea mai mare de profil din Europa.

Încă de la primul contact cu spaţiul românesc – 15 august 1981, când face o călătorie pe litoralul Mării Negre, la invitaţia unei colege de origine română – se simte atras de această „insulă de latinitate într-o mare slavă“ şi remarcă, după cum mărturiseşte adesea, „europenismul“ României, având permanent sentimentul că în România se simte ca acasă. Este impresionat atât de ospitalitatea românească cât şi de căldura deosebită a românilor faţă de străini, de „apetenţa românului pentru cultură, aptitudinea lui cu totul aparte de a asimila valori ale universalităţii“. Nu ezită să declare, în unul din interviurile sale, că a descoperit în românii pe care i-a cunoscut „umanitatea în una din formele ei cele mai pure“.

La întoarcerea în Franţa, începe să înveţe limba română şi se dedică cu toată fiinţa sa unei intense activităţi pentru a-i face cunoscuţi pe români Franţei şi lumii, dar şi pentru a descoperi pe românii din Franţa, în special pe cei din Paris. Încurajat de jurnalistul şi omul de litere Ion Andreiţă, pe care-l cunoaşte la Paris, devine director-fondator al revistei „La lettre de Roumanie“ – Scrisoare din România, demers însoţit de deviza care îl face celebru şi cu care se identifică: *La Roumanie ne m'appartient pas mais j'appartiens à la Roumanie*. Devine preşedinte fondator al Asociaţiei *Limbi şi culturi europene* şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

începe o colaborare constantă la „Curierul de Vâlcea", fiind autorul a peste 300 de articole pe teme culturale publicate în acest cotidian. Colaborează la „Curierul literar și artistic", revista românilor de pretutindeni, făcând progrese constante în învățarea limbii române. Vor urma colaborări la prestigioase reviste de cultură românești cum ar fi „Magazin istoric" sau „Biblioteca Bucureștilor".

Ca urmare a intensei sale activități publicistice în România, ca și a interesului constant arătat față de fenomenul publicistic din țara sa de adopție, Jean-Yves Conrad devine membru al Clubului român de presă.

Nașterea sa ca scriitor este marcată de întâlnirea cu Ioan Barbu, autorul cărții *Franța – km. 0*, care îi propune să scrie un volum similar despre „experiența românească" din perioada 1981 – 1989. Astfel apare, în 2001, prima carte a lui Jean-Yves Conrad *Roumanie – km. O – România – km. O*, volum bilingv, tradus în română de Ion Andreiță și Ioan Barbu.

Peste doar un an, apare una din lucrările sale de excepție: *Roumanie, capitale... Paris*, rezultat al unui ambițios proiect de aducere la suprafața culturii europene a unui important număr de români deveniți și celebrități franceze, personalități marcante în toate domeniile culturii. Apărută la Editura pariziană Oxus, cartea deschide colecția *Les Roumains de Paris – Românii din Paris*. La Editura Junimea din Iași a văzut lumina tiparului și versiunea în limba română a lucrării care numără deja 1.700 de personalități românești care și-au pus amprenta pe cultura și civilizația franceză.

Permanent preocupat de transmiterea și diseminarea valorilor culturii dar și ale limbii române în spațiul francofon, alcătuiește ghidul de conversație româno-francez *Roumain Express*, apărut în 2006 la Editura Dauphin, Paris.

În paralel cu activitatea sa de scriitor, domnul Jean-Yves Conrad a întreprins și o intensă și originală activitate de traducere în același spațiu al valorilor franco-române, transformând exercițiul traducerii într-o autentică activitate de creație. Astfel, traducerea, în 2003, a cărții: *Tradiții ale gândirii politico-juridice românești*, aparținând prietenei sale Lia-Maria Andreiță, apărută la Editura Antim Ivireanul sub titlul *Traditions de la pensée politico-juridique roumaine*, a fost considerată o adevărată ediție-eveniment, căci traducătorul a îmbogățit textul românesc cu numeroase note de cel mai larg interes pentru cititorii francofoni. La aceeași editură îi va apărea, trei ani mai târziu, varianta în limba franceză a cărții lui Ioan Barbu *România. Drumul spre Bruxelles – Roumanie. La route vers Bruxelles*, rezultat al unei complexe munci de traducere a unei lucrări însumând peste 750 de pagini. În calitate de coordonator principal al acțiunii *În ziua când Montesson-ul a zburat* (18 martie 2006), care marchează aniversarea a o sută de ani de la zborul istoric al lui Traian Vuia, traduce în limba franceză albumul lui Dan Hadârcă și subtitrează în aceeași limbă filmul *Traian Vuia – Un centenar la Montesson*, regizat de Anca Filoteanu.

Atașamentul deosebit al scriitorului și publicistului Jean-Yves Conrad față de limba și cultura română este dovedit și de activitatea sa de consilier editorial: sub îngrijirea Domniei sale apar două volume de versuri scrise în franceză de poeții români George Filip și Ilie Purcaru. Coordonează versiunea în limba franceză a ediției bilingve *Panait Istrati. Ecrits essentiels. Scrieri esențiale* (apărută în 5 volume) la Editura Fortuna, Râmnicu Vâlcea, în 2005.

Jean-Yves Conrad continuă să întreprindă și ample cercetări în favoarea României la Biblioteca Națională Franceză, Arhivele Naționale și la diverse centre de documentare și arhive specializate.

Contribuția de excepție a domnului Jean-Yves Conrad în domeniul cercetării și promovării limbii și culturii române îi aduce o binemeritată recunoaștere în 2004, când este decorat de Președinția României cu Ordinul „Meritul Cultural Român", în grad de Ofițer. De asemenea, Domnia sa este în curs de admitere ca membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Jean-Yves Conrad a afirmat, în mod constant, încrederea deplină în viitorul României ca membră a Uniunii Europene: „Țară mijlocie, România, sunt convins, va ști să joace, din poziția strategică ideală în care se află, rolul eminent care-i revine și pe care hazardul Istoriei i l-a răpit. [...] Îi întâlnesc în gândurile mele și pe frații și surorile din Basarabia, din Bucovina de Nord și din ținutul Herței, pentru că și ei au dreptul să se așeze la masa Uniunii Europene odată cu țara-mamă, așa cum o fac deja românii din regiunea Gyula sau cei, mai vechi, din Grecia, din Munții Pindului".

Această sumară trecere în revistă a activității publicistice și editoriale a domnului Jean-Yves Conrad ne dezvăluie o personalitate puternică, un adevărat model demn de urmat.

Pentru toate acestea, vă rugăm, dragă domnule Jean-Yves Conrad, să primiți, atât în semn de recunoaștere a întregii dumneavoastră activități întreprinse pentru promovarea valorilor românismului, cât și în semn de respect și admirație pentru pasiunea, generozitatea și căldura arătate față de limba și cultura noastră, titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Ștefan cel Mare" din Suceava.

Maternitate

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Sorin CRISTESCU, *Carol I. Corespondența personală (1878 – 1912)*
Prefață de Ion Bulei, Editura Tritonic, București, 2005, 496 p.

... Sorin Cristescu, cu această lucrare, întreprinde un demers exemplar. Reușește să citească și să ne prezinte ceea ce nimeni până acum n-a reușit s-o facă: corespondența personală a lui Carol I. Corespondența cu sora lui Maria de Flandra (până la moartea ei în 1912), cu tatăl lui, Karl Anton (până în 1885, când acesta încetează din viață), cu frații lui, Frederic (mort în 1904 și Leopold, mort în 1905). O corespondență de familie se putea spune, o corespondență particulară. Are ea și o valoare publică? Incontestabil. Suveranii rămân în orice împrejurări personaje istorice. Rămân în prim planul vieții publice... (Ion Bulei)

Josy EISENBERG, *O istorie a evreilor*
Traducere de Jean Roșu, ediția a 2-a, Editura Humanitas, București, 356 p.

... Bogăția documentării și amploarea analizei fac din această carte o operă de cea mai mare însemnătate: ea descrie înflorirea, dispersarea (diaspora) și, în sfârșit, posibilitatea reîntoarcerii pe pământul natal a unui popor cu un destin grandios și paradoxal, un destin repus mereu în joc și mereu acceptat, cu tribut de sânge și lacrimi, cu demnitatea și fervoarea izvorâte dintr-o speranță mereu vie. (Humanitas)

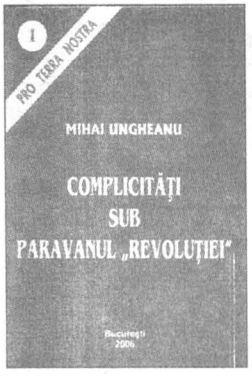

Mihai UNGHEANU, *Complicități sub paravanul „Revoluției"*
Editura Glykon & Fortuna, București, 2006, 96 p.

Politizările excesive produc, inevitabil, efecte negative. Niște oameni politici legați de istorie, cu conștiința că statul român este, pentru multe puteri, mari și mici, un stat... indezirabil, obiectul unor vechi dispute, dușmănii, agresiuni, revendicări, n-ar fi deschis granițele României în chiar toiul evenimentelor din decembrie 1989, ci le-ar fi închis. S-a făcut, după cum se știe, invers! Ceea ce este egal, în plan geopolitic, cu sinuciderea. Totul în virtutea unor lozinci internaționaliste idilice, originate de Moscova, în care patronul lor – Komintern-ul – nu credea. E vremea ca rațiunea să elimine efectele emoționale, politizările și naivul idilism politic postdecembrist! (Autorul)

Florin DIAC, *Pământ înstrăinat*
Ediție îngrijită de Margareta Labiș, Editura Oscar Print, București, 2006, 351 p.

... Cu toate acțiunile iredentiste și revizioniste care se mai desfășoară și în zilele noastre, cititorul poate înțelege cu ușurință ideea centrală a cărții Pământ înstrăinat, *potrivit căreia românii și ungurii din Transilvania nu se urăsc, s-ar înțelege foarte bine, dacă nu ar fi instigați și dacă toți acei ce manifestă porniri dușmănoase ar fi izolați și sancționați în baza legilor în vigoare, iar cetățenii cinstiți din cele două etnii să nu se coboare la asemenea manifestări periculoase care lezează interesele bilaterale, de bună vecinătate dintre Ungaria și România.* (Autorul)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eugen SIMION, *Mircea Eliade. Nodurile şi semnele prozei*
Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Editura Univers enciclopedic, Bucureşti, 2005, 460 p.

Public, sub acest titlu împrumutat de la Nichita Stănescu, ediţia a II-a a studiului meu despre proza lui Eliade, apărut prima oară, într-o formă mai restrânsă, în 1995 sub titlul Mircea Eliade. Un spirit al amplitudinii. *El a fost tipărit între timp în Statele Unite şi în Franţa. Încerc acum să cuprind totalitatea operei epice a lui Mircea Eliade, inclusiv literatura lui confesivă. În prima variantă lăsasem în chip deliberat deoparte* India, Şantier, Jurnalul, Proba Labirintului, Memoriile, *comentate de mine în alte volume de critică literară (*Întoarcerea autorului, Ficţiunea jurnalului intim*). Le-am recitit şi le-am prezentat, într-un text nou, încercând să desprind nota lor pur literară şi, fatal, ceea ce numim* figura autorului *în interiorul literaturii subiective...*

Ion HADÂRCĂ, *Era barbară*
Editura Garuda-art, Chişinău, 2005, 410 p.

... Apropierea de universul concentraţionar, zona minus a istoriei, poate fi realizată pe etape, mai întâi prin studiu şi informaţie, pe cale imaginară, apoi prin abandonul sinelui, acceptând aievea că în fiece minut se pot întâmpla orice surprize cu tine, impunându-te să-ţi înfrângi ultimele dorinţe şi pasiuni, ştiind că se poate supraexista numai prin umilinţă, acceptare a destinului şi rezistenţă ascunsă sub şapte lacăte. Numai aşa poţi fi gata să te supui oricărui ordin, altminteri îţi auzi verdictul: „Un pas în stânga ori în dreapta şi vei fi ucis!" Acum, dacă eşti pregătit pentru toate, poţi încerca săritura în vid...

Ion D. SÎRBU, *Şoarecele B şi alte povestiri*
Editura Humanitas, Bucureşti, 2006, 469 p.

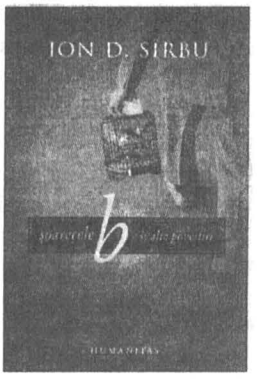

... la noi, cum vă spuneam, totul e posibil: chiar şi contrariul acestui posibil. Acum o săptămână primeam cu mari onoruri rectorale o idee occidentală nouă, venită în vizită la noi; peste trei zile numai, s-a dovedit că „respectiva" nu e deloc occidentală (aş zice, din contră!), nu e nici nouă şi nici idee nu ar fi... Asta e situaţia în Genopolis, aşa a fost de când lumea, şi nu cred că ar fi bine să sperăm în deşertăciunea unei eventuale schimbări. Ce rost ar avea? Cui i-ar mai folosi?
(Doi intelectuali de rasă)

Claudia VOICULESCU, *Şansa suferinţei*
Editura Muzeul Literaturii Române, Bucureşti, 2006, 120 p.

Claudia Voiculescu a intrat de timpuriu şi cu succes în tumultul vieţii literare, dar a aşteptat destul de mult afirmarea plenară şi recunoaşterea oamenilor de condei. Poate că nu timiditatea şi nici neîncrederea în forţele proprii să fi amânat debutul oficial şi succesul, cât un sentiment al perfectibilităţii şi o speranţă în creaţia maturităţii credibile. Există, într-adevăr, o „revelaţie a târziului" şi o amânare metodică a ieşirii în arenă, semne că poeta nu este legată în nici un fel de modele literare, şi nici de mari aşteptări în obţinerea unor gloriole friabile... (Aureliu Goci)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

Virgil Ierunca pentru noile generații

Nina VASILE

La început de octombrie revistele literare au omagiat personalitatea celui care a fost Virgil Ierunca (16 august 1920 – 29 septembrie 2006). Datorăm şi noi cititorilor noştri „un moment" de aducere aminte a unei inconfundabile voci a libertății gândului de la microfonul *Europei Libere* din anii comunismului. Aceasta, cu atât mai mult cu cât motivul esențial este nevoia unei continuități a unui model spiritual de atitudine în fața valorilor dar şi a abaterilor de la exigențele adevărului lor. În „Observatorul Cultural", Matei Ferhat exprimă tocmai conştientizarea acestui fapt: „Moartea lui Virgil Ierunca ne obligă la o redefinire a spiritului critic şi la o reanalizare a lui «ce-i de făcut» în imediat".

Lista celor care au scris despre Virgil Ierunca este, desigur, lungă: Carmen Muşat (în acelaşi „Observator"), iar în „22", Florin Țurcanu, Vladimir Tismăneanu, Libuše Valentova (românistă din Cehia), Gabriel Liiceanu şi Horia-Roman Patapievici.

În „România Literară" din 6 octombrie, Gheorghe Grigurcu scrie despre „una dintre conştiințele cele mai puternice ale României contemporane, ale României de totdeauna", iar Nicolae Manolescu (în „Amintiri") face o mărturisire caldă, ca despre o rudă foarte apropiată. Într-un registru asemănător, Tudorel Urian ni-l arată pe colecționarul celor 10.000 de CD-uri cu muzică de jazz sau clasică („Kierkegaard pe muzică? Nu cred!"). O evocare emoționantă, prin forța empatică, aparține Doinei Jela: „Singurul lucru pe care-l putem face este să-l recitim, să le vorbim despre el tinerilor care îl caută pe drumuri şi vorbesc cu admirație despre el, şi să ne străduim ca splendida lui lecție, niciodată suficient de bine însuşită, să rodească". O altă mărturisire cu totul specială o face Cristian Teodorecu: „O capacitate analitică ieşită din comun. Îşi dădea seama şi de ceea ce voiai să spui prin cuvinte nerostite, dar şi de ceea ce-ți trecea prin cap, însă nu ți se părea potrivit să rostești". Desigur, nu lipsesc datele precise, obiective, analitice, şi nici eseul; Mircea Mihăieş vorbeşte despre emisiunea „Povestea vorbei" de la *Europa Liberă*: acolo se realiza o „bursă a valorilor" care era „puternic marcată de viziunea acestui bărbat distins" – Virgil Ierunca – „memorialist, maestru al nuanțărilor etice, polemist, degustător subtil de poezie" şi având de partea lui „un lucru fragil, dar de o imensă forță de convingere: adevărul". În fine, Alex Ştefănescu citează din Ierunca: „Putem noi tăcea numai dintr-o smerenie ipocrită sau dintr-un zel întors pe dos? Nu cumva tăcând aici necinstim libertatea ce ni s-a dat pentru a mărturisi în numele celor care au pierdut-o?". Şi toate aceste exerciții de rememorare, pentru a reda noilor generații personalitatea de excepție a lui Virgil Ierunca.

Pentru că: „De mai multă vreme, asistăm la un asalt din partea unei coaliții sistematice împotriva scriitorilor, cărturarilor şi artiştilor care reuşiseră să schimbe profilul intelectual al României, punând accentul pe valoare şi responsabilitate". Ce actuale sunt aceste rânduri, spuse în 1982, scrise în 1994 în volumul *Dimpotrivă* (Editura Humanitas), ce aparțin lui Virgil Ierunca, cel care, de la sfârşitul anilor '40 până în anii '90, la puțin timp după acel decembrie '89 al căderii comunismului în Europa, a menținut trează conştiința a generații întregi de ascultători români ai postului de radio *Europa Liberă*. Astăzi încă, România mai are nevoie de spiritul liber, observator acut şi critic responsabil, consecvent cu valorea şi etica cea mai înaltă, dar vocea, legendară de-acum, a lui Virgil Ierunca, plecat dintre noi la sfârşitul acestui septembrie luminos, se va mai auzi doar în eter; o vreme, în cei care l-au cunoscut.

Astăzi, critica societății revine mass media libere, profesioniştilor jurnalişti, însă re-instituirea cu adevărat a mentalității bazate pe *„valoare şi responsabilitate"*, pentru conştiința noastră de acum înainte este încă asumată de personalități culturale ce au un destin creator dublat de asumarea unei atitudini civice implicând practicarea unor roluri sociale diferite: editori, diplomați, cercetători ai istoriei recente. Vrem – nu vrem, trăim momentul din istorie în care se accelerează „schimbarea la față" a lumii (o Europă unită, mondializare, globalizare...). Nu ştim exact spre ce, tocmai de aceea avem nevoie de vigilența unor spirite care pot urma lui Virgil Ierunca şi altora ca el.

Sursele ilustrațiilor: p. 3: Titu Maiorescu, *Istoria Contimporană a României (1866 – 1900)*, Editura Librăriei SOCEC & Co., Societate Anonimă, 1925; pp. 4, 7, 11, 19, 23, 25, 35 şi coperta IV: *Corneliu Baba*, Editura Meridiane, 1964; p. 5: Academia Română, *Dicționarul General al Literaturii Române*, A/B, Editura Univers Enciclopedic, 2004; p. 18 şi 32: Corneliu Albu, *Pe urmele lui Ion-Inocențiu Micu-Klein*, Editura Sport-Turism, 1983; p. 33: „Boabe de grâu", anul V, nr. 1/1934; coperta II: Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicționarul Scriitorilor Români*, D – L, Editura Fundației Culturale Române, 1998; coperta III: Al. Racoviceanu, *Luchino Visconti*, Editura Meridiane, 1969.

Sursele citatelor: coperta II: Laurențiu Fulga, *Salvați sufletele noastre*, Editura Eminescu, 1980; coperta III: Al. Racoviceanu, *Luchino Visconti*; coperta IV şi p. 4: *Corneliu Baba*, Editura Meridiane, 1964.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

noiembrie 2006

♦ noiembrie 1606. 400 de ani de la moartea lui **John Lyly**, scriitor englez (1554 – nov. 1606)

♦ 1 noiembrie 1896. 110 ani de la nașterea lui **Horia Hulubei**, fizician (15 nov. 1896 – 22 nov. 1972)

♦ 2 noiembrie 1816. 190 de ani de la moartea lui **Gheorghe Șincai**, istoric, filolog, traducător, poet (28 feb. 1754 – 2 nov. 1816)

♦ 2 noiembrie 1906. 100 de ani de la nașterea cineastului italian **Luchino Visconti** (2 nov. 1906 – 17 mart. 1976)

♦ 2 noiembrie 1916. 90 de ani de la nașterea prozatorului **Laurențiu Fulga** (2 nov. 1916 – 16 nov. 1984)

♦ 3 noiembrie 1866. 140 de ani de la nașterea lui **Traian Demetrescu**, poet, prozator, publicist (3 nov. 1866 – 17 apr. 1896)

♦ 3 noiembrie 1936. 70 de ani de la moartea lui **Filip Lazăr**, compozitor, pianist (6 mai 1894 – 3 nov. 1936)

♦ 3 noiembrie 1956. 50 de ani de la inaugurarea **Operei Române din Iași**, cu spectacolul *Tosca* de G. Puccini

♦ 4 noiembrie 1861. 145 de ani de la înființarea la Sibiu a **Asociației Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român – ASTRA**

♦ 4 noiembrie 1946. 60 de ani de la înființarea **Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură – UNESCO**

♦ 5 noiembrie 1876. 130 de ani de la nașterea lui **Raymond Duchamp-Villon**, sculptor francez (5 nov. 1876 – 7 oct. 1918)

♦ 8 noiembrie 1656. 350 de ani de la nașterea lui **Edmund Halley**, astronom, geofizician englez (8 nov. 1656 – 14 ian. 1742)

♦ 8 noiembrie 1916. 90 de ani de la nașterea lui **Alexandru Dragomir**, filosof (8 nov. 1916 – 13 nov. 2002)

♦ 9 noiembrie 1981. 25 de ani de la moartea lui **Sergiu Al-George**, orientalist, eseist, traducător (13 sept. 1922 – 9 nov. 1981)

♦ 9 noiembrie 1981. 25 de ani de la moartea lui **Paul Constant**, poet, prozator (29 ian. 1895 – 9 nov. 1981)

♦ 11 noiembrie 1821. 185 de ani de la nașterea lui **F. M. Dostoievski**, scriitor rus (11 nov. 1821 – 9 feb. 1881)

♦ 11 noiembrie 1976. 30 de ani de la moartea lui **Alexander Calder**, sculptor american (22 iul. 1898 – 11 nov. 1976)

♦ 12 noiembrie 1861. 145 de ani de la apariția la București a ziarului **„Țăranul Român"**, publicație economică, politică, literară și comercială condusă de Ion Ionescu de la Brad

♦ 12 noiembrie 1926. 80 de ani de la nașterea **Ecaterinei Teodorescu-Humă**, artist decorator

♦ 12 noiembrie 1961. 45 de ani de la nașterea **Nadiei Comăneci**

♦ 13 noiembrie 1831. 175 de ani de la nașterea lui **James Clerk Maxwell**, fizician englez (13 nov. 1831 – 5 nov. 1879)

♦ 13 noiembrie 1936. 70 de ani de la nașterea lui **Anton Perussi**, grafician

♦ 14 noiembrie 1831. 175 de ani de la moartea lui **Friedrich Hegel**, filosof german (27 aug. 1770 – 14 nov. 1831)

♦ 14 noiembrie 1931. 75 de ani de la nașterea pictoriței **Olga Cizek**

♦ 14 noiembrie 1991. 15 ani de la moartea prozatorului **Constantin Chiriță** (12 mart. 1925 – 14 nov. 1991)

♦ 15 noiembrie. **Ziua Internațională a Scriitorilor Întemnițați**

♦ 15 noiembrie 1876. 130 de ani de la nașterea contesei **Anna de Noailles**, scriitoare franceză de origine română (15 nov. 1876 – 30 apr. 1933)

♦ 15 noiembrie 1876. 130 de ani de la nașterea lui **Alexandru Ciura**, prozator, publicist (15 nov. 1876 – 2 mart. 1936)

♦ 15 noiembrie 1916. 90 de ani de la moartea lui **Henryk Sienkiewicz**, scriitor polonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1905 (5 mai 1846 – 15 nov. 1916)

♦ 15 noiembrie 1976. 30 de ani de la moartea actorului francez **Jean Gabin** (17 mai 1904 – 15 nov. 1976)

♦ 15 noiembrie 1976. 30 de ani de la moartea lui **Ion I. Adameșteanu**, medic veterinar (15 feb. 1911 – 15 nov. 1976)

♦ 16 noiembrie 1816. 190 de ani de la nașterea poetului **Andrei Mureșanu** (16 nov. 1816 – 23 oct. 1863)

♦ 18 noiembrie 1786. 220 de ani de la nașterea lui **Carl Maria von Weber**, compozitor, dirijor german (18 nov. 1786 – 5 iun. 1826)

♦ 18 noiembrie 1906. 100 de ani de la nașterea lui **Klaus Mann**, scriitor german (18 nov. 1906 – 21 mai 1949)

♦ 18 noiembrie 1906. 100 de ani de la nașterea pictorului **Corneliu Baba** (18 nov. 1906 – 27 dec. 1997)

♦ 20 noiembrie 1921. 85 de ani de la nașterea lui **Dinu Pillat**, scriitor, istoric literar (20 nov. 1921 – 5 dec. 1975)

♦ 23 noiembrie 1876. 130 de ani de la nașterea lui **Manuel de Falla**, compozitor spaniol (23 nov. 1876 – 14 nov. 1946)

♦ 23 noiembrie 1976. 30 de ani de la moartea lui **André Malraux**, scriitor, om de stat francez (3 nov. 1901 – 23 nov. 1976)

♦ 24 noiembrie 1926. 80 de ani de la nașterea lui **Tsung Dao Lee**, fizician american de origine chineză, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, 1957

♦ 25 noiembrie 1896. 110 ani de la nașterea actorului **George Vraca** (25 nov. 1896 – 17 apr. 1964)

♦ 26 noiembrie 1731. 275 de ani de la nașterea lui **William Cowper**, poet englez (26 nov. 1731 – 25 apr. 1800)

♦ 26 noiembrie 1996. 10 ani de la moartea lui **Valentin Silvestru**, scriitor, critic și istoric de teatru (20 oct. 1924 – 26 nov. 1996)

♦ 27 noiembrie 1881. 125 de ani de la nașterea lui **George Oprescu**, istoric, critic, colecționar de artă (27 nov. 1881 – 13 aug. 1969)

♦ 28 noiembrie 1881. 125 de ani de la nașterea lui **Stefan Zweig**, scriitor austriac (28 nov. 1881 – 22 feb. 1942)

♦ 28 noiembrie 1926. 80 de ani de la nașterea lui **Napoleon Zamfir**, grafician

♦ 28 noiembrie 1966. 40 de ani de la moartea lui **Ioan Cristian Danielescu**, compozitor (28 dec. 1884 – 28 nov. 1966)

♦ 30 noiembrie 1906. 100 de ani de la nașterea lui **Mendel I. Haimovici**, matematician (30 nov. 1906 – 31 mart. 1973)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Titu MAIORESCU – The Romanian State under King Carol I – The P.P. Carp First Ministry 2

D. BOLINTINEANU – In the Historical Bucharest 5

Georgeta FILITTI – Bucharest Archives – History and Present Life 8

A 1888 Decision of the Bucharest City Hall 12

Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 13

History of the Book – BARBU BREZIANU 14

Contemporary Autographs – *Cornel UNGUREANU* 16

Julieta ROTARU – The Third NAPLE Conference in Helsinki 20

Appeal to the European Commission – The Role of Public Libraries in the European Information-Based Society 21

Horia FRUNZĂ – The Bucharest Metropolitan Library's Youth Centre – The KARTIER Urban Culture Fair 24

Nina VASILE – Library and Urban Culture 25

Liviu BUTUC – Slalom among the Past and Present World's Libraries 26

– Short History of Communication in Romania (VI). The Press Agencies 28

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE – Samuil Micu – The Bible of Blaj 32

The Ştefan cel Mare University of Suceava – Jean-Yves Conrad – *Doctor Honoris Causa* 34

Catalogue 36

Nina VASILE – Virgil Ierunca for the New Generations 38

Calendar – November 2006 39

REDACȚIA ŞI ADMINISTRAȚIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1
ABIDOR: Tel./Fax: 316.83.00
Redacția: Tel./Fax: 212.83.11
E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacția: Ion HOREA (redactor şef), Georgeta FILITTI, Iulia MACARIE (secretar de redacție), Radu VLĂDUȚ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.
nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociația noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Prețul unui număr este de 20.000 lei / 2 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 240.000 lei / 24 RON.

Tipărit la Tipografia SEMNE '94

Redacția revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

LUCHINO VISCONTI

1906 – 1976

100 de ani de la naştere

„… greutatea ființei umane, prezența sa, e singurul lucru care umple cu adevărat fotograma… mediul e creat de ea, de prezența ei vie, şi… ființa umană dobîndeşte adevăr şi relief tocmai prin pasiunile care o frămîntă, în timp ce simpla absență, de moment, de pe dreptunghiul luminos, va imprima oricărui lucru un aspect de natură neînsuflețită".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

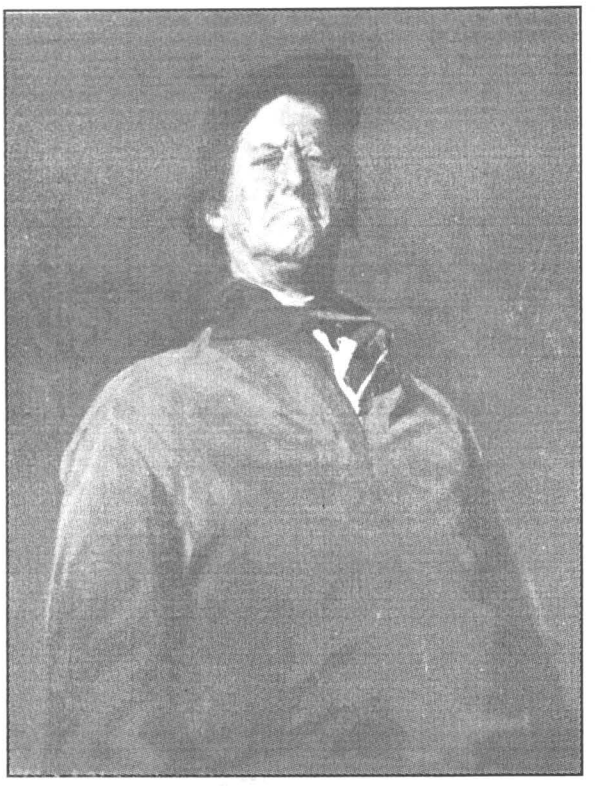

Autoportret

CORNELIU BABA

1906 – 1997

100 de ani de la naştere

„... Corneliu Baba este, prin toate aspectele artei lui, un pictor al omului. Dimensiunea umană este pretutindeni prezentă în arta lui. Înregistrăm această prezență chiar acolo unde tematica nu implică figurarea omului. Dar ea ne vorbeşte mai puternic acolo unde artistul şi-a propus anume studiul caracterelor omeneşti, aşa cum acestea apar în expresia figurilor, în atitudinile corpului, în elocința mîinilor, nelipsite din toate portretele lui Baba. Consacrîndu-se cu o deosebită înclinație portretului, Corneliu Baba a întregit personalitatea unui pictor al omului, al unui artist viguros şi adînc, la care elementele realității observate se recompun în imaginile unei fantezii vizionare...“

Tudor Vianu

ISSN 1454-0487

9 771454 048009

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro